

national
museum
in
Cardiff
amgueddfa
genedlaethol
caerdydd

big pit
national
coal
museum
amgueddfa
lofaol
cymru

national
slate
museum
amgueddfa
lechi
cymru

st fagans
national
museum
of history
sain ffagan
amgueddfa
werin
cymru

national
roman legion
museum
amgueddfa
lleng rufeinig
cymru

national
wool
museum
amgueddfa
wlan
cymru

national
museum
wales
amgueddfa
cymru

Adroddiad Ariannol 2017/18

National
Waterfront
Museum

WALES' STORY OF
INDUSTRY & INNOVATION

Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd
Parc Cathays, Caerdydd CF10 3NP
+ 44 (0) 29 2039 7951

Big Pit Amgueddfa Lofaol Cymru
Blaenafon, Torfaen NP4 9XP
0300 1112333

Amgueddfa Lechi Cymru
Llanberis, Gwynedd LL55 4TY
0300 1112333

Amgueddfa Genedlaethol y Glannau
Ffordd Ystumllwynarth, Ardal Forwrol, Abertawe SA1 3RD
0300 1112333

Sain Ffagan Amgueddfa Werin Cymru
Caerdydd CF5 6XB
+ 44 (0) 29 2057 3500

Amgueddfa Lleng Rufeinig Cymru
Stryd Fawr, Caerllion NP18 1AE
0300 1112333

Amgueddfa Wlân Cymru
Dre-fach Felindre, Llandysul, Sir Gaerfyrddin SA44 5UP
0300 1112333

Y Ganolfan Gasgliadau Genedlaethol
Nantgarw, Rhondda Cynon Taf CF15 7QT
+ 44 (0) 29 2057 3651

Cyhoeddwyd yn 2018 gan
Amgueddfa Cymru, Parc Cathays, Caerdydd. CF10 3NP
© Amgueddfa Genedlaethol Cymru

Cynhyrchu: Mari Gordon
Dylunio: Andrew Griffiths Design

Cedwir pob hawl. Ni chaniateir atgynhyrchu, storio mewn system adfer na throsglwyddo unrhyw ddarn o'r cyhoeddiad hwn mewn unrhyw ffurf neu trwy unrhyw fodd boed yn drydanol, yn fecanyddol neu fel arall, heb yn gyntaf geisio caniatâd ysgrifenedig Amgueddfa Cymru neu ddeiliad/deiliaid yr hawlfraint, neu fel y mae'r gyfraith yn ei ganiatáu. Dylid anfon unrhyw ymholiadau eraill at yr Adran Gyhoeddi, Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, CAERDYDD CF10 3NP.

Mae'r adroddiad hwn ar gael yn Saesneg:
<https://museum.wales/reports/>

national
museum
wales
amgueddfa
cymru

ADRODDIAD ARIANNOL BWRDD YMDDIRIEDOLWYR AMGUEDDFA CYMRU

ADRAN 1: PERFFORMIAD

Adran 1.1 Trosolwg o Berfformiad Llwyddiannau'r flwyddyn

Yn 2017/18, torrwyd pob record o ran ymwelwyr i saith amgueddfa genedlaethol Amgueddfa Cymru, gyda 1,776,572 o ymwelwyr, gan guro'r record flaenorol o 1,745,315 yn 2012/13. Roedd hwn yn gynydd o 226,969, bron 15%, ar ffigurau 2016/17.

	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
Ymweliadau	1,745,315	1,629,196	1,685,954	1,674,807	1,549,603	1,776,572

Cyflwynwyd y polisi mynediad am ddim gan Lywodraeth Cymru yn 2001/02 – cam arloesol i hyrwyddo mynediad i bawb i ddiwylliant a hanes Cymru, sydd wedi arwain at 96% o gynydd mewn ffigurau ymwelwyr i holl amgueddfeydd cenedlaethol Cymru.

Roedd 2017/18 yn flwyddyn eithriadol o safbwynt arddangosfeydd hefyd, yn enwedig yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd lle cafwyd *Deinosoriaid yn Deor*, arddangosfa gyda thâl mynediad, a ddenodd dros 50,000 o ymwelwyr, *Penderfyniad Pwy?*, arddangosfa gelf gyfoes gan bobl ddigartref wedi'i chefnogi gan yr elusen ddigartrefedd Y Wallich a'n staff, yr arddangosfa gelf gyfoes drawiadol *O Bacon i Doig ac Agatha Christie*. Fe wnaethom ni agor oriel ffotograffiaeth barhaol newydd yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd hefyd. Mae gan Amgueddfa Cymru un o gasgliadau ffotograffiaeth gorau'r DU erbyn hyn, yn enwedig ers y rhodd arbennig gan ffotograffydd byw mwyaf arwyddocaol Cymru, David Hurn.

Ni yw prif ddarparwr addysg y tu allan i'r dosbarth yng Nghymru o hyd, ac rydym yn croesawu dros 180,000 o blant ysgol a myfyrwyr i'n hamgueddfeydd bob blwyddyn a thros 400,000 o ddysgwyr anffurfiol.

Recriwtiwyd pedwar prentis cloddio newydd yn Big Pit, yn cynnwys ein tywysydd benywaidd cyntaf, cefnogwyd prentisiaethau crefft yn Sain Ffagan a phenodwyd gof yn yr Amgueddfa Lechi Genedlaethol. Rydym wedi llwyddo i adnewyddu ein Dyfarniad Buddsoddi mewn Gwirfoddolwyr yn ein holl amgueddfeydd hefyd.

Rydym ni ar fin cwblhau gwaith ailddatblygu mawr yn Sain Ffagan, project gwerth £30m a gafodd gefnogaeth ariannol o £13m gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri – y grant mwyaf o'i fath i'w ddyfarnu gan y Gronfa yng Nghymru – a £6.9m gan Lywodraeth Cymru. Agorodd y Prif Adeilad a Gweithdy eleni a chawsant groeso da gan y cyhoedd. Bu deuddeg mil o ddisgyblion ysgol yn mwynhau'r gofodau gweithgaredd newydd sbon yng Nghanolfan Ddysgu Weston yn ystod y tri mis cyntaf ers eu hagor.

Mae llawer o gyllidwyr ac arbenigwyr amgueddfeydd o'r farn mai hwn yw project amgueddfa mwyaf cyffrous y DU ar hyn o bryd, ac mae'n ennyn diddordeb yn lleol, yn genedlaethol ac yn rhyngwladol. Bydd yn creu amgylchedd dysgu unigryw yn Sain Ffagan, gan gyflwyno hanes pobl Cymru mewn ffordd gwbl newydd. Am y tro cyntaf erioed yn unrhyw le, bydd casgliadau archaeoleg a hanes gwerin, diwylliant a diwydiant yn cael eu harddangos gyda'i gilydd mewn amgueddfa awyr agored, gan roi cyfle i ymwelwyr archwilio a dysgu mwy am dros 200,000 o flynyddoedd o hanes Cymru mewn ffyrdd newydd arloesol.

Canlyniadau Ariannol ar gyfer y Flwyddyn

	2017/18 £	2016/17 £
Cyfanswm yr incwm	36,623,000	33,580,000
Cyfanswm gwariant	(30,072,000)	(31,155,000)
Symudiadau eraill	(88,000)	268,000
Incwm cyfunol net	6,463,000	2,693,000
Symudiad net mewn cronfeydd (ar ôl yr holl enillion a cholledion sydd wedi'u gwireddu a heb eu gwireddu)	11,486,000	(8,625,000)
Cyfanswm y balansau mewn cronfeydd cyhoeddus anghyfyngedig a chyfyngedig ar ddiwedd y flwyddyn	116,753,000	105,267,000
Balansau cronfeydd a gedwir at ddibenion cyhoeddus anghyfyngedig ar ddiwedd y flwyddyn	7,320,000	4,222,000

Mwy o gyllid grant cymorth gan Lywodraeth Cymru ar gyfer gwaith cynnal a chadw cyfalaf hanfodol, a mwy o incwm masnachol, codi arian ac incwm arall sy'n adlewyrchu mwy o bwyslais ar gynhyrchu incwm yn unol â'n cynlluniau Strategol a Gweithredol, sy'n gyfrifol am y cynnydd yng nghyfanswm incwm y flwyddyn. Mae'r gostyngiad mewn cyfanswm cyfalaf yn adlewyrchu llai o gostau staff yn sgil gwariant y flwyddyn flaenorol yn cynnwys lefel uchel o gostau diswyddo a thaliadau premiwm am adael. Roedd yr incwm cyfunol net ar gyfer 2017/18 yn llawer uwch nag yn 2016/17 o ganlyniad.

Prif weithgareddau ein cwmni masnachu, Mentrau AOCC Cyf, ar gyfer y flwyddyn oedd gwerthiant yn ein siopau, gwasanaethau arlwyio mewnol a chontract, parcio ceir, trwyddedu delweddau, llogi corfforaethol, prydlesu a hawliau ffilio. Gwnaeth y cwmni elw cyn cymorth rhodd i Amgueddfa Cymru o £644,000 yn 2017/18, yn dilyn blwyddyn wael yn 2016/17 (elw cyn cymorth rhodd o £317,000). Mae'r cynnydd hwn yn adlewyrchu'r cynnydd yn nifer yr ymwelwyr i'r holl amgueddfeydd, yn enwedig Sain Ffagan lle'r agorodd y bwyty a'r siop newydd fel rhan o'r project aildatblygu.

Cyfanswm y Cronfeydd ar 31 Mawrth 2018 oedd £116,753,000. Ceir dadansoddiad yn nodyn 19 i'r cyfrifon. Roedd y Cronfeydd Cyhoeddus Anghyfyngedig yn £7,320,000, sy'n cael eu neilltuo i amrywiol gynlluniau ac ymrwymadau ar gyfer y dyfodol gan gynnwys rhagfynegiadau o ddiffygion yn y gyllideb dros y pum mlynedd nesaf ac ad-daliadau benthyciadau Buddsoddi i Arbed Llywodraeth Cymru.

Nodau ac Amcanion

Yn ystod 2017/18 fe wnaethom barhau i roi ein gweledigaeth ar waith, sef bod yn sefydliad sy'n **Ysbrydoli pobl, Newid bywydau**. Mae'r weledigaeth hon yn adlewyrchu dyhead i sicrhau bod ein gwaith yn seiliedig ar draddodiadau diwylliannol a deallusol Cymru a datblygu patrwm newydd ar gyfer amgueddfeydd ledled y byd.

Cafodd ein blaenoriaethau, a nodir ar ffurf Ymrwymadau yn ein Map Gweledigaeth, eu llywio gan ymgynghoriad â'r cyhoedd yng Nghymru yn ogystal â'n Bwrdd Ymddiriedolwyr, aelodau staff a gwirfoddolwyr ynghyd â phartneriaid yn y sector cyhoeddus a'r trydydd sector. Yn ystod y flwyddyn fe wnaethom symleiddio Ymrwymadau y Weledigaeth, sydd mewn pedwar maes allweddol bellach:

Ffyniant	<ul style="list-style-type: none"> Gweithredu fel gwarchodwyr ein treftadaeth ddiwylliannol a naturiol ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol yng Nghymru. Sicrhau bod ein hadnoddau naturiol yn ffynnu, bod modd eu cynnal a'u hamrywio. Datblygu ein cynnig twristiaeth ddiwylliannol.
Profiad	<ul style="list-style-type: none"> Creu a chynnal gofodau ffisegol a digidol croesawgar. Adrodd straeon ysbrydoledig drwy arddangosfeydd a digwyddiadau..
Dysgu	<ul style="list-style-type: none"> Datblygu sgiliau ein staff a'r bobl sy'n defnyddio ein gwasanaethau. Hyrwyddo dealltwriaeth y cyhoedd o iechyd a llesiant. Hybu a darparu dysgu am oes.
Cymryd rhan	<ul style="list-style-type: none"> Creu rhwydweithiau partneriaeth a threfniadau cydweithio cynaliadwy ac effeithiol. Cynnwys pobl a chymunedau wrth lywio a chymryd rhan yn ein gwaith.

Mae ein gweledigaeth yn alinio â nodau cenedlaethol Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, gan mai yn fframwaith y ddeddf y datblygwyd ein gweledigaeth yn wreiddiol, ac â strategaethau eraill Llywodraeth Cymru. Mae Ymrwymadau'r Weledigaeth a'r amcanion wedi'u mapio ar saith nod llesiant y Ddeddf, fel yr eglurwyd yn ein Datganiad Llesiant sydd ar ein gwefan yn <https://amgueddfa.cymru/datganiad-llesiant/>.

Cefndir Statudol ac Ymgysylltu â Rhanddeiliaid

Sefydlwyd Amgueddfa Genedlaethol Cymru trwy Siarter Frenhinol ym 1907 ac mae'n parhau i fod wedi'i chofrestru fel endid cyfreithiol ac elusen o dan yr enw hwn (Rhif Siarter Frenhinol RC000369, Rhif Elusen 525774, Rhif TAW GB 783 4541 10). Enw cyhoeddus cyfredol y sefydliad yw Amgueddfa Cymru.

Mae'n elusen gofrestredig annibynnol, sy'n cael ei chyllid craidd trwy gymorth grant gan Lywodraeth Cymru fel Corff a Noddir gan Lywodraeth Cymru (CNLC).

Ein hamcan craidd, a nodir yn y Siarter Frenhinol, yw 'hyrwyddo addysg y cyhoedd'. Mae hyn yn golygu datblygu ein casgliadau, gofalu amdanynt, eu hastudio a chynnal mynediad at gasgliadau er lles cymdeithas, a hynny am byth. Mae'r Siarter (1907, a ddiwygiwyd ym 1991 a 2006) yn nodi y dylid cyflawni hyn:

- yn bennaf, trwy sicrhau cynrychiolaeth gynhwysfawr o wyddoniaeth, celfyddyd, diwydiant, hanes a diwylliant Cymru neu sy'n berthnasol i Gymru, ac
- yn gyffredinol, trwy gasglu, cofnodi, diogelu, egluro a chyflwyno gwrthrychau a phethau a gwybodaeth gysylltiedig, boed yn gysylltiedig â Chymru ai peidio, y bwriedir iddynt hybu gwell dealltwriaeth a hyrwyddo ymchwil.

Fe wnaethom barhau i weithredu ein Cynllun a Pholisi Ymgynghori sy'n egluro'r gwerthoedd, yr egwyddorion a'r technegau cyfranogi allweddol mewn perthynas â'n prif weithgareddau ymgynghorol.

Safleoedd Amgueddfa Cymru

Yn ystod 2017/18 roeddem yn gweithredu saith o amgueddfeydd ar hyd a lled ein gwlad:

Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, Parc Cathays, Caerdydd

Mae Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd yn unigryw ymysg amgueddfeydd cenedlaethol y DU o ran amrywiaeth ei harddangosfeydd celfyddydol a gwyddorau naturiol.

Sain Ffagan Amgueddfa Werin Cymru, Sain Ffagan, Caerdydd

Mae Sain Ffagan, un o amgueddfeydd awyr agored mwyaf blaenllaw Ewrop, yn rhan o'n grŵp o bum amgueddfa hanes cymdeithasol a diwydiannol. Gall ymwelwyr archwilio a mwynhau dros 2,000 o flynyddoedd o hanes mewn deugain a mwy o adeiladau o Fôn i Fynwy sydd wedi'u hailgodi yma.

Big Pit Amgueddfa Lofaol Cymru, Blaenafon, Torfaen

Mae hen bwll glo cyflawn Big Pit yn rhan ganolog o Safle Treftadaeth y Byd, Blaenafon. Dan arweiniad cyn-lowyr, caiff ymwelwyr eu tywys dros 90 metr i grombil tywyll y ddaear, er mwyn cael blas ar y tywyllwch dudew yr oedd y glowyr yn gweithio ynddo ddydd ar ôl dydd.

Amgueddfa Lleng Rufeinig Cymru, Caerllion, Casnewydd

Mae Amgueddfa Lleng Rufeinig Cymru wedi arddangos casgliad cyfoethog o ddarganfyddiadau Rhufeinig ers 150 o flynyddoedd a mwy – gan gynnwys cerfluniau, arysgrifau, cerrig beddau, deunyddiau adeiladu, mosaig labyrinth, offer milwrol, crochenwaith, gwydr a gemwaith.

Amgueddfa Lechi Cymru, Llanberis, Gwynedd

Adroddir hanes y diwydiant llechi yng ngweithdai gwreiddiol chwarel Dinorwig. Yn ogystal â'r ffowndri, gefeiliau, siediau a'r olwyn ddŵr fwyaf ar dir mawr Prydain sy'n dal i weithio, gall ymwelwyr weld crefftwyr yn arddangos eu sgiliau hollti a thrin llechi â llaw.

Amgueddfa Wlân Cymru, Dre-fach Felindre, Sir Gaerfyrddin

Yng nghalon cefn gwlad y Gorllewin, mae'r amgueddfa hon yn adrodd hanes y clwstwr o ddeugain melin a oedd yng nghyffiniau Dre-fach Felindre ar un adeg. Hen felin y Cambrian Mills – yr unig felin sydd wedi parhau ar waith yn gyson ers y cychwyn – yw cartref yr Amgueddfa bellach.

Amgueddfa Genedlaethol y Glannau, Ardal Forwrol Abertawe

Mae Amgueddfa Genedlaethol y Glannau yn rhan ganolog o adfywiad Ardal Forwrol Abertawe. Hen warws rhestredig ar y glannau wedi'i gysylltu ag adeilad newydd, cyfoes o lechi a gwydr, yw cartre'r Amgueddfa. Fe'i hagorwyd ym mis Hydref 2005, penllanw strategaeth ddeng mlynedd o fuddsoddiad gwerth £40m yn ein pum amgueddfa gymdeithasol a diwydiannol ledled Cymru.

Hefyd, mae'r Ganolfan Gasgliadau Genedlaethol yn Nantgarw, Rhondda Cynon Taf, yn agored i'r cyhoedd trwy drefniant. Rydym yn gweithio mewn partneriaeth â sefydliadau lleol ym mhob cwr o'r wlad ar hyn o bryd hefyd, gan gynnwys Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro a Chyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam.

Adran 1.2 Dadansoddiad o Berfformiad

Dangosyddion Perfformiad

Rydym yn parhau i fod yn ymrwymedig i fonitro a gwerthuso ein gwaith mewn ffyrdd meintiol ac ansoddol. Er bod ein dangosyddion perfformiad meintiol yn rhoi cipolwg ar berfformiad, mae data ansoddol o astudiaethau achos yn parhau i roi darlun manylach a chyfle i bwysu a mesur ein gwaith a'i gyfoethogi.

Bydd y mesurau perfformiad yn ein fframwaith gwerthuso a'r targedau a bennwyd ar gyfer 2018/19 a thu hwnt, mewn cyfnod o gyfyngiadau ariannol sylweddol parhaus, yn parhau i ganolbwyntio ar gyfnerthu ein llwyddiannau hyd yma, gan geisio sicrhau gwell canlyniadau i bobl Cymru trwy gyflawni ein Gweledigaeth hirdymor.

Dangosir canlyniadau ein dangosyddion perfformiad allweddol yn ystod 2017/18 yn y tabl isod:

Amcan Allweddol Map y Weledigaeth	Dangosydd Perfformiad Allweddol	Canlyniad 2016/17	Targed Blynyddol	Canlyniad 2017/18
Gwneud gwahaniaeth i Gymru	Nifer yr ymweliadau	1,549,603	1,800,000	1,776,572
Profiad Digidol	Nifer yr ymweliadau â'r wefan	1,439,854	1,600,000	1,593,453
Addysg a Chreadigrwydd	Nifer yr ymweliadau addysg ffurfiol	182,641	180,000	187,249
	Nifer yr ymweliadau addysg anffurfiol	389,195	240,000	420,995
Llywodraethu a Pherfformiad Ariannol	Cyfanswm incwm net o ymchwil a ffioedd, elw cwmni masnachu ac ailgodi a chodi arian refeniw	£857,000	£1,000,000	£1,250,000

Fel y nodwyd eisoes, cynyddodd cyfanswm yr ymweliadau i'n hamgueddfeydd yn ystod 2017/18 bron 15% i 1,776,572 o gymharu â tharged o 1.8 miliwn a bennwyd gan Lywodraeth Cymru. Llwyddwyd i gael mwy o ymweliadau er gwaethaf rhai heriau mawr a wynebwyd tua diwedd y flwyddyn ariannol, pan fu'n rhaid cau mwyafrif y safleoedd oherwydd eira. Cafwyd 1,593,435 o ymweliadau â'r wefan yn ystod yr un cyfnod, sydd o fewn 0.5% i'r targed a bennwyd ac yn gynydd sylweddol ar y flwyddyn flaenorol.

Mae ein gwaith ar wasanaethu'r sector addysg ffurfiol yn dal i ddenu niferoedd sylweddol o ymwelwyr, gyda 187,249 o ymweliadau addysg ffurfiol, a oedd yn uwch na'r targed o 180,000. Nifer yr ymweliadau addysg anffurfiol, sy'n cynnwys nifer yr ymweliadau addysg 'gwerth ychwanegol' â'n safleoedd a nifer y cyfranogwyr a gymerodd ran mewn gweithgareddau addysg oddi ar y safleoedd, oedd 420,995, sydd ymhell uwchlaw'r targed o 240,000 a dyma'r nifer a gafwyd yn 2016/17 hefyd.

Fe wnaethom ragori ar y targed ar gyfer cyfanswm incwm net yn sgil gwaith ymchwil a chodi tâl, elw cwmni masnachu a chodi arian refeniw. Roedd y cynnydd cyffredinol yn 46%, gyda phob maes yn gweld cynnydd mewn incwm o gymharu â'r flwyddyn flaenorol, yn enwedig y cwmni masnachu yn dilyn blwyddyn heriol yn 2016/17. Mae hwn yn parhau i fod yn faes datblygu arwyddocaol i ni, er mwyn cydbwysu'n cyllideb flwyddyn ar ôl blwyddyn.

Buddsoddiad Cyfalaf

Yn sail i gyflawni'r weledigaeth, mae'r rhaglen o waith cyfalaf yn parhau, gan ganolbwyntio yn 2017/18 ar fwrw ymlaen ag ailddatblygu Sain Ffagan, ac ar ddechrau cynllun gwaith cynnal a chadw hanfodol pedair blynedd wedi'i ariannu gan gymorth grant Llywodraeth Cymru.

Roedd projectau eraill yn y cynllun cyfalaf yn cynnwys gosod gwifrau trydan newydd yng nghastell Sain Ffagan, gosod offer crog newydd yn Big Pit a diweddarau cyfarpar a meddalwedd TG. Crëwyd cwrs rhaffau uchel yn Sain Ffagan, un o sawl menter gynhyrchu incwm a ariannwyd gan fenthyciadau a grantiau Llywodraeth Cymru.

Gweithio mewn Partneriaeth

Yn 2017/18, fe wnaethom barhau i weithio gyda phartneriaid ar hyd a lled Cymru a thu hwnt i ddangos y casgliadau cenedlaethol mewn amryw o leoliadau gan gynnwys amgueddfeydd, orielau, canolfannau ymwelwyr a safleoedd treftadaeth, ac i rannu sgiliau ac arbenigedd ar draws y sector.

Mae ein perthynas ag Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro yn Oriol y Parc wedi parhau i ddatblygu. Rhwng mis Ebrill a mis Medi 2017 buom yn dathlu Blwyddyn y Chwedlau gyda *Hud ar Ddyfed: Chwedloniaeth Sir Benfro*, yn cysylltu'r casgliadau cenedlaethol â straeon lleol rhyfeddol fel y môr-leidr enwog Barti Ddu, y Brenin Arthur a chysylltiadau goruwchnaturiol yn y dirwedd cynhanesyddol. Rhwng mis Medi 2017 a mis Ionawr 2018, ehangwyd y bartneriaeth i weithio gyda'r Sidney Nolan Trust ar gyfer *Sidney Nolan a Graham Sutherland: Naws am Le*, gan ddod â gweithiau celf a ysbrydolwyd gan ymdeimlad o le yn nhirwedd Cymru gan y ddau artist yma at ei gilydd am y tro cyntaf.

Daeth ein gwaith partneriaeth â Llyfrgell Genedlaethol Cymru, CBHC, Cadw a Chasgliad y Werin ar gyfer Y Lle Hanes yn Eisteddfod Genedlaethol Ynys Môn yn Awst 2017, â gwrthrychau a straeon ynghyd o gasgliadau cenedlaethol a oedd yn edrych ar hanes yr ardal. Cyflwynwyd gwrthrychau a straeon o *Wallace: Gŵr Angof Esblygiad?* yn yr Hen Goleg, Aberystwyth o fis Ionawr i fis Ebrill 2018.

Mae gwaith partneriaeth rhyngwladol yn parhau'n flaenoriaeth ac rydym wrthi'n cydweithio â White International ar arddangosfa deithiol i Japan. Bu gweithiau celf hanesyddol o'n casgliad yn ymweld â phum lleoliad rhwng mis Ebrill 2017 a mis Ionawr 2018 a daethant yn ôl i Gymru ym mis Mehefin 2018, yn dilyn y chweched arddangosfa, sef yr un olaf. Mae arddangosfa deithiol *France and Britain: Art for a new age 1817-1917* yn adlewyrchu bri rhyngwladol casgliadau celf Amgueddfa Cymru hefyd.

Caffael Sbesimenau

Ein casgliadau sydd wrth wraidd ein gwasanaeth i'r cyhoedd, ac mae'n hanfodol eu bod yn parhau i ddatblygu er mwyn diogelu ein treftadaeth ac adlewyrchu anghenion newidiol Cymru. Mae ein Grant Caffael Sbesimenau gan Lywodraeth Cymru wedi lleihau'n sylweddol dros y blynyddoedd diwethaf ond gwnaethom barhau i'w ddefnyddio i ddenu nawdd ychwanegol. Cawsom gyfraniadau hael iawn gan ein cefnogwyr hirdymor yn 2017/18, yn enwedig Ymddiriedolaeth Derek Williams, y Gronfa Gelf, Cymdeithas Celf Gyfoes Cymru, Cronfa Knapping a noddwyr preifat.

Ymhlith prif gaffaeliadau a rhoddion 2017/18 roedd nifer o weithiau celf, canfyddiadau archaeolegol a llawer o sbesimenau gwyddorau natur.

Mae rhagor o wybodaeth ac enghreifftiau o'n gwaith i'w gweld yn ein Hadolygiad Blynyddol, sy'n gyhoeddiad ar wahân a fydd ar gael yn ddiweddarach yn y flwyddyn.

Gweithgarwch Ymchwil

Mae ein gwaith ymchwil yn gwneud cyfraniad allweddol at wella dealltwriaeth o dreftadaeth, diwylliant ac amgylchedd naturiol Cymru ac mae'n sail i'n holl wasanaethau cyhoeddus a gwaith prifysgolion ac

ymchwilwyr annibynnol. Ceir canlyniadau o rai projectau ymchwil bach yn gyflym tra bo eraill yn ymestyn dros sawl blwyddyn adrodd. Rydym yn parhau i gael ein cydnabod yn Sefydliad Ymchwil Annibynnol gan Gyngor Ymchwil y Celfyddydau a'r Dyniaethau a Chyngor Ymchwil yr Amgylchedd Naturiol ac rydym yn gweithio gyda phartneriaid ym mhob sector perthnasol, yng Nghymru a thu hwnt. Mae hyn yn cynnwys sefydliadau addysg uwch, llawer ohonynt â Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth gyda ni.

Mae rhagor o wybodaeth ac enghreifftiau o'n gwaith i'w gweld yn ein Hadolygiad Blynyddol, a fydd ar gael yn ddiweddarach yn y flwyddyn.

Addysg ac Ymgysylltu

Ni yw'r prif ddarparwr addysg tu allan i'r ystafell ddosbarth yng Nghymru. Yn 2017/18, croesawyd 187,249 o blant ysgol a myfyrwyr i'n hamgueddfeydd ac ymgysylltodd 420,995 o ddysgwyr anffurfiol â ni. Ni yw un o'r darparwyr addysg anffurfiol mwyaf i deuluoedd yng Nghymru.

Gyda chwricwlwm newydd Cymru wrthi'n cael ei ddatblygu, rydym wedi adolygu ein darpariaeth addysg ffurfiol gyfredol. Mae sesiynau newydd a ddatblygwyd yn cynnwys digwyddiadau byw STEM, mewnbwn i wyl hanes Cymru a pherfformiadau creadigol. Roedd ein darpariaeth addysg i oedolion yn cynnwys lansio Ar Lafar, gŵyl i ddysgwyr Cymraeg a ddatblygwyd gyda'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol, yn Sain Ffagan, yr Amgueddfa Lechi Genedlaethol ac Amgueddfa Genedlaethol y Glannau.

Rydym yn un o brif bartneriaid a darparwyr rhaglen Llywodraeth Cymru Cyfuno: Creu Cyfleoedd drwy Ddiwylliant. Rydym yn darparu rhaglenni strategol i gefnogi cyflogadwyedd, dysgu y blynyddoedd cynnar a theuluoedd, addysg, ac iechyd a llesiant. Yn 2017/18 roedd y rhain yn cynnwys gweithio'n agos gyda phartneriaid lleol yn Sain Ffagan ac Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd i ddarparu Diwrnodau Hwyl i'r Teulu a grwpiau Dechrau'n Deg, cynnal Diwrnod Hwyl Dysgu i Deuluoedd yn Amgueddfa Lechi Cymru a chynnig amrywiaeth o gyrsiau achrededig, i gefnogi cyflogadwyedd, yn ein hamgueddfeydd.

Mewn partneriaeth â'r Wallich, elusen sy'n cefnogi pobl ddigartref yng Nghymru, lansiwyd yr arddangosfa gelf gyfoes *Penderfyniad Pwy?* Cafodd yr arddangosfa ei churadu gan bobl ddigartref gyda chefnogaeth ein staff, gan ddod â manteision gwirioneddol i iechyd a llesiant y rhai a oedd yn cymryd rhan. Roedden ni'n un o ddeuddeg sefydliad ledled y DU i lwyddo i gael cyllid gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri i ddatblygu cam o Tynnu'r Lluch, rhaglen bum mlynedd i gael pobl ifanc i gymryd mwy o ran mewn treftadaeth.

Mae rhagor o wybodaeth ac enghreifftiau o'n gwaith i'w gweld yn ein Hadolygiad Blynyddol, a fydd ar gael yn ddiweddarach yn y flwyddyn.

Arddangosfeydd

Ni yw prif sefydliad cynhyrchu arddangosfeydd diwyllianol, treftadaeth a'r gwyddorau naturiol yng Nghymru. Rydym yn gweithio gyda'n cymunedau, ein partneriaid a'n rhanddeiliaid ar draws ein hamgueddfeydd i gynhyrchu arddangosfeydd ac arddangosiadau sy'n apelio at ein holl ymwelwyr. Yn 2017/18, trefnwyd tri deg pedwar o arddangosfeydd ledled ein holl amgueddfeydd, gan gynnwys ein lleoliad partner Oriol y Parc. Roedd yr arddangosfeydd yn cynnwys *Deinosoriaid yn Deor*, arddangosfa gyda thâl mynediad, a ddenodd dros 50,000 o ymwelwyr, *Penderfyniad Pwy?*, arddangosfa gelf gyfoes wedi ei churadu gan bobl ddigartref gyda chefnogaeth yr elusen ddigartrefedd y Wallich a'n staff, yr arddangosfa gelf gyfoes drawiadol *O Bacon i Doig ac Agatha Christie*.

Rydym yn cyflwyno rhaglen fawr o arddangosfeydd, cyhoeddiadau a digwyddiadau i goffáu'r Rhyfel Byd Cyntaf rhwng 2014 a 2018. Mae manylion uchafbwyntiau eraill rhaglen arddangosfeydd dros dro 2017/18 i'w gweld yn ein Hadolygiad Blynyddol, a fydd ar gael yn ddiweddarach yn y flwyddyn.

Codi Arian

Roedd 2017/18 yn flwyddyn lwyddiannus o ran codi arian a derbyniwyd £1.9m trwy roddion, a £192,000 trwy addewidion newydd. Sicrhawyd nifer o grantiau gan y llywodraeth hefyd.

Codwyd £960,000 ar gyfer apêl codi arian cyfalaf Sain Ffagan, gyda nifer o roddion mawr wedi'u sicrhau yn cynnwys rhoddion gan Sefydliad Garfield Weston, Sefydliad Foyle, Sefydliad Moondance a Theulu Plymouth. Rhoddodd Sefydliad Garfield Weston yr enw i'r ganolfan ddysgu newydd, Canolfan Ddysgu Weston. Rhoddodd Sefydliad Foyle yr enw ar yr oriel Dyma yw Byw, a rhoddodd Sefydliad Moondance yr enw ar yr oriel Dyma yw Cymru, y ddwy oriel i agor yn Hydref 2018.

Derbyniodd Sain Ffagan roddion eraill gan Sefydliad Tudor Prichard, Sefydliad Charles Hayward ac Elusen Hobson. Yn dilyn cinio codi arian yn Hydref 2017 derbyniwyd llawer o roddion unigol, gyda'r cyfanswm yn £188,000.

Mewn manau eraill, sicrhawyd mwy o fuddsoddiad gan chwaraewyr Loteri Cod Post y Bobl ar gyfer ein gwaith craidd, ariannodd Sefydliad Paul Hamlyn broiect drwy eu rhaglen More and Better i annog a hwyluso mwy o gydweithio ar draws ein hamgueddfeydd, a darparodd Cronfa Ymgysylltu Twristiaeth Ranbarthol Croeso Cymru grant i ni hyrwyddo ein harddangosfa fawr a gynhaliwyd dros yr haf, Deinosoriaid yn Deor yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd.

Roedd 2017/18 yn flwyddyn arbennig i'n partneriaeth gydag Ymddiriedolaeth Derek Williams, sydd wedi bod yn cefnogi'n gwaith gyda chasgliadau celf ers dros 25 mlynedd. Yn y cyfamser, cyfrannodd Ymddiriedolaeth Elusennol Colwinston, sydd wedi bod yn allweddol i'n llwyddiant ers degawdau, at arddangosfeydd Gillian Ayres ac Agatha Christie.

Dyma oedd ail flwyddyn ein partneriaeth gyda'r cwmni rheoli cyfoeth Brewin Dolphin, sy'n noddi ein Cynllun Noddwyr. Drwy'r bartneriaeth hon, rydym wedi cynnal sawl digwyddiad llwyddiannus ac wedi sicrhau Noddwyr newydd. Rydym yn edrych ymlaen at barhau'r berthynas hon yn 2018/19. Derbyniwyd nawdd cwmni arall gan Westco, Plymouth Estates, SRK Consulting, Western Power Distribution, Sony, Daiwa Anglo Foundation, Toshiba Foundation a GB Sasakawa Foundation.

Rhoddodd ein Noddwyr a llawer o unigolion a sefydliadau eraill eu cefnogaeth dros y flwyddyn ac rydym yn ddiolchgar iawn i bob un ohonynt.

Ein Hadran Ddatblygu fewnol fu'n gyfrifol am ein gwaith codi arian ac ni wnaethom roi unrhyw weithgareddau codi arian allan ar gontract i asiantaethau trydydd parti na chynnal unrhyw weithgarwch marchnata uniongyrchol. Gydol y flwyddyn roeddem yn aelodau o'r Rheoleiddiwr Codi Arian gan gydymffurfio â'r cod ymarfer codi arian a nodwyd gan y Rheoleiddiwr. Ni dderbyniwyd unrhyw gwynion am ein gweithgareddau codi arian.

Gwirfoddolwyr

Parhaodd Cyfeillion Amgueddfa Cymru i gefnogi ein gwaith mewn tair prif ffordd:

- Fel llysgenhaddon dros ein gwaith, gan ddarparu rhaglen o sgysiau, teithiau a gweithgareddau eraill sy'n ategu ein gweithgareddau addysgol.
- Trwy ddarparu grŵp o wirfoddolwyr i gefnogi'n gweithgareddau ni. Mae Cyfeillion yn cyfarfod a chyfarfod grwpiau ac unigolion, fel grwpiau Cyfeillion amgueddfeydd eraill ac ymwelwyr achlysurol, a hefyd yn helpu staff curadurol ym mhob un o'n meysydd gwaith. Mae'n bwysig nodi ein bod yn ystyried hyn yn ychwanegiad gwerthfawr at ein gwaith.
- Trwy roi cymorth ariannol i nifer o broiectau, gan gynnwys ailddatblygu Sain Ffagan, a noddi'r datganiadau ar yr organ yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd.

Bu ein Cydlynwyr Gwirfoddolwyr yn gweithio gyda chydweithwyr i wella'r cyfleoedd i wirfoddoli yn ein holl amgueddfeydd. O ganlyniad, cawsom dros 29,919 awr o gyfraniad gan wirfoddolwyr yn ystod 2017/18. Roedd hyn yn cynnwys cyfraniad y gwirfoddolwyr at waith curadurol a chadwraeth ataliol y tu ôl i'r llenni, teithiau, gweithgareddau addysg ar gyfer y cyhoedd a help i gynnal a chadw ein gerddi a'r fferm.

Hefyd, rydym wedi datblygu ein rhaglen Gwirfoddoli mewn Digwyddiadau sy'n annog ein cymuned leol i wirfoddoli ychydig oriau yma ac acw i gefnogi'n rhaglen o ddigwyddiadau a chynhyrchu incwm, mewn dwy amgueddfa.

Rydym wedi llwyddo i adnewyddu'r Dyfarniad Buddsoddi mewn Gwirfoddolwyr yn ein holl amgueddfeydd eleni.

Mawr yw ein dyled i'n gwirfoddolwyr am eu hymroddiad i'r elfen hon o'n gweithgareddau sy'n mynd o nerth i nerth.

Adroddiad ar Gynaliadwyedd

Lluniwyd yr adroddiad hwn yn unol â'r canllawiau a osodwyd gan Drysorlys Ei Mawrhydi yn y ddogfen *Public Sector Annual Reports: Sustainability Reporting Guidance*.

Ein nod yw creu amgueddfeydd cynaliadwy trwy ddatblygu arferion cynaliadwy ar gyfer y saith amgueddfa a hyrwyddo ffordd o fyw gynaliadwy trwy'r arddangosfeydd, y digwyddiadau a'r rhaglenni addysg, er enghraifft, helpu ysgolion i hyrwyddo Addysg ar gyfer Datblygu Cynaliadwy trwy ein project SCAN. Rydym yn gweithio'n agos gyda phartneriaid megis Cynnal Cymru a Sustrans ar faterion datblygu cynaliadwy.

Hefyd, nod llawer o'n hymchwil craidd yw gwella dealltwriaeth o'r amgylchedd naturiol a diwylliannol, er enghraifft ymchwil i newid yn yr hinsawdd.

Mae gennym Fforwm Datblygu Cynaliadwy sy'n ystyried materion, gwneud argymhellion i'r cyfarwyddwyr a'r Ymddiriedolwyr yn unol â hynny, a sbarduno datblygiad polisi. Mae'r Fforwm yn hyrwyddo arferion datblygu cynaliadwy ar draws pob safle.

I gael rhagor o wybodaeth am sut rydym yn mynd ati i greu amgueddfeydd cynaliadwy, gan gynnwys y Datganiad Amgylcheddol, ewch i www.amgueddfa.cymru/cynaliadwyedd.

Perfformiad

Mae gwarchod trysorau'r genedl ac agor ein drysau i dros 1.7 miliwn o ymwelwyr y flwyddyn yn defnyddio llawer o ynni. Mae ein Polisi Ynni wedi'i fabwysiadu fel cam mawr ymlaen tuag at wella effeithlonrwydd ynni, ac fel prawf o'n cefnogaeth i leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr. Rydym yn cymryd rhan yng Nghynllun Effeithlonrwydd Ynni yr Ymrwymiad Lleihau Carbon (CRC).

Yn 2017/18 cafwyd 6.9% o ostyngiad yng nghyfanswm yr allyriadau. Roedd hyn yn sgil i newid yn ffactorau trosi'r llywodraeth ar gyfer trydan, a gwelwyd cynnydd yn y defnydd o nwy a thrydan. Cafwyd cynnydd bychan o 3.4% mewn gwastraff cyffredinol. Cynyddodd y defnydd o ddŵr 25.9% yn 2017/18, oherwydd dŵr yn gollwng yn Sain Ffagan yn bennaf, er bod yna ostyngiad o 9.8% o gymharu â 2011/12.

Mae'r tablau isod yn darparu gwybodaeth ariannol ac anariannol fanwl am allyriadau nwyon tŷ gwydr, gwastraff, a'r defnydd o adnodd y mae pen draw iddo (dŵr). Cafwyd data allyriadau cwmpas 1 a chwmpas 2 ar nwyon tŷ gwydr o'n cronfa ddata CRC, cyfrifwyd allyriadau cwmpas 3 gan ddefnyddio ffigurau milltiroedd blynyddol a ddarparwyd gan ein cyflenwr llogi ceir, casglwyd y data gwastraff o adroddiadau gwastraff safleoedd unigol, a daw'r data ar ddefnydd o ddŵr o wybodaeth ar filiau.

Allyriadau Nwyon Tŷ Gwydr		2017/18	2016/17	2015/16	2014/15	2013/14
Dangosyddion anariannol (tCO ₂)	Allyriadau cwmpas 1 (uniongyrchol) – nwy	1,464	1,424	1,440	1,500	1,600
	Allyriadau cwmpas 2 (anuniongyrchol) – trydan a brynwyd	2,116	2,424	2,749	3,047	3,464
	Allyriadau cwmpas 3 (teithio busnes)	26	27	24	37	45
	Cyfanswm	3,606	3,875	4,213	4,584	5,109
Defnydd cysylltiedig o ynni (kWh'000)	Nwy	7,951	7,705	7,783	8,086	8,673
	Trydan	5,548	5,426	5,538	5,716	6,404
	Cyfanswm	13,499	13,131	13,321	13,802	15,077
Dangosyddion ariannol (£)	Nwy	204,745	169,481	174,564	192,203	268,211
	Trydan	596,914	548,415	517,647	571,349	587,226
	Ffi weinyddol CRC	1,290	1,290	1,290	1,290	1,290
	Teithio ar fusnes swyddogol	156,312	147,169	183,978	200,089	198,233
	Cyfanswm	959,261	866,355	877,479	964,931	1,054,960

Targedau a Pherfformiad

Mae ein Datganiad Amgylcheddol yn gosod targed, sef cynhyrchu 2% yn llai o CO₂ trwy ynni a chlodiant bob blwyddyn. Yn 2017/18 cafwyd 6.9% o ostyngiad, yr oedd ei ddisgwyd gan fod ffactorau trosi'r llywodraeth wedi lleihau. Bu 29.4% o ostyngiad ers 2013/14.

Cynyddodd y defnydd o nwy a thrydan yn ystod y flwyddyn, sef 2.8% yn gyffredinol, yn rhannol oherwydd y tywydd oer ac yn rhannol gan i rannau o safle ac adeiladau Sain Ffagan ailagor ar ôl bod ar gau yn ystod y project ailddatblygu. Mae'r defnydd wedi gostwng 10.5% yn gyffredinol ers 2013/14. Llwyddwyd i sicrhau hyn trwy ddulliau amrywiol, gan gynnwys gosod uned gwres a phŵer cyfunol yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd yn 2011/12, gosod paneli solar yn Big Pit a'r Ganolfan Gasgliadau Genedlaethol yn 2012/13, gosod system goleuadau a rheoli newydd yn yr orielau celf yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd dros y pedair blynedd diwethaf a gosod cyfarpar optimeiddio foltedd mewn rhai safleoedd yn 2017/18.

Ers rhai blynyddoedd bellach, rydym wedi annog staff ac ymwelwyr i ddefnyddio dulliau teithio cynaliadwy ar gyfer teithiau i'n safleoedd; er enghraifft mae cynllun ailddatblygu Sain Ffagan yn cynnwys cynllun teithio sy'n hyrwyddo teithio cynaliadwy i ymwelwyr a staff ac mae uwchraddio'r cyfarpar fideo-gynadleda yn 2011/12 wedi lleihau nifer y teithiau rhwng safleoedd ar gyfer cyfarfodydd. Mae'r lefelau CO₂ yn sgil llogi ceir wedi gostwng 25% ers 2013/14, oherwydd cyfuniad o lai o filltiroedd a mwy o geir yn defnyddio disel yn hytrach na phetrol.

Gwastraff		2017/18	2016/17	2015/16	2014/15	2013/14
Dangosyddion anariannol (tunelli)	Gwastraff peryglus	0.2	0.5	0.2	1.2	0.0
	Gwastraff nad yw'n beryglus:					
	– Tirlenwi	1,123.2	954.9	646.7	818.2	783.0
	– Ailddefnyddio/Ailgylchu	1,773.2	1,853.2	1,953.6	1,968.8	2,099.2
	– Llosgi	41.6	33.4	28.1	19.7	24.7
Cyfanswm y gwastraff	2,938.2	2,842.0	2,628.5	2,807.8	2,906.9	
Dangosyddion ariannol (£)	Cyfanswm cost gwaredu	51,643	40,417	38,912	28,943	37,268

Targedau a Pherfformiad

Targed ymrwymadau Gwyrdd y Llywodraeth ar wastraff yw 25% o ostyngiad yng nghyfanswm y gwastraff o lefelau 2009/10 erbyn 2015.

Rydym yn annog lleihau gwastraff trwy fwy o ailgylchu a hyrwyddo ailddefnyddio a lleihau yn frwd ar draws ein holl safleoedd. Mae'r 47.7% o gynnydd mewn gwastraff tirlenwi yn 2016/17 yn deillio o'r ffaith i ni newid contractwyr gwastraff cyffredinol yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, ond rydym yn gobeithio y caiff gwastraff cyffredinol nad yw'n bydradwy ei ailgylchu unwaith y bydd gwaith Energy from Waste newydd yn cael ei agor yng Nghaerdydd. Mae'r cynnydd o 3.4% mewn gwastraff cyffredinol yn 2017/18 yn deillio o waith parhaus yn Sain Ffagan, ac o gynnydd yn nifer yr ymwelwyr â Sain Ffagan wrth i'r adeiladau newydd agor yn ystod y flwyddyn.

Y Defnydd o Adnodd y Mae Pen Draw Iddo		2017/18	2016/17	2015/16	2014/15	2013/14
Dangosyddion anariannol ('000m ³)	Cyfanswm defnydd dŵr	28,786	22,860	20,584	20,768	26,434
Dangosyddion ariannol (£)	Cyfanswm costau cyflenwad dŵr	89,705	67,506	64,923	79,437	74,915

Targedau a Pherfformiad

Mae ein Polisi Ynni yn gosod targed i sicrhau 5% o ostyngiad y flwyddyn yn y defnydd o ddŵr. Yn 2016/17 roedd y defnydd o ddŵr wedi gostwng 13.5% yn gyffredinol ers 2013/14 a 28% i gyd ers 2011/12.

Yn 2017/18, bu cynnydd o 25.9% o gymharu â'r flwyddyn flaenorol, yn bennaf oherwydd achosion o ddŵr yn gollwng yn Sain Ffagan, sydd wedi'u canfod a'u trwsio yn ystod y flwyddyn. Er gwaethaf y problemau a gafwyd, roedd defnydd o ddŵr yn 2017/18 9.8% yn is nag yn 2011/12.

Strategaeth y Dyfodol

Yn 2018/19 byddwn ni'n adeiladu ar yr hyn a gyflawnwyd eisoes wrth leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr, a lleihau gwastraff a'r defnydd o ddŵr. Mae'r Fforwm Datblygu Cynaliadwy wedi penderfynu ar darged o 1% o ostyngiad mewn defnydd o ynni ym mhob safle yn 2018/19, o gymharu â defnydd 2017/18. Mae'r cynlluniau'n cynnwys cael lleithyddion newydd yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, lleihau'r defnydd o gwpanau diodydd poeth tafladwy a deunydd plastig untro eraill ar draws ein holl safleoedd, ac ystyried y posibilrwydd o wneud arbedion ynni pellach. Ar ôl i ddeuddeg aelod o staff dderbyn hyfforddiant ar Lythrennedd Carbon ar ddechrau 2018/19 byddwn yn cyflwyno'r hyfforddiant hwn i aelodau staff eraill yn ystod y flwyddyn.

Bioamrywiaeth

Ein nod yw diogelu, gwarchod, gwella ac adfer planhigion ac anifeiliaid amrywiol ein holl safleoedd. Rydym wedi cynnal archwiliadau bioamrywiaeth ar bob safle, sy'n darparu gwybodaeth sy'n helpu gyda'r broses benderfyniadau ac ymdrechion cadwraeth effeithiol.

Yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, bydd datblygu amgueddfa hanes naturiol yn y dyfodol yn gwneud cyfraniad pwysig at drafodaethau cyfoes yn ymwneud â chynaliadwyedd, newid yn yr hinsawdd a cholli bioamrywiaeth. Y rhyngweithio rhwng pobl a'r amgylchedd naturiol fydd un o'r prif themâu a archwilir yn Sain Ffagan Amgueddfa Werin Cymru hefyd. Bydd arddangosfeydd teithiol yn cynnig cyfleoedd pellach i bwysu a mesur ein heffaith ar y byd.

Caffael Cynaliadwy

Rydym wedi mabwysiadu Polisi Caffael a Chynllun Gweithredu Datblygu Cynaliadwy. Mae'n mynd i'r afael â chostau ac effeithiau oes gyfan ein cynhyrchion a'n gwasanaethau, ac yn gwerthuso perfformiad amgylcheddol ein cyflenwyr a'n contractwyr.

Llywodraethu

Rydym wedi mabwysiadu system reoli amgylcheddol trwy gyfrwng BS8555, a datblygu polisiau craidd er mwyn sicrhau bod datblygu cynaliadwy wrth wraidd ein gweithrediadau, gan gynnwys:

- Safon Amgylcheddol SEREN BS8555 – rydym wedi cyrraedd Cam 3 y Safon hon ar draws y sefydliad
- Polisi a Chynllun Gweithredu Caffael Cynaliadwy
- Polisi Ynni.

Mae ein harferion, ein prosesau a'n llwyddiannau cynaliadwy yn cael eu hasesu'n allanol yn unol â BS8555 ac o dan Ymrwymiad Lleihau Carbon y Llywodraeth. Maent hefyd yn rhan o fframwaith cyffredinol rheolaeth fewnol, a cheir disgrifiad manylach o hyn yn y Datganiad Llywodraethu sy'n rhan o'r Adroddiad Ariannol hwn.

Prisio Asedau Sefydlog

Yn ôl ein polisi cyfrifyddu ar brisio Asedau Sefydlog, rhaid i asedau eiddo gael eu hailbrisio gan arbenigwyr bob pum mlynedd. Nid yw'r broses ailbrisio bob pum mlynedd yn berthnasol i asedau eraill gan gynnwys asedau treftadaeth a'r rhai dan benawdau ehangach fel peiriannau, cerbydau neu osodiadau a ffitiadau eraill. Mae'r polisi cyfrifyddu'n cynnwys darpariaeth hefyd i ddefnyddio mynegeion i addasu'r asedau hynny sydd wedi'u hailbrisio'n broffesiynol, yn y blynyddoedd rhwng yr ailbrisiadau proffesiynol bob pum mlynedd.

Cafodd asedau sy'n gysylltiedig ag eiddo eu hailbrisio'n broffesiynol ddiwethaf ar 31 Mawrth 2016.

Nid yw'r asedau treftadaeth a gafwyd cyn 1 Ebrill 2001 wedi eu cyfalafu, ac mae asedau treftadaeth a brynwyd neu a gafwyd fel rhoddion ers y dyddiad hwnnw wedi cael eu cofnodi ar sail eu cost neu brisiad. Nid yw'r Ymddiriedolwyr o'r farn bod modd cyfiawnhau costau sylweddol prisio casgliad mor fawr o asedau treftadaeth, ar sail cost a budd, i gael yr hyn a fyddai'n ddim mwy na phris ar un eiliad benodol mewn amser. Yn unol â Safon Adrodd Ariannol (FRS) 30 ar asedau treftadaeth, trafodir datgeliadau yn nodyn 11 i'r cyfrifon.

Adlewyrchir ein buddiant yn yr eiddo yn Amgueddfa Genedlaethol y Glannau gan ein cyfran o 50% yn y cwmni menter ar y cyd â Dinas a Sir Abertawe. Dangosir manylion y buddiant yn y gyd-fenter yn nodyn 9 i'r cyfrifon.

Perfformiad Talu Prydlon

Rydym yn dilyn amcanion cod ymarfer Better Payment Trysorlys Ei Mawrhydi a'n nod yw talu anfonebau dilys o fewn 30 diwrnod o'u derbyn. Wyth diwrnod calendr oedd cyfartaledd yr amser a gymerwyd i dalu anfonebau yn ystod 2017/18 (pum niwrnod yn 2016/17), sy'n cynnwys 95.7% (yn ôl nifer) o anfonebau a dalwyd o fewn 30 diwrnod (98% yn 2016/17). Ni wnaed taliadau llog dan y Ddeddf Taliadau Hwyr o Ddyledion Masnachol (Llog) 1998 (£Dim yn 2016/17).

Y Polisi ar Gronfeydd wrth Gefn

Fel corff sy'n gyfrifol am gasglu a chynnal asedau treftadaeth, gan gynnwys tir ac adeiladau, er mwyn cyflawni ein nodau a'n hamcanion, mae'r polisi ar gronfeydd wrth gefn yn berthnasol i gronfeydd arian i'w gwario yn unig, ac nid i gyfanswm y cronfeydd a ddelir.

Mae'r polisi hwn yn parhau i fod yn ddibynnol ar, ac wedi'i gyfyngu gan, yr awdurdod a roddwyd gan Lywodraeth Cymru yn ein Cytundeb Fframwaith a oedd yn cyfyngu'r cronfeydd wrth gefn ar ddiwedd blwyddyn ariannol 2017/18 i 2% o'n cymorth grant, gydag eithriadau rhag unrhyw gyfyngiad o ran y Grant Caffael Sbesimenau ac incwm a gynhyrchwyd gennym ni. Gall eithriadau cyffredinol a phenodol pellach fod ar gael ar gais mewn perthynas ag Amgueddfa Genedlaethol y Glannau (i adlewyrchu'r trefniant cyd-ariannu gyda Dinas a Sir Abertawe), a phrojectau cyfalaf sy'n pontio diwedd y flwyddyn ariannol.

Cynhelir cronfeydd preifat ar wahân ac fe'u nodir yn y cyfrifon. Nid oes unrhyw derfyn ar gario'r rhain drosodd, a'n polisi ni yw adeiladu'r cronfeydd hyn a'u cadw ar gyfer projectau a chynlluniau cyfalaf nad oes modd derbyn cyllid craidd na chymorth grant ar eu cyfer, gan gadw o fewn unrhyw gyfyngiadau ar ddefnydd sydd yn y Cronfeydd Preifat.

Defnyddir elw'r is-gwmni masnachu sy'n llwyr eiddo i ni, sef Mentrau AOCC Cyf, i ddarparu cyllid ychwanegol tuag at ein nodau a'n hamcanion. Ar adegau, gall hyn olygu ail-fuddsoddi elw yn yr is-gwmni masnachu er mwyn cynyddu'r elw masnachu ymhellach.

Er gwaetha'r anawsterau presennol ynghylch arian cyhoeddus a her y sefyllfa economaidd o ran codi arian o ffynonellau preifat, rydym yn benderfynol o barhau â'r cynllun tymor hir o ddatblygiadau cyfalaf a gwneud gwaith adnewyddu yn ein safleoedd er mwyn cyflawni blaenoriaethau'r weledigaeth. Rydym yn ddibynnol ar gyllid Lywodraeth Cymru i gynnal y rhan fwyaf o'n gweithgareddau. Mewn ymateb i'r gostyngiad yn ein cymorth grant refeniw craidd yn ystod y blynyddoedd diwethaf, rydym wedi gweithredu rhaglen lleihau costau staff ac yn gweithredu cynllun creu incwm. Rydym wedi paratoi ein cyfrifon ar sail busnes hyfyw ac nid oes unrhyw ansicrwydd arall ynghlŷn â'n gallu i barhau.

Cyfanswm y Cronfeydd ar 31 Mawrth 2018 oedd £116,753,000; ceir dadansoddiad yn nodyn 19 i'r cyfrifon. £7,320,000 oedd y cronfeydd cyhoeddus anghyfyngedig, ac eithrio'r gronfa bensiwn wrth gefn, sydd wedi'i dyrannu i amrywiol gynlluniau ac ymrwymadau'r dyfodol.

Polisi a Pherfformiad Buddsoddiadau

Rheolir ein buddsoddiadau mewn Cronfeydd Preifat gan ein hymgynghorwyr, sef Barclays. Mae ein polisi ar fuddsoddi yn derbyn cyfnewidioldeb tymor byr wrth geisio sicrhau enillion buddsoddi cadarnhaol yn dilyn effeithiau chwyddiant, ac yn cydnabod y gall gwerth cyfalaf amrywio'n sylweddol o bryd i'w gilydd. Hefyd, mae elfen sylweddol yn cael ei chadw mewn cyfrifon arian parod, i fod ar gael yn rhwydd i'w buddsoddi yn y rhaglen gyfalaf. Mae perfformiad y cronfeydd hyn yn cael ei adolygu'n gyson, a gwneir newidiadau i'r portffolio fel sy'n briodol i'r lefel dderbyniol o risg. Cynyddodd gwerth y portffolio buddsoddi yn ystod y flwyddyn o £2,823,000 i £2,845,000.

Mae gennym hefyd, trwy gymyrrddion, fuddsoddiad ecwiti mewn 11 o gwmnïau o'r radd flaenaf. Gwelwyd gostyngiad yng ngwerth y portffolio hwn yn ystod y flwyddyn o £102,000 i £100,000.

Felly, cyfanswm gwerth y buddsoddiadau ar 31 Mawrth 2018 oedd £2,945,000.

Rhwymedigaethau Pensiwn

Mae gennym Gynllun Pensiwn â buddion wedi'u diffinio sydd ar gael i'r holl staff parhaol, sydd wedi'i ategu gan Warant y Goron. Fel y mwyafrif helaeth o gynlluniau o'r fath, mae prisiadau blynyddol diweddar a welir ar y fantolen yn dangos diffyg ariannol o gymharu â rhwymedigaethau'r Cynllun. Mae trafferthion y marchnadoedd ecwiti, ynghyd â'r rhwymedigaethau cynyddol o dan y Cynllun yn sgil llawer o ffactorau, e.e.

y ffaith bod yr aelodau'n byw'n hirach, yn golygu bod llawer o Gynlluniau o'r fath dan bwysau, ac mae llawer ohonynt wedi cau yn ystod y blynyddoedd diwethaf.

Mae'r prisiad a welir ar fantolen eleni, fel y'i cyfrifwyd o dan FRS102, yn dangos cynnydd o £4.8 miliwn o £32.6 miliwn i £37.4 miliwn, yn dilyn cynnydd mwy o £12.7 miliwn y llynedd. Er bod gwerth asedau'r Cynllun wedi cynyddu o £125.7 miliwn i £128.8 miliwn, mae rhwymedigaethau'r Cynllun wedi cynyddu hefyd. Ceir rhagor o fanylion am sut y cyfrifir costau pensiwn yn y nodyn ar bolisiau cyfrifyddu sydd yn y cyfrifon, ac mae'r gofynion datgelu sydd yn FRS102 i'w gweld yn nodyn 18 i'r cyfrifon.

Ym mis Mai 2016, cytunodd Amgueddfa Cymru ac Ymddiriedolwyr y Cynllun ar brisiad actiwaraid tair blynedd diweddaraf y cynllun hyd at 31 Mawrth 2015, yn ogystal â'r cynllun adfer cysylltiedig i ddileu diffyg ariannol y Cynllun. Bydd y cynllun yn cael gwared ar y diffyg ariannol dros gyfnod o bedair blynedd.

Dylid cynnal y prisiad actiwaraid tair blynedd nesaf ar 31 Mawrth 2018 a bydd y cynllun adfer yn cael ei adolygu gyda chytundeb arno pan fydd y canlyniadau hyn ar gael.

Polisi Iaith Gymraeg

Rydym wedi ymrwngwng i gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg, yn unol ag Adran 44 o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 Llywodraeth Cymru. Mae'r Safonau hyn yn cyflwyno disgwyliadau clir arnom i ddarparu gwasanaethau Cymraeg i'r cyhoedd, a hyrwyddo'r defnydd o'r iaith. Comisiynydd y Gymraeg sydd wedi pennu'r safonau a osodwyd ar Amgueddfa Cymru. Mae ein Hysbysiad Cydymffurfio a'n Polisi Iaith Gymraeg ar ein gwefan <https://amgueddfa.cymru/amdano/polisi/polisi-iaith-gymraeg/>. Cyhoeddwyd adroddiad blynyddol ym mis Mawrth 2018 ar sut rydym yn cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg, sydd i'w gael ar ein gwefan.

Yn ystod 2017/18, fe wnaethom barhau i ddatblygu ein rhaglen o ddigwyddiadau a gweithgareddau Cymraeg a datblygu'n partneriaeth gyda'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol, yn cynnwys sefydlu *Ar Lafar*, ein gŵyl flynyddol ar gyfer dysgwyr Cymraeg. Fe wnaethom barhau gyda'n rhaglen weithgareddau ffurfiol ac anffurfiol gyfredol er mwyn helpu staff i ddefnyddio a gwella eu sgiliau Cymraeg, yn cynnwys cofrestru gyda chynllun Cymraeg Gwaith. Sefydlwyd methodoleg ar gyfer asesu gofynion Cymraeg pob swydd a hysbysebwr a chynigiwyd mwy o hyfforddiant dwyieithog i staff.

Cawsom un gŵyn ffurfiol yn ystod y flwyddyn ynglŷn â'n cydymffurfiaeth â safonau'r Gymraeg, ac rydym yn ymchwilio i'r gŵyn honno ar hyn o bryd.

David Anderson

Swyddog Cyfrifyddu a Chyfarwyddwr Cyffredinol
12 Gorffennaf 2018

Laurie Pavelin

Trysorydd, ar ran Bwrdd yr Ymddiriedolwyr
12 Gorffennaf 2018

ADRAN 2: ATEBOLRWYDD

Adran 2.1: Adroddiad Llywodraethu Corfforaethol

2.1.1 Adroddiad y Cyfarwyddwyr

BWRDD YR YMDDIRIEDOLWYR (O 1 Ebrill 2017 ymlaen)

Llywydd

Elisabeth Elias, MA, DL *# (ymddeolodd 31 Rhagfyr 2017)
Dr Carol Bell * # Llywydd Dros Dro (o 1 Ionawr 2018)

Is-lywydd

Dr Carol Bell * #

Trysorydd

Laurie Pavelin, CBE, FCA * #

Penodwyd gan Lywodraeth Cymru

Yr Athro Tony Atkins, BSc, MA, Ph.D., Sc.D., FIMechE, FIMMM, C.Eng, FR.Eng * (ymddeolodd 31 Mawrth 2018)

Carys Howell

Jessica Seaton

Rachel Hughes, MBA FInstLM #

Michael Prior, BA Cyfreithiwr *

Dr Catherine Duigan

Hywel John, FCA #

Penodwyd gan Amgueddfa Cymru

Dr Hywel Ceri Jones, CMG

Y Farwnes Kay Andrews, OBE #

Keshav Singhal, FRCS, M.Ch. (ymddeolodd 31 Mawrth 2018)

Victoria Provis, MBA

Yr Athro Robert Pickard, BSc, Ph.D, FRSB *

Dr Glenda Jones, BA (Anrh), Ph.D #

* Aelodau o'r Pwyllgor Archwilio

Aelodau o'r Pwyllgor Adolygu Perfformiad

Aelodau Annibynnol y Pwyllgor Archwilio

Dr Eurfyl ap Gwilym (Cadeirydd) (ymddeolodd 31 Mai 2018)

Rheon Tomos, BA, IPFA

Sara Williams, LLB (Anrh)

Y GYFARWYDDIAETH

(O 1 Ebrill 2017 ymlaen)

Cyfarwyddwr Cyffredinol David Anderson

Cyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil Steve Burrow (o 21 Mai 2018)

Cyfarwyddwr Datblygu Oriolau a Phrofiad Ymwelwyr Janice Lane

Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau Corfforaethol Neil Wicks

Cyfarwyddwr Addysg ac Ymgysylltu Nia Williams

Cyd Gyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil Diane Gwilt (tan 31 Mai 2018)

Cyd Gyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil Richard Bevins (tan 31 Mai 2018)

Cyfarwyddwr Dros Dro Gweithrediadau Stephanos Mastoris (tan 30 Mehefin 2017)

Mae Neil Wicks yn Ddirprwy Gyfarwyddwr Cyffredinol hefyd.

Datgelir manylion trafodion â phartion cysylltiedig sy'n cynnwys Cyfarwyddwyr neu Ymddiriedolwyr, gan gynnwys rhoddion gan Ymddiriedolwyr, yn nodyn 24 i'r Cyfrifon.

BWRDD MENTRAU AOCC CYF

(O 1 Ebrill 2017 ymlaen)

Chris Jackson (Cadeirydd)

Richard Gloster

Richard Nash

David Anderson

Karen James-Watkins (ymddiswyddodd 21 Ebrill 2017)

Neil Wicks

Jessica Seaton

Yvonne Ruelle (Ysgrifennydd y Cwmni)

Fformat y Cyfrifon

Caiff y cyfrifon eu paratoi o dan Adran 9(4) o Ddeddf Amgueddfeydd ac Orielau 1992 ar ffurf a bennir gan Lywodraeth Cymru gyda chymeradwyaeth y Trysorlys. Mae copi o'r Cyfarwyddyd Cyfrifon ar gael ar gais gan y Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau Corfforaethol. Mae'r cyfrifon yn cydymffurfio â gofynion y Datganiad o Arferion Cymeradwy i Elusennau (FRS102).

Mae canlyniadau masnachu'r is-gwmni sy'n llwyr eiddo i Amgueddfa Cymru, sef Mentrau AOCC Cyfyngedig, wedi'u hymgorffori yn ffigurau cyfunol Amgueddfa Cymru. Y cwmni hwn sy'n gweithredu holl weithgareddau masnachu Amgueddfa Cymru. Mae ein cyfran o Amgueddfa Genedlaethol y Glannau Abertawe (AGGA Cyf.), sef 50%, yn rhan o'r ffigurau cyfunol hefyd. Dyma fenter ar y cyd, sy'n gyfyngedig trwy warant, gyda Dinas a Sir Abertawe a'i phrif bwrpas oedd datblygu Amgueddfa Genedlaethol y Glannau yn y ddinas honno.

Yr Archwilydd

Archwilydd Cyffredinol Cymru sy'n archwilio'r cyfrifon yn unol ag Adran 9(8) o Ddeddf Amgueddfeydd ac Orielau 1992. Mae manylion tâl yr archwilydd ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2017 yn nodyn 7 i'r cyfrifon.

Pencadlys

Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, Parc Cathays, Caerdydd CF10 3NP yw pencadlys Amgueddfa Cymru.

Prif Ymgynghorwyr

Bancwyr:	Banc Lloyds PLC, Caerdydd
Cyfreithwyr:	Geldards LLP, Caerdydd
Archwilydd Mewnol:	RSM Assurance Services LLP, Caerdydd
Rheolwyr Buddsoddi:	Barclays, Caerdydd
Trethiant:	Deloitte & Touche LLP, Caerdydd
Gweinyddwyr y Gronfa Bensiwn:	BBS Consultants and Actuaries Ltd, Bryste

2.1.2 Datganiad o Gyfrifoldebau Bwrdd yr Ymddiriedolwyr a'r Cyfarwyddwr Cyffredinol

O dan adran 9(4) o Ddeddf Amgueddfeydd ac Orielau 1992, mae'n rhaid i Fwrdd Ymddiriedolwyr Amgueddfa Cymru baratoi datganiad o gyfrifon ar gyfer pob blwyddyn ariannol ar ffurf ac ar sail a bennir gan Lywodraeth Cymru, gyda chydysyniad y Trysorlys. Paratwir y cyfrifon ar sail cronïadau a rhaid iddynt ddangos darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Amgueddfa Cymru a'i hadnoddau net i mewn, enillion a cholledion wedi a heb eu gwireddu, a llif arian ar gyfer y flwyddyn ariannol.

Wrth baratoi'r cyfrifon, mae'n rhaid i'r Ymddiriedolwyr a'r Cyfarwyddwr Cyffredinol gydymffurfio â gofynion y Datganiad o Arferion Cymeradwy Elusennau FRS102 a Llawlyfr Adroddiadau Ariannol y Lywodraeth, yn enwedig:

- cydymffurfio â chyfarwyddyd cyfrifon Gweinidogion Cymru, gan gynnwys y gofynion cyfrifyddu a datgelu perthnasol, a defnyddio polisiau cyfrifyddu priodol mewn ffordd gyson
- gwneud penderfyniadau ac amcangyfrifon ar sail resymol
- datgan a yw'r safonau cyfrifyddu perthnasol wedi cael eu dilyn fel y'u nodwyd yn Llawlyfr Adrodd Ariannol y Lywodraeth, a datgelu ac esbonio unrhyw wryiad sylweddol yn y cyfrifon
- paratoi'r cyfrifon ar sail busnes hyfyw.

Mae Prif Swyddog Cyfrifyddu Llywodraeth Cymru wedi dynodi mai'r Cyfarwyddwr Cyffredinol fydd Swyddog Cyfrifyddu Amgueddfa Cymru. Mae'r Memorandwm Swyddogion Cyfrifyddu, a gyhoeddwyd gan y Trysorlys, yn disgrifio cyfrifoldebau perthnasol y Cyfarwyddwr Cyffredinol fel Swyddog Cyfrifyddu, gan

gynnwys bod yn gyfrifol am sicrhau priodoldeb a rheoleidd-dra'r cyllid cyhoeddus y mae'n atebol amdano, am gadw cofnodion priodol ac am ddiogelu asedau Amgueddfa Cymru, ac am baratoi adroddiad blynyddol a chyfrifon sy'n deg, yn gytbwys ac yn ddealladwy.

Datganiad ar Ddatgelu Gwybodaeth i Archwilydd

Cyn belled ag y bo'r Cyfarwyddwr Cyffredinol a'r Trysorlydd, ar ran Bwrdd yr Ymddiriedolwyr, yn ymwybodol, nid oes unrhyw wybodaeth sy'n berthnasol i'r archwiliad sy'n anhysbys i archwilydd Amgueddfa Cymru, ac maent wedi cymryd yr holl gamau disgwylidig er mwyn cael gwybod am unrhyw wybodaeth sy'n berthnasol i'r archwiliad, ac er mwyn sicrhau bod archwilydd Amgueddfa Cymru yn ymwybodol o'r wybodaeth honno.

2.1.3 Datganiad Llywodraethu Blynyddol

1. Cwmpas y Cyfrifoldeb

Mae'r Swyddog Cyfrifyddu a'r Ymddiriedolwyr yn gyfrifol am gynnal fframwaith llywodraethu a system o reolaeth fewnol gadarn sy'n helpu i gyflawni ein polisiau, amcanion a gweledigaeth fel y pennwyd gan Fwrdd yr Ymddiriedolwyr, a hynny wrth ddiogelu'r cronfeydd a'r asedau cyhoeddus y mae'r Swyddog Cyfrifyddu yn bersonol gyfrifol amdanynt yn unol â'r cyfrifoldebau a roddwyd iddo o ran Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru.

2. Diben y Fframwaith Llywodraethu

Diben y fframwaith llywodraethu, sy'n ymgorffori'r system rheolaeth fewnol, yw rheoli risg i lefel resymol yn hytrach na dileu unrhyw risg o fethu â chyflawni polisiau, nodau ac amcanion; nid yw felly'n rhoi sicrwydd llwyr o effeithiolrwydd ond yn hytrach mae'n cynnig lefel resymol o sicrwydd. Mae'r fframwaith llywodraethu yn seiliedig ar broses barhaus o nodi a blaenoriaethu'r risgiau i gyflawni ein polisiau, ein nodau a'n hamcanion, pwyso a mesur tebygolrwydd y risgiau hyn o ddigwydd a'u heffaith petaent yn digwydd, a'u rheoli mewn ffordd effeithlon, effeithiol a darbodus. Bu'r fframwaith llywodraethu'n gweithredu gydol y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2018, a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r adroddiad a'r cyfrifon blynyddol, ac mae'n cyd-fynd â chanllawiau'r Trysorlys. Er mwyn ategu'r fframwaith llywodraethu, rydym yn cyflwyno Fframwaith Safonau a Llywodraethu Corfforaethol i'r Ymddiriedolwyr sy'n egluro awdurdod a phwerau Bwrdd yr Ymddiriedolwyr a'r pwerau hynny sydd wedi'u dirprwyo i Bwyllgorau, cyfarwyddwyr a staff. Hefyd, mae gennym bolisiau twyll a chwythu'r chwiban sy'n destun adolygiad archwilio.

3. Y Fframwaith Llywodraethu

Mae ein trefniadau llywodraethu'n cydymffurfio'n llawn â'r Cod Llywodraethu ar gyfer y Sector Gwirfoddol a Chymunedol a gyhoeddwyd gan y Ganolfan Lywodraethu Genedlaethol ac a gymeradwywyd gan y Comisiwn Elusennau. Mae'r Ymddiriedolwyr wedi cydymffurfio â'r ddyletswydd yn adran 2 o Ddeddf Elusennau 2011 i roi sylw dyledus i ganllawiau a gyhoeddir gan y Comisiwn Elusennau ar fudd cyhoeddus. Yn yr adroddiad hwn mae adroddiad cynhwysfawr ar gyflawni budd o'r fath, fel yr amlinellir yn ein nodau a'n hamcanion.

Mae'r paragraffau canlynol yn rhoi crynodeb o'r fframwaith llywodraethu, gan gynnwys y system rheolaeth fewnol sydd wedi bod ar waith yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2018. Disgrifir y fframwaith er mwyn adlewyrchu'r trefniadau sydd ar waith i gyflawni egwyddorion craidd llywodraethu effeithiol.

3.1 Canolbwyntio ar Ddiben Amgueddfa Cymru ac ar Ganlyniadau (Rhoi'r Dinesydd yn Gyntaf; Sicrhau Gwerth am Arian)

2017/18 oedd trydedd flwyddyn ein gweledigaeth ddeng mlynedd newydd o 'Ysbrydoli Pobl, Newid Bywydau'. Trwy'r weledigaeth hon ein pwrpas yw: trwy ein hamgueddfeydd a'n casgliadau ysbrydoli pobl i feithrin eu hunaniaeth a'u lles, i ddarganfod, mwynhau a dysgu'n ddwyieithog ac i ddeall lles Cymru yn y byd ehangach.

Mae ein Datganiad Llesiant, sydd ar gael ar ein gwefan, yn esbonio sut fydd ein gweledigaeth a'n Hymrwymadau'n cyfrannu at y saith nod llesiant sydd yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a sut rydym yn ymroi i gyflawni ein hamcanion trwy'r pum ffordd o weithio yn y Ddeddf honno.

Defnyddir cyfres o ddangosyddion ansoddol a meintiol a fframwaith metrigau'r weledigaeth i fonitro ein perfformiad yn erbyn yr amcanion. Mae'r Cynllun Gweithredol a metrigau cysylltiedig y weledigaeth yn cael eu monitro gan y Cyfarwyddwyr ac mae cynnydd yn cael ei gynnwys yn Adroddiad Monitro'r Cynllun Gweithredol bob chwarter a'i gyflwyno i gyfarfodydd chwarterol y Gweithgor Cyfunol, y Pwyllgor Adolygu Perfformiad a Llywodraeth Cymru. Mae Bwrdd yr Ymddiriedolwyr yn derbyn yr wybodaeth gan y rhain bob chwarter yn Adroddiad y Cyfarwyddwr Cyffredinol, sy'n crynhoi perfformiad y chwarter.

3.2 Ymddiriedolwyr a Swyddogion yn Cydweithio i Sicrhau Diben Cyffredin gyda Rolau a Swyddogaethau Clir

Bwrdd yr Ymddiriedolwyr sy'n gyfrifol am lywodraethu, rheolaeth ariannol ac asedau'r sefydliad. Mae Bwrdd yr Ymddiriedolwyr yn cyfarfod yn rheolaidd ac yn gyhoeddus i drafod ei fusnes.

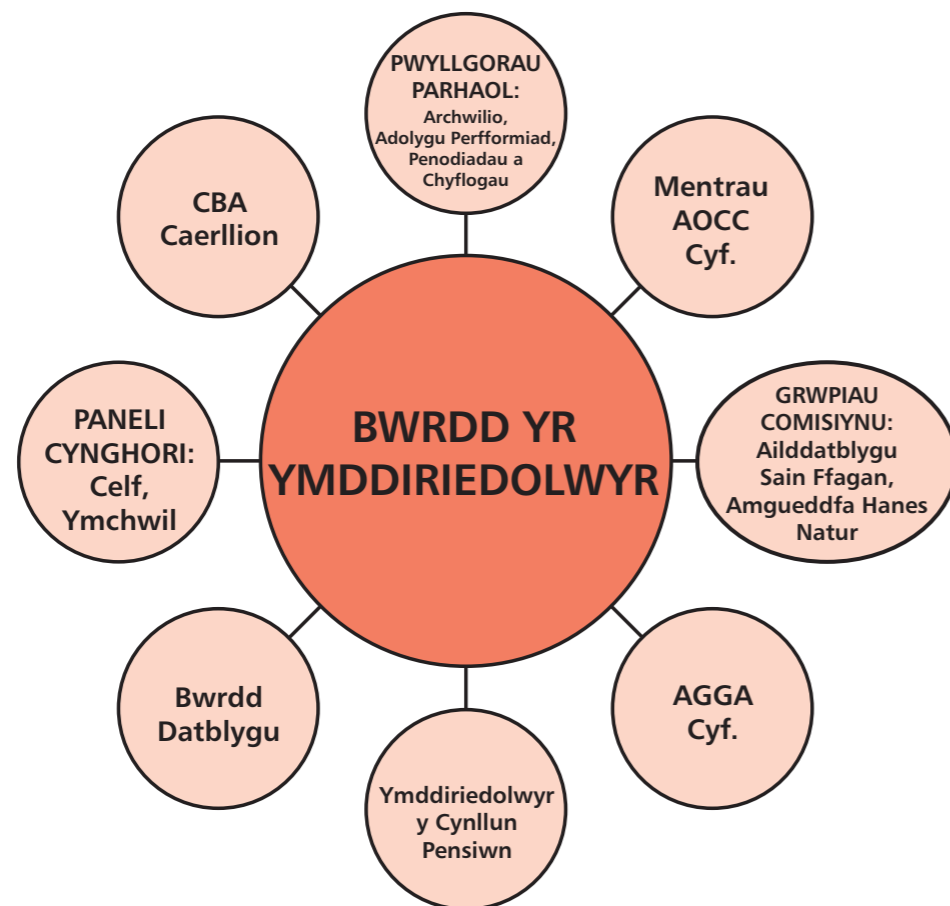
Mae Aelodau o Fwrdd Ymddiriedolwyr yr Elusen yn cael eu penodi gan Lywodraeth Cymru ac Amgueddfa Cymru, yn unol â'r niferoedd a nodir yn y Siarter Frenhinol atodol ac yn unol ag egwyddorion dethol agored fel yr argymhellir gan Adolygiad Nolan. Sefydlwyd Is-bwyllgor Penodiadau er mwyn cynorthwyo a chynghori ar y broses. Mae pob aelod newydd a benodir yn dilyn rhaglen ymsefydlu, ac yn derbyn dogfen Fframwaith Safonau a Llywodraethu Corfforaethol sy'n cynnwys llawlyfr Ymddiriedolwyr, yn fuan ar ôl cael ei benodi. Ni dderbyniodd yr un aelod o Fwrdd yr Ymddiriedolwyr dâl yn ystod y flwyddyn. Cedwir manylion eu swyddi cyfarwyddwyr cwmni ac unrhyw fuddiannau arwyddocaol eraill mewn Cofrestr Buddiannau, sy'n agored i'r cyhoedd ac a gedwir yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd.

Mae rhestr o aelodau Bwrdd yr Ymddiriedolwyr gydol y flwyddyn a hyd at ddyddiad yr adroddiad hwn, gan gynnwys ymdeoliadau a phenodiadau newydd, wedi'i chynnwys yn Adroddiad y Cyfarwyddwyr yn adran 2.1.1 o'r Adroddiad Ariannol hwn. Mae'r rhestr yn nodi hefyd pa Ymddiriedolwyr sy'n aelodau o'r Pwyllgor Adolygu Perfformiad a'r Pwyllgor Archwilio. Dangosir cofnod o bresenoldeb yng nghyfarfodydd Bwrdd yr Ymddiriedolwyr isod. Cafwyd esboniadau boddhaol am bob absenoldeb.

Ymddiriedolwr	29/06/17	28/09/17	14/12/17	15/03/18	Nifer y cyfarfodydd	Presenoldeb
Elisabeth Elias				Ymdeol 31/12/17	3	100%
Carol Bell				Ymddih	4	75%
Laurie Pavelin		Ymddih			4	75%
Glenda Jones				Ymddih	4	75%
Hywel Ceri Jones		Ymddih			4	75%
Jessica Seaton					4	100%
Kay Andrews			Ymddih		4	75%
Keshav Singhal		Ymddih	Ymddih		4	50%
Rachel Hughes				Ymddih	4	75%
Robert Pickard					4	100%
Tony Atkins		Ymddih			4	75%
Victoria Provis					4	100%
Michael Prior					4	100%
Catherin Duigan					4	100%
Hywel John					4	100%
Carys Howell		Ymddih			4	75%

Mae Bwrdd yr Ymddiriedolwyr yn dirprwyo rhywfaint o awdurdod i is-bwyllgorau amrywiol, yn bennaf y Pwyllgor Adolygu Perfformiad, sydd â chylch gwaith eang o fonitro materion ariannol, gweithredol a pherfformiad, a'r Pwyllgor Archwilio, sydd â chadeirydd annibynnol ac aelodau annibynnol. Mae'r pwyllgorau hyn yn cyfarfod bob chwarter ac yn adrodd i Fwrdd yr Ymddiriedolwyr. Mae'r Cylch Gorchwyl yn diffinio cylch gwaith a chyfrifoldebau pob pwyllgor yn glir.

Dangosir y berthynas rhwng y Bwrdd a'i bwyllgorau isod:

Mae'r Ymddiriedolwyr yn penodi Bwrdd Mentrau AOCC Cyf. hefyd, yr is-gwmni sy'n llywio ein gweithgareddau masnachu. Yn ogystal â chyfarwyddwyr sy'n Ymddiriedolwyr, mae cyfarwyddwyr anweithredol eraill sydd â phrofiad masnachol perthnasol yn cael eu penodi. Mae Adroddiad y Cyfarwyddwyr yn adran 2.1.1 o'r Adroddiad Ariannol yn cynnwys rhestr o'r Aelodau hynny o'r Bwrdd.

Yr Uwch Dîm Rheoli, sy'n cynnwys y cyfarwyddwyr, sy'n arwain a rheoli materion gweithredol beunyddiol, ac mae eu manylion i'w gweld yn yr adroddiad hwn hefyd. Penodir yr holl Gyfarwyddwyr trwy gystadleuaeth agored ac maent yn cael eu cyflogi dan Delerau ac Amodau Cyflogaeth Safonol, sy'n berthnasol i'r holl staff ac eithrio'r Cyfarwyddwr Cyffredinol. Caiff telerau penodi'r Cyfarwyddwr Cyffredinol eu cytuno gyda Llywodraeth Cymru.

3.3 Hyrwyddo Gwerthoedd Amgueddfa Cymru ac Arddangos Gwerthoedd Llywodraethu Da Trwy Gynnal Safonau Uchel o Ymddygiad ac Ymarweddiad

Rydym yn cefnogi saith egwyddor bywyd cyhoeddus yr Arglwydd Nolan ac yn cymeradwyo Cod Moeseg Cymdeithas yr Amgueddfeydd ac yn ymroi i sicrhau bod ein holl weithwyr ac Ymddiriedolwyr yn dilyn yr egwyddorion hyn. Disgwylir i'r holl Ymddiriedolwyr gydymffurfio'n llawn â'n Cod Ymddygiad, sydd wedi'i gymeradwyo gan Fwrdd yr Ymddiriedolwyr.

Mae'r holl staff yn cael hyfforddiant cynefino corfforaethol, sy'n darparu gwybodaeth am bob math o bolisiau, gweithdrefnau a rheoliadau gan gynnwys y rhai sy'n ymwneud â rheolaeth ariannol, iechyd a diogelwch, y Gymraeg, cydraddoldeb a rheoli gwybodaeth. Mae'r Rheoliadau Ariannol, polisiau a gweithdrefnau ar gael ar ein Mewnwyd i bob aelod o staff. Rydym yn parhau i fuddsoddi amser ac adnoddau i gynnal cyfleoedd datblygu a hyfforddi (ffurfiol ac anffurfiol) i weithwyr. Mae gennym broses Adolygu a Datblygu Perfformiad, sy'n darparu adolygiad strwythuredig i staff o'u hamcanion personol, eu perfformiad yn erbyn yr amcanion hynny a'r cyfle i nodi anghenion a dyheadau datblygu.

Rydym yn annog gwirfoddolwyr, profiad gwaith, lleoliadau a phrentisiaethau. Mae'r holl wirfoddolwyr yn dilyn rhaglen gynefino sy'n cynnwys iechyd a diogelwch perthnasol i'r rôl a'r adran y maent yn gwirfoddoli ynddi.

Disgwylir i bob aelod o staff ymddwyn yn onest a chywir bob amser, a diogelu'r adnoddau cyhoeddus sydd dan ei ofal. Rydym yn ystyried twyll neu ladrad o unrhyw fath – faint bynnag ei werth – yn gwbl annerbyniol, ac mae'r polisiau canlynol ar waith i atal achosion o'r fath ac i ymdrin â hwy.

- Polisi Chwythu'r Chwiban
- Polisi Twyll a Llygredd
- Polisiau Adnoddau Dynol ar ddisgyblu staff sy'n gysylltiedig ag achosion o'r fath.

O dan y Polisi Twyll a Llygredd, cyfrifoldeb rheolwyr llinell a chyfarwyddwyr yw sicrhau bod ganddynt system reolaeth fewnol ddigonol yn eu meysydd cyfrifoldeb a bod dulliau rheoli'n gweithredu'n effeithiol.

Ni chodwyd unrhyw faterion yn ystod y flwyddyn o dan ein Polisi Chwythu'r Chwiban. Bydd ein polisiau ar Chwythu'r Chwiban a Thwyll a Llygredd yn cael eu hadolygu a'u cymeradwyo nesaf gan y Pwyllgor Archwilio ym mis Mai 2019, yn unol â'r cylch adolygu arferol tair blynedd.

Mae gennym God Ymarfer ar gyfer Cwynion, sy'n nodi'r trefniadau ar gyfer ymdrin â chwynion. Ymchwilir yn llawn i bob agwedd ar gwynion, a chaiff camau unioni addas eu nodi a'u gweithredu, gan gynnwys newidiadau i weithdrefnau lle y bo'n briodol.

Yn 2017/18, ymwelodd 1.8 miliwn o bobl â'r amgueddfeydd. Rydym yn ystyried diogelwch staff ac ymwelwyr o ddifrif ac mae gennym gyfres o bolisiau a gweithdrefnau ar waith i gefnogi hyn.

3.4 Gwneud Penderfyniadau Clir a Gwybodus Sy'n Destun Proses Graffu a Rheoli Risg Effeithiol

Mae'r cyfrifoldeb dros wneud penderfyniadau sy'n ymwneud â'n swyddogaethau wedi'i nodi'n glir yn y Siarter Frenhinol. Mae'n disgrifio'r swyddogaethau a'r berthynas rhwng Bwrdd yr Ymddiriedolwyr a Phwyllgor yr Ymddiriedolwyr a dirprwyo swyddogaethau i swyddogion gweithredol eraill.

Bydd Bwrdd yr Ymddiriedolwyr yn gwneud pob penderfyniad ar sail adroddiadau ac ystyriaeth o'r goblygiadau cyfreithiol ac ariannol a'r risgiau allweddol sy'n gysylltiedig â'r penderfyniad hwnnw. Mae cyfarfodydd y Bwrdd yn gyfarfodydd cyhoeddus a chyhoeddir cofnodion ar ein gwefan i sicrhau tryloywder.

3.4.1 Rheoli Risg

Cyfrifoldeb y cyfarwyddwyr a'r penaethiaid adran yw rheoli risg o ddydd i ddydd, a chaiff adolygiadau ac asesiadau ffurfiol eu cynnal yn rheolaidd gan y Grŵp Rheoli Risg. Mae'r Pwyllgor Adolygu Perfformiad a'r Pwyllgor Archwilio yn craffu ar yr adolygiadau hyn. Trwy fanteisio ar brofiad yr Archwilyr Mewnol, sy'n mynychu cyfarfodydd y Grŵp Rheoli Risg, a thrwy brofiad aelodau annibynnol y Pwyllgor Archwilio, caiff y broses ei diwygio'n rheolaidd.

Mae'r Polisi Rheoli Risg yn egluro'r fframwaith a swyddogaethau a chyfrifoldebau mewn perthynas â rheoli risg, ynghyd â chanllawiau ar adnabod, asesu, monitro a rheoli risg. Sefydlwyd y Polisi, gyda chymorth yr Archwilyr Mewnol, gan gyfeirio'n benodol at Lyfr Oren Trysorlys Ei Mawrhydi ar reoli risg a llawlyfr Llywodraeth Cymru ar reoli risg – Hanfodion Risg. Cafodd y polisi ei adolygu a'i gadarnhau yn ystod 2016/17.

Mae Grŵp Rheoli Risg trawsadrannol penodedig yn cynnal adolygiad Rheoli Risg trylwyr, gan edrych ar gynnydd ac effeithiolrwydd y dulliau rheoli risgiau mawr. Mae'r grŵp yn cadw Cofrestr Risg Strategol, gan flaenoriaethu'r holl risgiau yn ôl y tebygolrwydd y gallai'r risg ddigwydd a'i heffeithiau posibl. Mae'r grŵp yn adolygu Cofrestr Risg Cyfadannol yn rheolaidd ac yn ymgysylltu â phob cyfarwyddwr a phennaeth adran ynghylch newidiadau i ffigyrdiadau posibl, a sicrhau bod trefniadau rheoli risg wedi bwrw gwreiddiau ar draws y sefydliad cyfan. Mae nodi a rheoli risgiau yn eitem sefydlog ar agendâu cyfarfodydd cyfadannol a chyfarfodydd yr Uwch Dîm Rheoli hefyd. Cedwir Cofrestr Risg ar wahân ar

gyfer yr is-gwmni masnachu, y cwmni menter ar y cyd, y Cynllun Pensiwn a gydol oes pob project mawr. Ar ddiwedd project, caiff y Gofrestr Risg ei hasesu a chaiff pob risg sy'n parhau ei throsglwyddo i'n prif gofrestrau.

Mae'n bosibl y gofynnir i'r grŵp ystyried risgiau posibl penodol hefyd a nodir gan Fwrdd yr Ymddiriedolwyr a'r pwyllgorau Adolygu Perfformiad ac Archwilio. Hefyd, mae'r pwyllgorau Adolygu Perfformiad ac Archwilio'n adolygu'r newidiadau i'r Gofrestr Risg Strategol a materion a drafodir yng nghyfarfodydd chwarterol y Grŵp, yn ogystal â chymau lliniaru a gymerir yn erbyn y risgiau mwyaf.

Mae aelodau'r Grŵp Rheoli Risg yn cynnwys y Pennaeth Archwilio Mewnol sy'n gymorth i allu ystyried materion sy'n peri pryder mewn cyrff eraill. Mae rhaglen waith yr Archwilydd Mewnol yn croesgyfeirio'n benodol at y risgiau a nodwyd, a hefyd yn cael ei llywio gan y Gyfarwyddiaeth a'r Pwyllgor Archwilio.

Cynhaliwyd Archwiliad Mewnol o'n Fframwaith Rheoli a Sicrhau Risg yn ystod 2017/18, a ddaeth i'r casgliad fod gennym broses rheoli risg sydd wedi'i chynllunio a'i hymgorffori'n dda ac y gallai'r Bwrdd fod yn sicr iawn bod y rheolaethau y mae'r sefydliad yn dibynnu arnynt i reoli'r maes hwn wedi'u cynllunio'n briodol, wedi'u rhoi ar waith yn gyson a'u bod yn gweithredu'n effeithiol. Cytunodd y Grŵp Rheoli Risg ar dempled cofrestr risg newydd ym mis Mawrth 2017, a chwblhawyd y gwaith o ail-eirio'r risgiau ar y Gofrestr Risg Strategol cyn eu trosglwyddo i'r templed newydd ym mis Ebrill 2017. Mae'r Cofrestr Risg Isadrannol wedi'u trosglwyddo i'r templed newydd yn 2017/18 hefyd.

Mae bygythiadau i ddiogelwch ein holl asedau yn risg sylfaenol, sy'n gofyn am gamau lliniaru. Y risg sylweddol arall yw erydiad y cyllid sydd ar gael mewn termau real, sy'n cael ei liniaru gan raglen cynhyrchu incwm. Mae'r risgiau hyn yn cael eu hadolygu'n rheolaidd gan yr archwilydd mewnol, y Grŵp Rheoli Risg a Bwrdd yr Ymddiriedolwyr.

3.4.2 Diogelwch Gwybodaeth

Mae gennym weithdrefnau diogelwch gwybodaeth i sicrhau cyfrinachedd, cywirdeb ac argaeledd gwybodaeth sy'n cael ei chadw a'i phrosesu gennym, a sicrhau ein bod yn cydymffurfio â'r Ddeddf Diogelu Data a'r Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth. Yn eu plith, mae'r canlynol:

- y cyfarwyddwyr sy'n gyfrifol am awdurdodi a rheoli'r holl gyfryngau symudol
- Polisi Diogelwch Gwybodaeth
- Polisi Diogelu Data
- canllawiau a pholisi ar ymdrin â gwybodaeth a roddir i bob aelod o staff
- parhau i gydymffurfio'n statudol â'r Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth a deddfau Diogelu Data, ac adrodd am hynny
- y Pwyllgor Adolygu Perfformiad a'r Pwyllgor Archwilio yn derbyn adroddiadau ac yn adolygu'r trefniadau trin data.

Yn ystod y flwyddyn penodwyd Rheolwr Diogelwch Gwybodaeth, swydd newydd i'r sefydliad.

Mae'r Pwyllgor Archwilio yn cael adroddiad blynyddol mewn perthynas â chydymffurfiaeth â'r Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth a'r Ddeddf Diogelu Data.

Cafodd ein polisiau a'n gweithdrefnau Diogelwch Gwybodaeth eu hadolygu fel rhan o'r gwaith paratoi ar gyfer ardystiad Cyber Essentials Plus/IASME.

Rydym wedi parhau i baratoi ar gyfer y Rheoliadau Diogelu Data Cyffredinol, a ddaeth i rym ar 25 Mai 2018, yn cynnwys diweddarau polisiau a gweithdrefnau, hyfforddi staff, cwblhau ymarfer darganfod data i nodi data personol a gedwir a gweithredu log mynediad diawdurdod at ddata.

Fe wnaethom gyflwyno adroddiad am un digwyddiad yn ymwneud â data personol i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth yn 2017/18, oedd yn ymwneud ag anfon hysbysiadau talu yn cynnwys manylion cyfrif banc unigolion at y bobl anghywir, yn sgil camgymeriad gan y system gyllid. Rhoddwyd gwybod i'r bobl dan sylw ar unwaith ac rydym wedi diweddarau templedi a gweithdrefnau'r system er mwyn sicrhau na fydd hyn yn digwydd eto. Mae Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth wedi mynegi na fydd angen cymryd unrhyw gamau pellach.

Mae Stôr, sef ein system rheoli dogfennau a chofnodion electronig, yn darparu storfa ar gyfer dogfennau corfforaethol, cyllid a TG ac mae gwaith ar droed i'w gyflwyno mewn mwy o feysydd yn cynnwys Adnoddau Dynol, Pensiwn ac Iechyd a Diogelwch. Mae Stôr yn darparu:

- strwythur gwybodaeth safonol er mwyn cynnal diogelwch angenrheidiol gan sicrhau bod ein data ar gael i bob aelod o staff a chymunedau defnyddwyr
- darparu ymateb syml, cyflym ac awdurdodol i ymholiadau o dan y Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth a'r Ddeddf Diogelu Data.

3.5 Datblygu Capasiti a Gallu Ymddiriedolwyr a Swyddogion i Fod yn Effeithiol

Llywodraeth Cymru ac Amgueddfa Cymru sy'n penodi'r Ymddiriedolwyr. Darperir cynllun cynefino ffurfiol i'r Ymddiriedolwyr ar ôl eu penodi. Rhoddir hyfforddiant pellach yn ôl yr angen yn ystod y flwyddyn.

Mae pob aelod o'r Bwrdd yn cwrdd â'r Llywydd yn ffurfiol fel rhan o broses adolygu bob yn ail flwyddyn, ac mae'r Llywydd wedyn yn cyflwyno adroddiad i Fwrdd yr Ymddiriedolwyr.

Mae'r system rheoli ariannol yn seiliedig ar fframwaith o wybodaeth reoli reolaidd, rheoliadau, polisiau a gweithdrefnau a system ddirprwyo ac atebolrwydd. Caiff hyn ei lywio gan ein Dogfen Fframwaith, arferion gorau a Rheoli Ariannol Cyhoeddus Cymru. Mae'n cynnwys:

- rhagfynegi a monitro cyllidebau, gydag adroddiadau ariannol rheolaidd sy'n nodi'r gwariant gwirioneddol a'r rhagolygon gwariant yn erbyn cyllidebau
- cynlluniau gwariant cyfalaf ac wedi'u diffinio'n glir
- disgyblaethau rheoli projectau ffurfiol
- ymgynghoriadau rheolaidd a chynnwys archwilio mewnol gydol y broses o ddatblygu neu gyflwyno newidiadau i systemau
- cysylltiad agos â'r archwilydd allanol
- gofyn am gyngor arbenigol lle y bo'n briodol
- adroddiadau rheolaidd i Fwrdd yr Ymddiriedolwyr, is-bwyllgorau a Llywodraeth Cymru
- adolygiadau rheoli cyson.

3.6 Ymgysylltu â Phobl Leol a Rhanddeiliaid Eraill i Sicrhau Atebolrwydd Cyhoeddus Cadarn

Rydym yn gweithredu rhaglen ymgysylltu ac ymgynghori â'r cyhoedd yn unol â'r Siarter Frenhinol a'n Cynllun a Pholisi Ymgynghori.

Yn unol â'n Strategaeth Ymgysylltu â Chymunedau a'r egwyddor cynaliadwydd yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 rydym wedi datblygu a darparu rhaglenni cyhoeddus ar y cyd â thros 70 o sefydliadau cyhoeddus a thrydydd sector. Mae enghreifftiau eleni'n cynnwys:

- Darparu Rhaglen Cyfuno Llywodraeth Cymru sy'n ceisio grymuso pobl, yn enwedig pobl sydd mewn tloidi, i gymryd rhan yn y celfyddydau, diwylliant a threftadaeth.
- Datblygu ac arddangos *Penderfyniad Pwy?*, arddangosfa gelf a gafodd ei churadu ar y cyd â defnyddwyr gwasanaethau o'r Wallich, elusen ar gyfer pobl ddigartref yng Nghymru.
- Hwyluso fforymau ymgysylltu yn cynnwys Fforwm Amrywiaeth, Fforwm Athrawon a Fforwm Addysg i Oedolion i lywio'n rhaglenni cyhoeddus a gwirfoddoli.
- Datblygu Hands on Heritage, menter gyda chonsortium o'n fforymau ieuencid a phedwar sefydliad partner craidd.
- Hwyluso fforymau ieuencid ym mhob amgueddfa, fel y gall pobl ifanc gymryd rhan yn ein gwaith.

Rydym yn cydweithio ag amrywiaeth o gyrff cenedlaethol fel rhan o'n gwaith o gyflawni nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Mae ein Strategaeth Gyfathrebu wedi'i chynllunio i hyrwyddo'r sefydliad, ein gweledigaeth, ein hamcanion a'n blaenoriaethau. Rydym yn defnyddio mwy a mwy ar rwydweithiau cymdeithasol, gan gynnwys Twitter a Facebook, i gyfathrebu â chynulleidfaoedd targed. Cyhoeddir datganiadau i'r wasg yn rheolaidd er mwyn hyrwyddo gweithgareddau a'n gwaith.

Rydym yn cydnabod pwysigrwydd cyfathrebu mewnol ac yn parhau i roi'r Cynllun Cyfathrebu Mewnol

ar waith. Rydym yn darparu gwybodaeth i staff yn electronig a wyneb yn wyneb hefyd er mwyn sicrhau eu bod yn cyfrannu at benderfyniadau ac yn ymwybodol ohonynt.

Rydym hefyd yn gweithio gyda'n hundebau llafur cydnabyddedig ac wedi datblygu fframwaith ar gyfer ein cyfarfodydd eleni. Er enghraifft, rydym yn cynnal cyfarfodydd strategol chwarterol, cyfarfodydd polisi misol a grwpiau gorchwyl a gorffen i sicrhau ein bod ni'n ymgynghori'n effeithiol â'n hundebau masnach cydnabyddedig yn ystod y flwyddyn. Mae cynrychiolwyr undebau'n parhau i fynychu Pwyllgor Gweithredol y Staff ar gyfer Adnoddau Dynol ac Ariannol.

Mae gennym gynllun cyhoeddiadau a gall rhanddeiliaid weld amrywiaeth eang o gyhoeddiadau, polisiau a gweithdrefnau yn ogystal â chofnodion y Bwrdd a datganiadau ariannol ar ein gwefan.

4. Adolygu Effeithiolrwydd

Y Cyfarwyddwr Cyffredinol, sef y Swyddog Cyfrifyddu, sy'n gyfrifol am adolygu effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu, gan gynnwys y system rheolaeth fewnol a threfniadau chwythu'r chwiban. Mae gwaith yr archwilydd mewnol ac allanol, cynghorwyr proffesiynol eraill a'r Uwch Dîm Rheoli, sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal y fframwaith rheoli mewnol, yn llywio'r gwaith o adolygu effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu. Mae sylwadau gan yr archwilydd allanol yn eu llythyr rheoli ac mewn adroddiadau eraill yn llywio'r adolygiad hefyd.

Hysbyswyd y Swyddog Cyfrifyddu am effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu gan yr Ymddiriedolwyr, y Pwyllgor Archwilio a'r cyfarwyddwyr, ac mae cynlluniau i fynd i'r afael â materion a sicrhau gwelliannau parhaus i'r system ar waith. Darperir rhagor o wybodaeth am y cynlluniau hyn yn adran 5, Materion Llywodraethu a Gwelliannau ar gyfer y Dyfodol isod, sy'n nodi hefyd na chododd unrhyw faterion sylweddol yn ymwneud â llywodraethu neu reolaeth fewnol yn ystod y flwyddyn.

Caiff holiaduron gwerthuso eu llenwi gan y Bwrdd a'r Pwyllgor Archwilio ddwywaith y flwyddyn, ac fe'u cwblhawyd yn 2017/18. Roedd y canfyddiadau'n gadarnhaol iawn ar y cyfan. Roedd y sgôr cyfartalog ar draws pob rhan o holiadur y Bwrdd a oedd yn dweud 'cytuno'n gryf / cytuno' yn 90%. Roedd y meysydd a drafodwyd yn cynnwys cylch gwaith, strategaeth ac amcanion; rheoli perfformiad ac ariannol; rheoli risg; perthynas â rhanddeiliaid allanol; llywodraethu corfforaethol; trefn y Bwrdd a Phwyllgorau; datblygiad a hyfforddiant proffesiynol; ac Ystafell y Bwrdd. Mae meysydd y mae'r Bwrdd yn eu hystyried yn ymwneud ag arddull a fformat adroddiadau; nodi rhanddeiliaid allweddol yr Amgueddfa fel rhan o'r adroddiad blynyddol; hyrwyddo dogfen Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol a Safonau; sicrhau bod yna ddilyniant yn amrywiaeth aelodau'r Bwrdd yn ystod y cylch recriwtio nesaf; a rhannu sgiliau rhwng y Bwrdd a'r Weithrediaeth. Yn gyffredinol, roedd y rhai a atebodd holiadur y Pwyllgor Archwilio'n cytuno'n gryf neu'n cytuno â 96% o'r datganiadau, a oedd yn cwmpasu egwyddorion arfer da, rôl y Cadeirydd a chymorth i bwylgorau.

Rydym wedi sefydlu'r prosesau canlynol i ategu'r fframwaith rheoli risgiau er mwyn cynnal fframwaith llywodraethu effeithiol a system rheolaeth fewnol effeithiol:

- Rheoliadau ariannol, polisiau a threfniadau gweinyddol manwl gan gynnwys didoli dyletswyddau a gwahanol lefelau o awdurdod dirprwyedig; systemau cyllido cynhwysfawr; a chanllawiau rheoli buddsoddiadau cyfalaf wedi'u diffinio'n glir a'u monitro.
- Prosesau rheoli mewnol megis monitro ac adrodd am berfformiad, cyfarfodydd adrannol a briffiau cyfarwyddwyr.
- Mae'r Pwyllgor Archwilio'n ystyried cwmpas y rhaglen archwilio fewnol ac yn derbyn adroddiadau gan archwilydd mewnol ac allanol. Mae'r Pwyllgor yn cyfarfod bob chwarter ac mae Bwrdd yr Ymddiriedolwyr yn ystyried cofnodion y cyfarfod a hefyd adroddiad gan y Cadeirydd Annibynnol.
- Adroddiadau rheolaidd gan yr Archwilydd Mewnol gan gynnwys ei farn annibynnol ar ba mor ddigonol ac effeithiol yw'r system rheolaeth fewnol, ynghyd ag argymhellion ar gyfer gwella.
- Adroddiad blynyddol gan yr Archwilydd Mewnol. Ar sail gwaith archwilio mewnol ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2018, daeth yr Archwilydd Mewnol i'r casgliad fod gennym fframwaith rheoli risg, llywodraethu a rheolaeth fewnol digonol ac effeithiol, ond mae angen rhagor o welliannau er mwyn

sicrhau bod y fframwaith yn parhau i fod yn ddigonol ac effeithiol.

- Mae'r Archwilydd Mewnol yn cynnal adolygiad o gydymffurfiaeth gydag egwyddorion y Cod Llywodraethu Da ar gyfer y Trydydd Sector yng Nghymru bob tair blynedd; cynhaliwyd yr adolygiad diweddaraf ddechrau 2017/18 a gadarnhaodd ein bod yn cydymffurfio â'r Cod.
- Mae Swyddfa Archwilio Cymru, ein harchwilydd allanol, yn darparu Llythyr Rheoli sy'n crynhoi'r gwaith a wnaed mewn perthynas â'r datganiadau ariannol. Mae'r Pwyllgor Archwilio'n adolygu hyn ac yn cyflwyno adroddiad i Fwrdd yr Ymddiriedolwyr.
- Mae ffynonellau sicrwydd eraill yn cael eu hystyried gan gynnwys adroddiadau gan y Comisiwn Elusennau, Arolygwyr Treth Tirlenwi, Arolygiaeth Diogelwch Pyllau Glo a Buddsoddwyr mewn Pobl.

5. Materion Llywodraethu a Gwelliannau ar gyfer y Dyfodol

Ni chododd unrhyw faterion llywodraethu neu reolaeth fewnol arwyddocaol yn ystod y flwyddyn. Cefnogir hyn gan Adroddiad Blynyddol yr Archwilydd Mewnol.

Yn ystod 2017/18, fe wnaethom barhau i weithredu ein gweledigaeth ddeng mlynedd, y cytunwyd arni gan y Bwrdd, ym mis Mawrth 2015. Yr her i ni yw cyflawni'r weledigaeth yng nghyd-destun yr hinsawdd economaidd sydd ohoni ac, yn benodol, y gostyngiadau yn y cymorth grant gan Lywodraeth Cymru a'r diffyg sicrwydd ynghylch lefelau cymorth grant yn y dyfodol. Wrth symud ymlaen, byddwn yn:

- sicrhau bod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) yn cael ei hintegreiddio ar draws y sefydliad
- adolygu ein strwythurau ymhellach i gefnogi'r gwaith o gyflawni'r weledigaeth newydd o fewn yr adnoddau sydd ar gael
- treialu proses ar gyfer cwblhau Datganiadau Sicrwydd Cyfarwyddwyr Blynyddol, a fydd yn cyfrannu at y Datganiad Llywodraethu Blynyddol
- parhau i gynyddu'r incwm a gynhyrchir a chyflawni prosiectau incwm masnachol
- cyhoeddi ein hadroddiad blynyddol cyntaf ar ein cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg
- parhau i weithredu'r Strategaeth Adnoddau Dynol
- datblygu a gweithredu'r Strategaeth Hyfforddi a Datblygu
- gwella prosesau ar draws y sefydliad, gan gynnwys gweithredu systemau newydd
- sicrhau cydymffurfiaeth â'r Rheoliadau Cyffredinol Diogelu Data newydd
- cyflawni gwaith ailddatblygu Sain Ffagan Amgueddfa Werin Cymru
- parhau i weithredu'r Rhaglen Gwaith Cynnal a Chadw Hanfodol.

6. Ardystio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Dros y flwyddyn i ddod, rydym yn bwriadu cymryd camau i fynd i'r afael â'r materion uchod er mwyn gwella ein trefniadau llywodraethu ymhellach. Rydym yn fodlon y bydd y camau hyn yn mynd i'r afael â'r angen i gyflwyno gwelliannau a byddwn yn monitro'r dulliau o'u cyflwyno a'u gweithredu fel rhan o'n hadolygiad nesaf.

David Anderson

Swyddog Cyfrifyddu a Chyfarwyddwr Cyffredinol
Cymeradwywyd a llofnodwyd ar 12 Gorffennaf 2018

Laurie Pavelin

Trysorydd, ar ran Bwrdd yr Ymddiriedolwyr
Cymeradwywyd a llofnodwyd ar 12 Gorffennaf 2018

Adran 2.2: Adroddiad ar Daliadau Cydnabyddiaeth a Staff

Cyfle Cyfartal

Mae gennym amrywiaeth o bolisiau sy'n cefnogi ein cydymffurfiaeth â Deddf Cydraddoldeb 2010, sy'n rhoi Dyletswydd Gyffredinol statudol ar bob sefydliad yn y sector cyhoeddus i roi sylw dyledus i'r angen i ddileu gwahaniaethu ac aflonyddu anghyfreithlon a hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng dynion a menywod mewn cyflogaeth ac wrth ddarparu gwasanaethau i'r cyhoedd. Yn 2017/18 aethom ati i adolygu'n Strategaeth Gydraddoldeb a'n Hamcanion Cydraddoldeb. Mae'r dogfennau hyn yn amlinellu ein blaenoriaethau ar gyfer sicrhau cydraddoldeb a chynhwysiant i staff ac ymwelwyr.

Rydym wedi parhau i gyflwyno sesiynau hyfforddi a datblygu ar Urddas yn y Gwaith a Herio Heb Wynebu i staff. Darparwyd hyfforddiant ar gydraddoldeb hefyd, er mwyn codi ymwybyddiaeth a gwella'r gwasanaeth a gynigir. Mae hyn yn cynnwys cyrsiau wedi'u darparu gan Open up to Autism a Stonewall, ac mae nifer o staff wedi'u hyfforddi fel Cyfeillion Dementia.

Eleni eto, cynhaliwyd digwyddiadau megis mis Hanes LGBT a Mis Hanes Pobl Dduon gyda digwyddiadau llwyddiannus wedi'u cynnal yn Amgueddfa Genedlaethol y Glannau a Sain Ffagan. Rydym hefyd yn gweithio gydag amrywiaeth eang o bartneriaid cymunedol ar y fenter 'Mwy a Gwell' a ariennir gan Sefydliad Paul Hamlyn.

Polisiau ar gyfer Gweithwyr Cyflogedig Anabl

Mae gennym gynllun gwarantu cyfweliad sy'n anelu at drin ymgeiswyr anabl yn gyfartal yn y broses recriwtio. Bydd unrhyw ymgeisydd anabl sy'n bodloni'r gofynion sylfaenol ar gyfer y swydd yn cael ei wahodd yn awtomatig i gyfweliad.

Mae gennym bolisiau ar waith i gefnogi gweithwyr cyflogedig anabl i wneud cais am addasiadau rhesymol yn y gweithle. Os bydd unrhyw nodwedd ffisegol o'r gweithle yn rhoi aelod anabl o staff dan anfantaes sylweddol o gymharu â phobl nad ydynt yn anabl, gellir gwneud cais er mwyn rhoi camau ar waith i atal hyn. Gellir gwneud trefniadau gan gynnwys, er enghraifft, newidiadau i batrymau gwaith, cynnwys neu ddyluniad y swydd, cynllun ystafell a math o ddodrefn, a chyfarpar neu feddalwedd TG arbenigol.

Mae ein Polisi Hyfforddi a Datblygu ar gael i bob aelod o staff beth bynnag yw eu nodweddion gwarchoddedig. Gellir gwneud addasiadau rhesymol hefyd i ddileu rhwystrau ar gyfer cyfranogi yn ein rhaglenni dysgu a datblygu i staff.

Ymgynghori â Staff

Rydym yn parhau i gydymffurfio â rheoliadau Gwybodaeth ac Ymgynghori 2005 gan ymgynghori â staff, yn uniongyrchol a thrwy undebau cydnabyddedig, ar newidiadau mawr yn y sefydliad. Cynhelir cyfarfodydd Fforwm Staff misol rhwng y rheolwyr a chynrychiolwyr undebau llafur cydnabyddedig i drafod materion o bwys, ac adroddir yn ffurfiol ar gofnodion y cyfarfodydd hyn i'r Uwch Dîm Rheoli. Eleni, cyflwynwyd y Fforwm Iechyd a Diogelwch hefyd sy'n cynnwys cynrychiolwyr iechyd a diogelwch yr undebau llafur a rheolwyr allweddol o wahanol adrannau'r sefydliad.

Mae cynrychiolwyr yr undebau a gydnabyddir gennym yn bresennol yng nghyfarfodydd misol Grŵp Gweithredol y Staff, gan sicrhau amgylchedd clir ac agored. Ategir y gofyniad cyfreithiol hwn i ymgynghori gan amrywiol ddulliau, er enghraifft cyfarfodydd staff, cyfarfodydd adran, gweithgorau, gohebiaeth dros yr e-bost a'r Fewnrwyd a dulliau anffurfiol o gyfathrebu fel y bo'n briodol.

Rydym wedi parhau i ymgynghori â staff ac undebau llafur ar newidiadau i'r sefydliad yn cynnwys mentrau newydd fel achrediad corfforaethol Buddsoddwyr mewn Pobl a newidiadau i bolisiau. Y blaenoriaethau yn 2017/18 oedd cwblhau'r adolygiad o waith penwythnos ar gyfer staff blaen tŷ a datblygu cytundeb cyfleusterau ar gyfer cynrychiolwyr undebau llafur.

Cynhaliwyd sesiynau briffio rheolaidd yn ein holl amgueddfeydd er mwyn hysbysu staff am waith ledled y sefydliad yn dilyn pob cyfarfod o Fwrdd yr Ymddiriedolwyr. Mae'r Cyfarwyddwr Cyffredinol hefyd yn anfon gohebiaeth reolaidd at y staff.

Hyfforddi Staff

Rydym yn parhau i fuddsoddi amser ac adnoddau i ddarparu cyfleoedd datblygu a hyfforddiant (ffurfiol ac anffurfiol) i'n gweithwyr cyflogedig. Rydym wedi clustnodi statws Buddsoddwyr mewn Pobl fel ffon fesur allanol hollbwysig o'r ymrwymiad hwn. Yn dilyn gweithdai a gynhaliwyd gyda'r Uwch Dîm Reoli a'r Penaethiaid Adran, penderfynwyd gweithio tuag at achrediad Buddsoddwyr mewn Pobl ledled Amgueddfa Cymru. Anfonwyd arolwg lIP40 at bob aelod o staff ym Mehefin 2018 a bydd yn llywio'r meysydd blaenoriaeth i'w datblygu wrth i ni baratoi at ein hasesiad.

Yn ystod 2017/18 cynigiwyd hyfforddiant i'r staff mewn amrywiaeth eang o feysydd. Roedd y rhain yn cynnwys datblygu arweiniad a rheoli, datblygiad proffesiynol a hyfforddiant seiliedig ar sgiliau. Rydym hefyd yn cynnig cyrsiau mewn meysydd fel urddas yn y gwaith, cydraddoldeb ac amrywiaeth ac iechyd a diogelwch i sicrhau cydymffurfiaeth â deddfwriaeth gysylltiedig, yn ogystal â chyfleoedd datblygu personol yn ôl yr angen.

Cynigir prentisiaethau yn Big Pit i hyfforddi Tywysyddion Pyllau Glo, ac yn yr Adran Ystadau a'r Uned Adeiladau Hanesyddol yn Sain Ffagan i fynd i'r afael â phrinder sgiliau ac i weithredu cynlluniau olyniaeth yn y meysydd hyn.

Data ar Absenoldeb Salwch

Mae gennym bolisiau i gefnogi'r gwaith o reoli absenoldeb o'r gwaith ac ystyrir bod unrhyw absenoldeb dros 28 diwrnod yn olynol yn absenoldeb tymor hir. Mae pob absenoldeb yn cael ei gofnodi a'i fonitro gan reolwyr llinell a'r Adran Adnoddau Dynol. 5.08% oedd lefel yr absenoldeb ar gyfer y flwyddyn hyd 31 Mawrth 2018 (5.5% yn 2016/17). Darparwyd hyfforddiant gloawi i reolwyr llinell i fynd i'r afael â chyfraddau absenoldeb uchel.

I gefnogi ein prosesau rheoli absenoldeb o'r gwaith ac i hybu lles ein staff, rydym yn darparu Rhaglen Cymorth i Staff, sef gwasanaeth annibynnol a chyfrinachol am ddim sydd ar gael i bob aelod o staff. Mae'n cynnig cyngor, gwybodaeth, cwnsela arbenigol a chefnogaeth. Ymhlith y gwasanaethau a gynigir, mae cwnsela dros y ffôn, adnoddau i reolwyr, gwybodaeth a chynngor am ystod eang o faterion, cwnsela wyneb yn wyneb a gwasanaeth gwybodaeth ar-lein.

Adroddiad ar Dâl Cydnabyddiaeth

Mae gennym system gyflogau a graddfeydd y cytunwyd arnynt ac a gyflwynwyd er mwyn sicrhau triniaeth deg a chyfiawn i bawb. Mae'n cwmpasu pob gweithiwr, ac eithrio'r Cyfarwyddwr Cyffredinol, gan mai Llywodraeth Cymru sy'n cytuno ar delerau ac amodau ei benodiad ef.

Bob blwyddyn, rydym yn ystyried ein pecyn cyflogau ac yn datblygu cynnig cylch cyflog a gyflwynir i Lywodraeth Cymru i'w gymeradwyo ac sy'n sail i drafodaethau gyda'r undebau llafur cydnabyddedig. Mae pecyn cyflogau ac amodau newydd y sefydliad cyfan yn deillio o hyn. Rhaid cydymffurfio â'r pecyn hwn tan y cylch trafod nesaf. Mae cynyddrannau blynyddol o dan y cylch cyflog yn dibynnu ar y system o adolygiadau datblygiad personol.

Mae cyflog y Cyfarwyddwr Cyffredinol yn cynnwys cyflog sylfaenol a bonws blynyddol posibl. Y Pwyllgor Penodiadau a Chyflogau sy'n cynnwys y Llywydd, yr Is-lywydd, y Trysorydd, a'r Ymddiriedolwyr Victoria Provis a Dr Glenda Jones, sy'n cytuno ar swm unrhyw fonws. Adolygir perfformiad y Cyfarwyddwr Cyffredinol yn erbyn amcanion a bennwyd ymlaen llaw. Yna bydd y Pwyllgor yn ystyried y gwerthusiad hwn, gan roi sylw dyledus i ganllawiau a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru.

Rhestrir y cyfarwyddwyr ar dudalen 15. Mae rhagor o fanylion am eu taliadau a'u buddion pensiwn i'w gweld isod ac mae'r wybodaeth honno'n destun archwiliad. Nid oes unrhyw un o'r Cyfarwyddwyr ar gytundeb tymor penodol, a chyflogir pob un, heblaw'r Cyfarwyddwr Cyffredinol, o dan amodau a thelerau safonol Amgueddfa Cymru. Mae unrhyw newidiadau i amodau a thelerau'r Cyfarwyddwr Cyffredinol yn amodol ar gytundeb y Pwyllgor Penodiadau a Chyflogau a (lle y bo'n briodol) Llywodraeth Cymru. Nodir y berthynas rhwng taliad y cyfarwyddwr sy'n ennill y cyflog uchaf yn y sefydliad a thaliad canolrifol gweithlur sefydliad hwnnw isod.

12 mis yw'r cyfnod rhybudd ar gyfer y Cyfarwyddwr Cyffredinol, a 6 mis fel arfer ar gyfer y Cyfarwyddwyr eraill. Dyma ddyddiadau cychwyn cyflogaeth y Cyfarwyddwyr:

David Anderson (Cyfarwyddwr Cyffredinol)	11 Hydref 2010
Richard Bevins	1 Medi 2016 (tan 31 Mai 2018)
Steve Burrow	21 Mai 2018
Diane Gwilt	1 Medi 2016 (tan 31 Mai 2018)
Janice Lane	3 Medi 2012
Neil Wicks	27 Mehefin 2011
Nia Williams	17 Hydref 2016

Mae ein cytundeb dileu swyddi safonol yn cynnwys darpariaeth ar gyfer iawndal am derfynu swydd yn gynnar. Mae manylion unrhyw daliadau diswyddo a wnaed i weithwyr cyflogedig yn ystod y flwyddyn i'w gweld yn nodyn 8 i'r cyfrifon.

Mae'r costau gweithredu'n cynnwys £19,000 (£dim yn 2016/17) ar gyfer staff asiantaeth a £5,000 (£1,000 yn 2016/17) ar gyfer staff ymgynghorol. Ni chyflogwyd unrhyw unigolion yn 2017/18 na 2016/17 o dan drefniadau 'oddi ar y gyflogres' am fwy na £220 y dydd ac am gyfnod hwy na chwe mis.

Manylion tâl a buddion pensiwn y Cyfarwyddwyr

Cyfanswm Unigol y Taliadau Cydnabyddiaeth	Band cyflog	Band bonws	Buddion mewn nwyddau	Buddion pensiwn	Cyfanswm band
	2017/18 (2016/17) £'000	2017/18 (2016/17) £'000	2017/18 (2016/17) £'000	2017/18 (2016/17) £'000	2017/18 (2016/17) £'000
David Anderson Cyfarwyddwr Cyffredinol	95-100 (95-100)	- -	- -	22 (22)	120-125 (120-125)
Neil Wicks Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau Corfforaethol, Dirprwy Gyfarwyddwr Cyffredinol	80-85 (80-85)	- -	- -	8 (13)	85-90 (90-95)
Janice Lane Cyfarwyddwr Datblygu Oriellau a Phrofiad Ymwelwyr	70-75 (70-75)	- -	- -	8 (8)	80-85 (80-85)
Stephanos Mastoris Cyfarwyddwr Gweithrediadau Dros Dro	15-20 (70-75)	- -	- -	5 (12)	20-25 (80-85)
Richard Bevins Cyd-gyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil	65-70 (40-45)	- -	- -	15 (9)	80-85 (45-50)
Diane Gwilt Cyd-gyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil	65-70 (40-45)	- -	- -	8 (4)	75-80 (40-45)
Nia Williams Cyfarwyddwr Addysg ac Ymgysylltu	60-65 (26-30)	- -	- -	6 (2)	65-70 (25-30)

Mae'r cyfarwyddwyr oll yn aelodau cyffredin o'r cynllun pensiwn. Cyfrifwyd gwerth y buddion pensiwn a gronwyd yn ystod y flwyddyn yn y tabl uchod gan ddilyn canllawiau Hysbysiad Pensiwn Cyflogwr 452 Swyddfa'r Cabinet, trwy luosi'r gwir gynnydd mewn pensiwn ag 20 gan ychwanegu'r gwir gynnydd mewn unrhyw gyfandaliad, heb gynnwys cyfraniadau a wnaed gan yr unigolyn. Nid yw'r cynnydd gwirioneddol yn cynnwys cynnydd oherwydd chwyddiant nac unrhyw gynnydd neu ostyngiad oherwydd trosglwyddo hawliau pensiwn.

Cyflogwyd y cyfarwyddwyr gydol 2016/17 ac 2017/18, ac eithrio:

- Richard Bevins, a ddechreuodd ar ei swydd ar 1 Medi 2016 ochr yn ochr â'i rôl gyfredol fel Ceidwad Gwyddorau Natur. Roedd ei enillion fel Cydgyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil yn cynnwys y cyflog sylfaenol fel y nodir. Ei gyflog blynyddol fel Cydgyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil yn 2016/17 oedd rhwng £65,000 a £70,000.
- Diane Gwilt, a ddechreuodd ar ei swydd ar 1 Medi 2016 ochr yn ochr â'i rôl arferol fel Ceidwad

Gwasanaethau Casgliadau. Roedd ei henillion fel Cydgyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil yn cynnwys y cyflog sylfaenol fel y nodir. Ei chyflog blynyddol fel Cydgyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil yn 2016/17 oedd rhwng £65,000 a £70,000.

- Nia Williams, a ddechreuodd ar ei swydd ar 16 Hydref 2016, gan adael ei rôl flaenorol fel Pennaeth Addysg. Roedd ei henillion fel Cyfarwyddwr Addysg ac Ymgysylltu yn cynnwys y cyflog sylfaenol fel y nodir. Ei chyflog blynyddol fel Cyfarwyddwr Addysg ac Ymgysylltu yn 2016/17 oedd rhwng £55,000 a £60,000.
- Stephanos Mastoris, a adawodd ei swydd ar 30 Mehefin 2017, gan barhau i gael ei gyflogi fel Pennaeth Amgueddfa Genedlaethol y Glannau a Phennaeth Amgueddfeydd. Roedd ei enillion fel Cyfarwyddwr Gweithredol Dros Dro yn cynnwys y cyflog sylfaenol fel y nodir. Ei chyflog blynyddol fel Cyfarwyddwr Gweithrediadau yn 2017/18 oedd rhwng £70,000 a £75,000.

Roedd enillion y Cyfarwyddwr Cyffredinol yn cynnwys cyflog sylfaenol o £100,000 (£100,000 yn 2016/76) a bonws anghyfunol ar sail perfformiad. Ildiodd y Cyfarwyddwr Cyffredinol ei hawl i fonws yn 2017/18 a 2016/17 felly ni ddyfarnwyd unrhyw fonws yn y naill flwyddyn na'r llall.

Buddion Pensiwn

Buddion Pensiwn	Cynnydd/ (gostyngiad) gwirioneddol o ran pensiwn a swm cyfandaliad yn 60 oed £	Pensiwn a gronwyd yn 60 oed ar 31 Mawrth 2018 a chyfandaliad cysylltiedig £	CETV ar 31 Mawrth 18 £'000	CETV ar 31 Mawrth 17 neu ar ddyddiad penodi os yw'n hwyrach £'000	Cynnydd/ (gostyngiad) gwirioneddol CETV ar ben cyfraniadau'r aelodau £'000
	David Anderson Cyfarwyddwr Cyffredinol	0-2,500 a chyfandaliad o 2,500-5,000	5,000-10,000 a chyfandaliad o 25,000-30,000	236	203
Neil Wicks Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau Corfforaethol, Dirprwy Gyfarwyddwr Cyffredinol	0-2,500 a chyfandaliad o 2,500-5,000	30,000-35,000 a chyfandaliad o 100,000-105,000	595	564	2
Janice Lane Cyfarwyddwr Datblygu Oriellau a Phrofiad	0-2,500 a chyfandaliad o 0-2,500	20,000-25,000 a chyfandaliad o 70,000-75,000	428	404	7
Stephanos Mastoris Cyfarwyddwr Gweithrediadau Dros Dro	0-2,500 a chyfandaliad o 0-2,500	10,000-15,000 a chyfandaliad o 30,000-35,000	225	226	(5)
Richard Bevins Cyd-gyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil	2,500-5,000 a chyfandaliad o 7,500-10,000	35,000-40,000 a chyfandaliad o 110,000-115,000	959	908	21
Diane Gwilt Cyd-gyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil	0-2,500 a chyfandaliad o 2,500-5,000	20,000-25,000 a chyfandaliad o 70,000-75,000	597	558	19
Nia Williams Cyfarwyddwr Dysgu ac Ymgysylltu	0-2,500 a chyfandaliad o 0-2,500	10,000-15,000 a chyfandaliad o 35,000-40,000	255	238	6

Y Gwerth Trosglwyddo sy'n Gyfwerth ag Arian Parod (CETV) yw gwerth cyfalaf buddion y cynllun pensiwn a gronwyd gan aelod ar unrhyw adeg benodol yn ôl asesiad yr actwari. Mae'r cynnydd gwirioneddol yn y CETV yn adlewyrchu'r cynnydd a ariannwyd gan y cyflogwr. Nid yw'n cynnwys y cynnydd yn y pensiwn a gronwyd oherwydd chwyddiant, cyfraniadau'r gweithwyr cyflogedig (gan gynnwys gwerth unrhyw fuddion a drosglwyddwyd o gynllun pensiwn arall).

Dechreuodd Steve Burrow ar ei swydd fel Cyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil ar 21 Mai 2018, ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol, felly nid yw wedi'i gynnwys yn y tablau uchod.

Nifer y gweithwyr cyflogedig

Nifer cyfartalog y gweithwyr yn 2017/18, ac eithrio gweithwyr sy'n rhan o'n trefniadau cronfa lafur, oedd 604 (585 yn 2016/17). Y nifer cyfartalog sy'n cynnwys ein gweithwyr o'r gronfa lafur oedd 804 (756 yn 2016/17).

Roedd nifer cyfartalog y gweithwyr cyflogedig cyfwerth ag amser llawn, gan gynnwys rhai o'n cronfa lafur, fel a ganlyn:

	Staff Parhaol	Staff Arall	Nifer 2017/18	Nifer 2016/17
Is-gwmni Masnachu	38	7	45	43
Codi Arian	7	1	8	7
Addysg ac Ymgysylltu	37	6	43	57
Casgliadau ac Ymchwil	88	7	95	102
Datblygu Oriellau a Phrofiad Ymwelwyr Cymorth	246	44	290	270
	50	5	55	52
	466	70	536	531
	Staff Benywaidd	Staff Gwrywaidd	Nifer 2017/18	Nifer 2016/17
Cyfarwyddwyr	3	3	6	5
Gweithwyr cyflogedig	266	264	530	526
	269	267	536	531

Roedd y cynnydd mewn gweithwyr cyfwerth ag amser llawn o dan Datblygu Oriellau a Phrofiad Ymwelwyr a'r gostyngiad o dan Addysg ac Ymgysylltu yn deillio o ad-drefnu'r adrannau yn 2017/18.

Gweithwyr cyflogedig (ac eithrio cyfarwyddwyr) ag enillion dros £60,000

Roedd chwe gweithiwr cyflogedig (pedwar yn 2016/17) ag enillion rhwng £60,001 a £69,999 ar gyfer y flwyddyn. Mae pob un ohonynt yn aelodau cyffredin o'n cynllun pensiwn. Nid oedd unrhyw weithwyr cyflogedig eraill yn ennill dros £60,000 ac eithrio'r cyfarwyddwyr, a datgelir eu henillion nhw uchod. Mae enillion Stephanos Matoris wedi'u datgelu yn nhablau Tâl Cydnabyddiaeth y Cyfarwyddwyr uchod am y cyfnod pan roedd yn Gyfarwyddwr Gweithrediadau Dros Dro. Roedd ei enillion ar gyfer gweddill y flwyddyn yn is na £60,000.

Canolrif Tâl

Mae'n ofynnol i Gyrrff a Noddir gan Lywodraeth Cymru nodi'r berthynas rhwng tâl y cyfarwyddwr â'r cyflog uchaf yn y sefydliad a chanolrif tâl gweithlu'r sefydliad. Tâl y Cyfarwyddwr Cyffredinol, sef y cyfarwyddwr â'r cyflog uchaf yn 2017/18, oedd £95,000-£100,000 (2016/17, £95,000-£100,000). Roedd hyn 4.3 gwaith yn fwy (4.2 gwaith yn fwy yn 2016/17) na chanolrif tâl y gweithlu, sef £22,778 (2016/17, £22,945). Ni chafodd unrhyw weithwyr cyflogedig dâl cydnabyddiaeth a oedd yn uwch na thâl cydnabyddiaeth y Cyfarwyddwr Cyffredinol yn 2017/18 na 2016/17. Roedd y tâl (heb gynnwys y Cyfarwyddwyr) yn amrywio o £16,320 i £67,664 (2016/17 £15,934-£61,512). Mae cyfanswm y tâl yn cynnwys cyflog, tâl anghyfunol sy'n seiliedig ar berfformiad a buddion mewn nwyddau. Nid yw'n cynnwys taliadau diswyddo, cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a'r Gwerth Trosglwyddo Pensiwn sy'n Gyfwerth ag Arian Parod. Nid yw gweithwyr a gyflogir yn unol â'n trefniadau cronfa wedi'u cynnwys wrth gyfrifo'r canolrif cyflog.

	2017/18	2016/17
Band tâl yr unigolyn sy'n ennill y cyflog mwyaf	95,000-100,000	95,000-100,000
Cyfanswm canolrifol	22,778	22,945
Cymhareb	4.3	4.2

Mae'r cyfrifon yn cynnwys darpariaeth ar gyfer codiadau cyflog yn 2017/18 i staff ar gynyddran uchaf pob gradd, sef yr uchaf o 2.25% neu £1,000 y flwyddyn. Cytunwyd yn ffurfiol ar y codiadau hyn a'u talu ar ddiwedd y flwyddyn, ac nid ydynt wedi'u cynnwys yn y cyfrifiadau canolrif tâl.

Nid yw canolrif tâl y gweithlu 2016/17 yn cynnwys taliadau premiwm am weithio ar benwythnosau, gan eu bod wedi dod i ben yn ystod y flwyddyn. Pe bai'r taliadau premiwm a dderbyniwyd yn 2016/17 cyn iddynt ddod i ben, wedi'u cynnwys yn y cyfrifiadau, yna £23,342 fyddai'r canolrif tâl ar gyfer 2016/17.

David Anderson

Swyddog Cyfrifyddu a Chyfarwyddwr Cyffredinol
Cymeradwywyd a llofnodwyd ar 12 Gorffennaf 2018

Laurie Pavelin

Trysorydd, ar ran Bwrdd yr Ymddiriedolwyr
Cymeradwywyd a llofnodwyd ar 12 Gorffennaf 2018

Adran 2.3: Adroddiad Archwilio

TYSTYSGRIF AC ADRODDIAD ARCHWILYDD ANNIBYNNOL ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU I GYNULLIAD CENEDLAETHOL CYMRU

Adroddiad ar yr archwiliad o ddatganiadau ariannol

Barn

Rwy'n tystio fy mod wedi archwilio datganiadau ariannol Amgueddfa Cymru ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2018 o dan adran 9 o Ddeddf Amgueddfeydd ac Oriolau 1992. Mae'r rhain yn cynnwys y Datganiad Cyfunol o Weithgareddau Ariannol, y Fantolen Gyfunol, y Datganiad Llif Arian Cyfunol a'r nodiadau cysylltiedig, yn cynnwys crynodeb o bolisiau cyfrifyddu arwyddocaol. Paratowyd y datganiadau ariannol hyn o dan y polisiau cyfrifyddu a ddisgrifir ynddynt. Y fframwaith adrodd ariannol a ddefnyddiwyd i'w paratoi yw'r gyfraith gymwys a SORP (FRS 102) elusennau.

Yn fy marn i mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun teg a chywir o gyflwr Amgueddfa Cymru ar 31 Mawrth 2018 a'i hincwm net, enillion a cholledion a llif arian am y flwyddyn a ddaeth i ben;
- wedi'u paratoi'n gywir yn unol â chyfarwyddiadau Gweinidogion Cymru yn unol â Deddf Amgueddfeydd ac Oriolau 1992.

Sail y Farn

Fe wnes gynnal fy archwiliad yn unol â chyfraith berthnasol a Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU. Mae fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hynny wedi'u disgrifio ymhellach yn adran cyfrifoldebau'r archwilydd ar gyfer archwilio datganiadau ariannol fy adroddiad. Rwy'n annibynnol ar y corff yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU yn cynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio a gesglais yn ddigonol a phriodol i ddarparu sail i fy marn.

Casgliadau ynghylch busnes hyfyw

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w adrodd ar y materion canlynol o ran yr hyn y mae Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (y DU) yn gofyn i fi eu hadrodd i chi:

- pan nad yw'r defnydd o ddull cyfrifyddu ar sail busnes hyfyw i baratoi datganiadau ariannol yn briodol;
- pan nad yw'r Swyddog Cyfrifyddu wedi datgelu yn y datganiadau ariannol unrhyw ansicrwydd o bwys a nodwyd a allai fwrw amheuaeth sylweddol ar allu'r corff i barhau i fabwysiadu'r dull cyfrifyddu ar sail busnes hyfyw am gyfnod o ddeuddeg mis o leiaf o ddyddiad awdurdodi defnyddio'r datganiadau ariannol.

Gwybodaeth arall

Mae'r Swyddog Cyfrifyddu'n gyfrifol am y wybodaeth arall yn yr adroddiad blynyddol a'r cyfrifon. Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys y wybodaeth sydd wedi'i chynnwys yn yr adroddiad blynyddol ac eithrio'r datganiadau ariannol a fy adroddiad archwilydd i. Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac nid wyf yn rhoi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd arnynt ac eithrio i'r graddau a nodir yn benodol yn fy adroddiad.

O ran fy archwiliad o'r datganiadau ariannol, fy nghyfrifoldeb i yw darllen y wybodaeth arall i nodi anghysonderau o bwys gyda'r datganiadau ariannol archwiliedig a nodi unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos yn anghywir yn seiliedig ar, neu'n anghyson â'r wybodaeth a gefais wrth gyflawni'r archwiliad. Os deuf yn ymwybodol o unrhyw ddatganiadau neu anghysonderau o bwys byddaf yn ystyried eu goblygiadau ar gyfer fy adroddiad.

Barn ar Reoleidd-dra

Yn fy marn i, ym mhob ffordd o bwys, mae'r gwariant a'r incwm yn y datganiadau ariannol wedi cael eu defnyddio at y dibenion a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ac mae'r trafodion ariannol sydd wedi'u cofnodi yn y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodiadau sy'n eu llywodraethu.

Adroddiad ar ofynion eraill

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, mae'r rhan o'r Adroddiad ar Dâl sydd i'w archwilio wedi'i baratoi'n gywir yn unol â chyfarwyddiadau Gweinidogion Cymru a wneir o dan Ddeddf Amgueddfeydd ac Oriolau 1992.

Yn fy marn i, ar sail y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a roddwyd yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol y mae'r datganiadau ariannol yn cael eu paratoi ar eu cyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol a baratowyd yn unol â chanllawiau Gweinidogion Cymru;
- mae'r wybodaeth a roddwyd yn yr Adroddiad Perfformiad ar gyfer y flwyddyn ariannol y mae'r datganiadau ariannol yn cael eu paratoi ar eu cyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol a'r Adroddiad Perfformiad a baratowyd yn unol â Deddf Amgueddfeydd ac Oriolau 1992.

Materion yr wyf yn adrodd arnynt gydag eithriad

Yn sgil gwybodaeth am y corff a dealltwriaeth ohono a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi unrhyw gamddatganiadau o bwys yn yr Adroddiad Perfformiad na'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w adrodd ynglŷn â'r materion canlynol yr wyf yn adrodd wrthyhych amdanynt os, yn fy marn i:

- nad yw cofnodion cyfrifyddu digonol wedi'u cadw;
- nad yw'r datganiadau ariannol a'r rhan o'r Adroddiad ar Dâl sydd i'w archwilio yn cyd-fynd â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu;
- nad yw gwybodaeth a bennir gan Weinidogion Cymru ynghylch cydnabyddiaeth ariannol a thrafodion eraill wedi'i datgelu;
- nad wyf wedi derbyn pob gwybodaeth ac esboniad sy'n ofynnol ar gyfer fy archwiliad.

Adroddiad

Nid oes gennyf unrhyw sylwadau i'w cyflwyno ar y datganiadau ariannol hyn.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau y Swyddog Cyfrifyddu am y datganiadau ariannol

Fel yr eglurwyd yn llawnach yn Natganiad Bwrdd yr Ymddiriedolwyr a Chyfrifoldebau'r Cyfarwyddwr Cyffredinol, mae'r Swyddog Cyfrifyddu'n gyfrifol am baratoi'r datganiadau ariannol yn unol â Deddf Amgueddfeydd ac Oriolau 1992 a phenderfyniadau a wneir gan Weinidogion Cymru oddi tani, am fod yn fodlon eu bod yn rhoi barn wir a theg ac am y cyfryw reolaeth fewnol y mae'r Swyddog Cyfrifyddu'n penderfynu sydd ei hangen er mwyn gallu paratoi datganiadau ariannol sy'n rhydd o gamddatganiad o bwys, boed trwy dwyll neu gamgymeriad.

Wrth baratoi'r datganiadau ariannol mae'r Swyddog Cyfrifyddu'n gyfrifol am asesu gallu'r corff i barhau fel busnes hyfyw, gan ddatgelu fel y bo'n berthnasol, faterion sy'n gysylltiedig â busnes hyfyw a defnyddio dull cyfrifyddu ar sail busnes hyfyw oni bai yr ystyrir bod hynny'n amhriodol.

Cyfrifoldebau'r Archwilydd ar gyfer archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol am a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd o gamddatganiad o bwys, boed drwy dwyll neu gamgymeriad, a chyhoeddi adroddiad archwilydd sy'n cynnwys fy marn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel sicrwydd uchel, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhaliwyd gyda Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (y DU) bob amser yn datgelu camddatganiad o bwys pan fydd yn bodoli. Gall camddatganiadau godi o dwyll neu gamgymeriad ac maent yn cael eu hystyried o bwys os gellid disgwyl yn rhesymol y byddent, ar eu pen eu hunain neu gyda'i gilydd, yn dylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wnaed ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Mae disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd ar gyfer archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol yn www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o fy adroddiad fel archwilydd.

Cyfrifoldebau am reoleidd-dra

Mae'r Swyddog Cyfrifyddu'n gyfrifol am sicrhau rheoleidd-dra trafodiadau ariannol.

Huw Vaughan Thomas 24 Heol y Gadeirlan
Archwilydd Cyffredinol Cymru Caerdydd
17 Gorffennaf 2018 CF11 9LJ

Y Swyddog Cyfrifyddu sy'n gyfrifol am gynnal gwefan Amgueddfa Cymru ac am uniondeb y wefan honno; nid yw'r gwaith a wneir gan yr archwilydd yn cynnwys ystyried y materion hyn ac, yn unol â hynny, nid yw'r archwilydd yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb am unrhyw newidiadau y gallent fod wedi'u gwneud i'r datganiadau ariannol ers iddynt gael eu cyflwyno ar y wefan yn gyntaf.

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru wedi ardystio ac adrodd ar y cyfrifon hyn yn y ffurf y cawsant eu drafftio'n wreiddiol. Cyfieithiad o'r fersiwn Saesneg gwreiddiol yw'r fersiwn hwn. Amgueddfa Cymru sydd yn gyfrifol am gywirdeb y cyfieithiad, nid yr Archwilydd Cyffredinol.

DATGANIAD CYFUNOL O WEITHGAREDDAU ARIANNOL AM Y FLWYDDYN A DDAETH I BEN 31 MAWRTH 2018

Nodiadau	Cronfeydd Cyhoeddus		Cronfeydd Preifat		Ailddatganwyd	
	Cyfyngedig £'000	Anghyfyngedig £'000	Cyfyngedig £'000	Anghyfyngedig £'000	2017/18 Cyfanswm £'000	2016/17 Cyfanswm £'000
INCWM A GWADDOLION O: Rhoddion a Chymynroddion						
Grantiau	3	5,049	24,417	0	0	29,466
Rhoddion a Chymynroddion	4	34	0	1,297	535	1,866
		5,083	24,417	1,297	535	31,332
Gweithgareddau Masnachu Eraill	5	0	3,250	0	0	3,250
Incwm o Fuddsoddiadau		0	0	66	13	79
Incwm Arall	6	0	1,945	13	4	1,962
CYFANSWM INCWM A GWADDOLION		5,083	29,612	1,376	552	36,623
GWARIANT AR: Codi Arian:	7&8					
Gwariant ar Sicrhau Rhoddion a Chymynroddion		0	645	12	3	660
Gwariant ar Weithgareddau Masnachu Eraill	5	0	2,606	0	0	2,606
		0	3,251	12	3	3,266
Gweithgareddau Elusennol:						
Addysg ac Ymgysylltu		171	2,725	2	1	2,899
Casgliadau ac Ymchwil		1,027	6,100	14	3	7,144
Datblygu Oriolau a Phrofiad Ymwelwyr		876	14,380	19	99	15,374
Llywodraethu		0	522	0	0	522
		2,074	23,727	35	103	25,939
Eraill:						
Costau Cyllid Pensiwn	18e	0	867	0	0	867
CYFANSWM GWARIANT		2,074	27,845	47	106	30,072
Cyfran o Fenter ar y Cyd Enillion Net ar Fuddsoddiadau	9 12	(108) 0	0 0	0 16	0 4	(108) 20
INCWM/GWARIANT		2,901	1,767	1,345	450	6,463
ENILLION/(COLLEDION) ERAILL A GYDNABYDDIR:						
Enillion ar ailbrisio asedau sefydlog (Colledion) actiwaraidd y cynllun pensiwn buddion wedi'u diffinio	10 18d	8,429 0	32 (3,562)	96 0	28 0	8,585 (3,562)
		11,330	(1,763)	1,441	478	11,486
SYMUDIADAU NET MEWN CRONFEYDD						
CYSONI'R CRONFEYDD: Cyfanswm y Cronfeydd a Ddygwyd Ymlaen CYFANSWM Y CRONFEYDD A GARIWYD YMLAEN	19 19	119,690 131,020	(28,358) (30,121)	12,450 13,891	1,485 1,963	105,267 116,753
						113,892 105,267

Mae'r Datganiad o Weithgareddau Ariannol uchod yn cynnwys yr enillion a cholledion a gydnabyddir.

Mae'r holl weithgareddau'n parhau.

Y cynnydd net anghyfunol mewn cronfeydd a gofnodwyd yn Natganiad o Weithgareddau Ariannol Amgueddfa Cymru yn ystod 2017/18 oedd £11,496,000 (gostyngiad o £8,616,000 yn 2016/17).

Mae'r penawdau gwariant o dan Gweithgareddau Elusennol wedi'u diwygio yn unol â strwythur adrannol Amgueddfa Cymru a ddiwygiwyd ar 1 Ebrill 2017. Mae cymaryddion y flwyddyn flaenorol ar gyfer y penawdau gwariant hyn wedi'u hailddatgan yn unol â'r strwythur adrannol newydd. Nid oes effaith ar y gwariant cyffredinol a adroddwyd nac ar Gronfeydd a gariwyd ymlaen.

Mae'r nodiadau ar dudalennau 38 i 56 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

MANTOLEN GYFUNOL AR 31 MAWRTH 2018

Nodiadau	Amgueddfa Cymru		Cyfunol		
	Ailddatganwyd		Ailddatganwyd		
	2018 £'000	2017 £'000	2018 £'000	2017 £'000	
ASEDAU SEFYDLOG					
Asedau Diriaethol	10	107,873	98,132	107,953	98,192
Asedau Treftadaeth	11	23,455	23,187	23,455	23,187
Cyfran o'r Fenter ar y Cyd:	9				
Cyfran asedau gros		9,341	9,451	9,341	9,451
Cyfran rhwymediggaethau gros		(1)	(3)	(1)	(3)
		9,340	9,448	9,340	9,448
Buddsoddiadau	12	2,945	2,925	2,945	2,925
		143,613	133,692	143,693	133,752
ASEDAU CYFREDOL					
Stoc	13	14	6	230	219
Dyledwyr sy'n ddyledus o fewn blwyddyn	14	3,920	2,585	3,057	1,670
Buddsoddiadau	20	785	780	785	780
Arian yn y banc ac mewn llaw	20	10,593	5,526	11,423	6,412
		15,312	8,897	15,495	9,081
RHWYMEDIGAETHAU CYFREDOL					
Credydwyr sy'n ddyledus o fewn blwyddyn	15	(2,363)	(2,845)	(2,525)	(2,978)
ASEDAU CYFREDOL NET		12,949	6,052	12,970	6,103
CYFANSWM ASEDAU LLAI					
RHWYMEDIGAETHAU CYFREDOL		156,562	139,744	156,663	139,855
CREDYDWYR					
Symiau sy'n ddyledus ar ôl blwyddyn	16	(1,900)	(2,007)	(1,900)	(2,007)
Darpariaethau	17	(569)	0	(569)	0
ASEDAU NET YN CYNWYS					
RHWYMEDIGAETH CYNLLUN PENSIWN		154,093	137,737	154,194	137,848
Diffyg yn y cynllun pensiwn â buddion wedi'u diffinio	18a	(37,441)	(32,581)	(37,441)	(32,581)
ASEDAU NET YN CYNWYS					
RHWYMEDIGAETH CYNLLUN PENSIWN		116,652	105,156	116,753	105,267
CRONFEYDD					
Cronfeydd Cyhoeddus Cyfyngedig – Incwm	19	112,293	109,392	112,293	109,392
Cronfeydd Cyhoeddus Cyfyngedig – Ailbriso		18,727	10,298	18,727	10,298
Cyfanswm Cronfeydd Cyhoeddus Cyfyngedig		131,020	119,690	131,020	119,690
Cronfeydd Cyhoeddus Anghyfyngedig – Incwm		7,161	4,085	7,262	4,196
Cronfeydd Cyhoeddus Anghyfyngedig – Ailbriso		58	26	58	26
Pensiwn wrth Gefn		(37,441)	(32,580)	(37,441)	(32,580)
Cyfanswm Cronfeydd Cyhoeddus Anghyfyngedig		(30,222)	(28,469)	(30,121)	(28,358)
Cronfeydd Preifat Cyfyngedig – Incwm		13,632	12,287	13,632	12,287
Cronfeydd Preifat Cyfyngedig – Ailbriso		259	163	259	163
Cyfanswm Cronfeydd Preifat Cyfyngedig		13,891	12,450	13,891	12,450
Cronfeydd Preifat Anghyfyngedig – Incwm		1,888	1,438	1,888	1,438
Cronfeydd Preifat Anghyfyngedig – Ailbriso		75	47	75	47
Cyfanswm Cronfeydd Preifat Anghyfyngedig		1,963	1,485	1,963	1,485
		116,652	105,156	116,753	105,267

Mae cymaryddion y flwyddyn flaenorol ar gyfer Credydwyr sy'n ddyledus o fewn blwyddyn a Symiau sy'n ddyledus ar ôl blwyddyn wedi'u hailddatgan i gynnwys croniadau ar gyfer taliadau premiwm gadael a rhandaliadau a dalwyd i mewn sy'n ddyledus ar ôl mwy na blwyddyn o dan Symiau sy'n ddyledus ar ôl blwyddyn. Nid oes effaith ar asedau net nac ar gronfeydd a gariwyd ymlaen.

Llofnodwyd ar ran yr Ymddiriedolwyr gan

David Anderson

Swyddog Cyfrifyddu a Chyfarwyddwr Cyffredinol
Cymeradwywyd a llofnodwyd ar 12 Gorffennaf 2018

Laurie Pavelin

Trysordd, ar ran Bwrdd yr Ymddiriedolwyr
Cymeradwywyd a llofnodwyd ar 12 Gorffennaf 2018

Mae'r nodiadau ar dudalennau 38 i 56 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

DATGANIAD O LIF ARIAN CYFUNOL AM Y FLWYDDYN A DDAETH I BEN 31 MAWRTH 2018

Nodiadau	Datganiad Llif Arian Cyfuno						
	Cronfeydd cyhoeddus		Cronfeydd preifat		2017/8	2016/17	
	Cyfyngedig £'000	Anghyfyngedig £'000	Cyfyngedig £'000	Anghyfyngedig £'000	Cyfanswm £'000	Cyfanswm £'000	
Llif arian net o Weithgareddau Gweithredu	20	3,653	2,645	1,193	454	7,945	8,006
Llif arian o Weithgareddau Buddsoddi:							
Prynu asedau sefydlog diriaethol		(900)	(2,181)	0	0	(3,081)	(8,641)
Prynu asedau treftadaeth		(121)	0	0	0	(121)	(723)
Prynu buddsoddiadau net		0	0	0	0	0	(1)
Arian parod net a ddarparwyd gan/ (defnyddiwyd mewn) Gweithgareddau Buddsoddi		(1,021)	(2,181)	0	0	(3,202)	(9,365)
Llif Arian o Weithgareddau Ariannol:							
Ad-dalu Benthyciadau		0	(22)	0	0	(22)	(43)
Llif Arian Parod o Fenthyciadau Newydd		(239)	534	0	0	295	1,597
Arian parod net a ddarparwyd gan/ (defnyddiwyd mewn) Gweithgareddau Ariannol		(239)	512	0	0	273	1,554
Cynnydd mewn Arian Parod		2,393	976	1,193	454	5,016	195
Arian Parod a Chyferwerth ag Arian Parod ar ddechrau'r flwyddyn		(3,555)	5,977	4,063	707	7,192	6,997
Arian Parod a Chyferwerth ag Arian Parod ar ddiwedd y flwyddyn	21	(1,162)	6,953	5,256	1,161	12,208	7,192

Nodiadau	Datganiad o Lif Arian Amgueddfa Cymru						
	Cronfeydd cyhoeddus		Cronfeydd preifat		2017/8	2016/17	
	Cyfyngedig £'000	Anghyfyngedig £'000	Cyfyngedig £'000	Anghyfyngedig £'000	Cyfanswm £'000	Cyfanswm £'000	
Llif Arian Net o Weithgareddau Gweithredu	20	3,653	2,648	1,193	454	7,948	7,987
Llif Arian o Weithgareddau Buddsoddi:							
Prynu asedau sefydlog diriaethol		(900)	(2,128)	0	0	(3,028)	(8,623)
Prynu asedau treftadaeth		(121)	0	0	0	(121)	(723)
Prynu buddsoddiadau net		0	0	0	0	0	(1)
Arian Parod Net a ddarparwyd gan/ (a ddefnyddiwyd mewn) Gweithgareddau Buddsoddi		(1,021)	(2,128)	0	0	(3,149)	(9,347)
Llif Arian o Weithgareddau Ariannol:							
Ad-dalu Benthyciadau		0	(22)	0	0	(22)	(43)
Llif Arian Parod o Fenthyciadau Newydd		(239)	534	0	0	295	1,597
Arian Parod Net a ddarparwyd gan/ (a ddefnyddiwyd mewn) Gweithgareddau Ariannol		(239)	512	0	0	273	1,554
Cynnydd mewn Arian Parod		2,393	1,032	1,193	454	5,072	194
Arian Parod a Chyferwerth ag Arian Parod ar ddechrau'r flwyddyn		(3,555)	5,091	4,063	707	6,306	6,112
Arian Parod a Chyferwerth ag Arian Parod ar ddiwedd y flwyddyn	21	(1,162)	6,123	5,256	1,161	11,378	6,306

Mae'r nodiadau ar dudalennau 38 i 56 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

Nodiadau ar Gyfrifon y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2018

1. Polisiâu Cyfrifyddu

1.1 Y Sail Cyfrifyddu

Paratowyd y Cyfrifon o dan y confensiwn cost hanesyddol, a addaswyd i gynnwys ailbrisiad o rai asedau sefydlog diriaethol ar sail eu gwerth i Amgueddfa Cymru. Fe'u paratowyd ar y sail cronadau yn unol â'r Cyfarwyddyd Cyfrifon a gyhoeddwyd gan Weinidogion Cymru gyda chaniatâd y Trysorlys. Heb gyfyngu ar yr wybodaeth a roddir, mae'r Cyfrifon yn bodloni gofynion cyfrifyddu a datgelu'r Datganiad o Arferion a Argymhellir ar gyfer Elusennau FRS102 (SORP Elusennau (FRS102)), a gyhoeddwyd gan Gomisiynwyr Elusennau Lloegr a Chymru, a'r datganiadau cyfrifyddu a gyhoeddwyd neu a fabwysiadwyd gan y Bwrdd Safonau Cyfrifyddu, i'r graddau y bo'r gofynion hynny'n briodol. Mae'r Trysorlys wedi cadarnhau y gallai'r eithriadau yn y SORP Elusennau (FRS102) fod yn berthnasol o ran yr angen i ddatgelu cost hanesyddol asedau sefydlog diriaethol.

1.2 Ymgymeriadau'r Fenter ar y Cyd

Mae Amgueddfa Cymru a Dinas a Sir Abertawe yn ddau aelod cyfartal yn Amgueddfa Genedlaethol y Glannau Abertawe (AGGA Cyf.), cwmni cyfyngedig dan warant heb gyfalaf cyfranddaliadau. Mae canlyniadau'r fenter ar y cyd wedi'u cynnwys yn y datganiadau ariannol ac fe'u cyfrifwyd gan ddefnyddio'r dull ecwiti. Cymeradwywyd cyfrifon AGGA Cyf. ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2018 a chafwyd barn archwilio ddiamod. Mae copi o'r cyfrifon ar gael o'n Pencadlys yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, Parc Cathays, Caerdydd CF10 3NP.

1.3 Ymgymeriadau'r Is-gwmni

Rydym yn gweithredu is-gwmni masnachu sy'n llwyr eiddo i ni o'r enw Mentrau Amgueddfeydd ac Oriellau Cenedlaethol Cymru Cyf. Mae canlyniadau masnachu'r cwmni wedi'u cynnwys yn y datganiadau ariannol cyfunol gan ddefnyddio'r dull 'fesul llinell'. Cafodd cyfrifon Mentrau AOCC Cyf. ar gyfer y flwyddyn hyd 31 Mawrth 2018 eu cymeradwyo a derbyniwyd barn archwilio ddiamod. Mae copi ar gael o'n Pencadlys yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, Parc Cathays, Caerdydd CF10 3NP.

1.4 Incwm ac Adnoddau

Caiff yr holl incwm ei gydnabod yn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol os bodlonwyd yr amodau ar gyfer ei dderbyn. Caiff unrhyw grantiau eu credydu ar sail eu derbyn gan ohirio unrhyw incwm sydd heb ei wario nad yw'n Gymorth Grant tan y flwyddyn ganlynol. Caiff incwm ar gyfer gwasanaethau ei gredydu wrth ddarparu'r gwasanaeth. Rhoddir cyfrif am roddion a chymynroddion os tybir eu bod yn debygol o fod wedi'u derbyn, fel y diffinnir yn FRS102.

1.5 Gwariant

Caiff gwariant ei ddosrannu ar draws y penawdau gwariant ar sail dyraniad uniongyrchol a dosraniad anuniongyrchol ar gyfer costau cymorth fel y bo'n briodol. Mae gwariant ar Sicrhau Rhoddion a Chymynroddion yn cynnwys pob gwariant sy'n gysylltiedig â chodi arian. Mae gwariant ar Weithgareddau Masnachu Eraill yn cynnwys pob gwariant sy'n gysylltiedig â'r is-gwmni masnachu. Mae gwariant ar weithgareddau elusennol yn cynnwys yr holl wariant cysylltiedig ag Addysg ac Ymgysylltu, Casgliadau ac Ymchwil, Datblygu Oriellau a Phrofiad Ymwelwyr a Llywodraethu. Mae'r costau llywodraethu yn cynnwys yr holl wariant sy'n gysylltiedig â chynllunio corfforaethol a strategol, gwaith Bwrdd a Phwyllgorau, cyswllt â Llywodraeth Cymru, archwiliad mewnlol ac allanol, rheoli risg ac adroddiadau statudol, a gwaith cyfrifon.

Mae'r sail ar gyfer dyrannu costau cymorth fel a ganlyn: dyrennir costau Marchnata, Cysylltiadau Cyhoeddus a'r Wasg yn ôl amser canrannol, dyrennir cyllid fesul cyfanswm incwm a chyfanswm gwariant, dyrennir TGCh yn ôl nifer y defnyddwyr cyfrifiaduron a dyrennir Adnoddau Dynol yn ôl nifer y gweithwyr cyflogedig cyfwerth ag amser llawn.

1.6 Asedau Sefydlog Diriaethol

Mae'r holl eitemau cyfalaf sy'n costio mwy na £10,000 wedi'u cyfalafu. Nid yw eitemau cyfalaf sy'n costio llai na £10,000 yn cael eu cyfalafu, a chânt eu dileu yn ystod y flwyddyn. Cyn 1 Ebrill 2014, roedd eitemau cyfalaf a oedd yn costio mwy na £5,000 yn cael eu cyfalafu.

Mae asedau tir ac adeiladau yn cael eu prisio'n broffesiynol bob pum mlynedd ar sail eu gwerth cyfredol o ran y defnydd presennol ohonynt gan dybio y byddai eiddo'n cael ei werthu fel rhan o fusnes parhaus a chânt eu hailbriso trwy ddefnyddio mynegai yn y cyfamser. Caiff enillion adbriso eu cydnabod yn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol o dan Enillion/(colledion) ar ailbriso asedau sefydlog, ac eithrio i'r graddau y maent yn gwrthbwyso unrhyw wariant a ddilêwyd yn flaenorol yn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol. Yn yr achos hwn caiff yr enillion eu gwyrddio yn erbyn y pennawd gwariant perthnasol. Caiff colledion ailbriso eu cydnabod fel traul o dan y pennawd gwariant perthnasol yn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol ac eithrio i'r graddau y maent yn gwrthbwyso unrhyw enillion ailbriso blaenorol. Yn yr achos hwn caiff y golled ei dangos o dan Enillion/(colledion) ar yr ailbrisiad o asedau sefydlog. Caiff unrhyw waith cynnal a chadw bob dydd mewn perthynas â'r eiddo hwn ei ddiddymu yn ystod y flwyddyn y cyflawnir y gwaith.

Mae asedau nad ydynt yn ymwneud ag eiddo (h.y. offer a cherbydau, a gosodiadau, ffitiadau a chyfarpar) yn cael eu cadw ar sail cost hanesyddol (neu'r gost ailbriso cyn 1 Ebrill 2010), ac nid ydynt yn cael eu mynegeo

gan mai bywydau economaidd defnyddiol byr neu werthoedd isel (neu'r ddau) sydd gan yr asedau hyn.

Mae'r rheolwyr yn cynnal adolygiad blynyddol o namau.

1.7 Asedau Treftadaeth

Diffinnir asedau treftadaeth fel asedau o bwys hanesyddol, celfyddydol neu wyddonol sy'n cael eu cadw at ddibenion hyrwyddo amcanion cadwedigaeth, cadwraeth ac addysgiadol elusennau, ac sy'n cyfrannu trwy fynediad cyhoeddus at ddiwylliant ac addysg y genedl ar raddfa genedlaethol neu leol. Mae'r asedau hyn yn ganolog i'r gwaith o gyflawni'n hamcanion ac yn cynnwys tir, adeiladau, arddangosion a chreiriau. Ers 1 Ebrill 2001, mae asedau treftadaeth a brynwyd neu a gyflwynwyd i ni sydd â gwerth unigol o £5,000 neu fwy, neu £10,000 neu fwy o 1 Ebrill 2014 ymlaen, wedi cael eu cyfalafu ar sail cost/prisiad hanesyddol. Yn unol â chyfarwyddyd cyfrifon y Trysorlys, nid yw'r asedau a gafwyd cyn 1 Ebrill 2001 wedi cael eu cyfalafu ac ym marn yr Ymddiriedolwyr ni ellir cyfiawnhau cost sylweddol prisio'r casgliad anferth hwn o asedau treftadaeth (tua 5.2 miliwn o eitemau) ar sail cost/budd. Mae asedau a gyfrannwyd neu a ran-gyfrannwyd yn cael eu prisio gan gyfeirio at anfonebau neu ddogfennau eraill os ydynt ar gael, ac fel arall gan staff curaduro.

1.8 Dibrisiant

Caiff dibrisiant ei godi ar asedau sefydlog diriaethol (ac eithrio asedau tir a threftadaeth). Mae'r prif gyfraddau, gan ddefnyddio'r dull llinell syth, fel a ganlyn:

- Caiff adeiladau rhydd-ddaliadol ac eiddo ar brydles hir eu dibrisio yn ystod eu hoes ddefnyddiol sef rhwng 50 a 125 mlynedd.
- Fel y caniateir gan SORP Elusennau (FRS102), nid yw asedau treftadaeth yn cael eu dibrisio. Barn yr Ymddiriedolwyr yw bod gwerth gweddilliol gweithiau celf yn uwch na'r gwerth cadw ac mae oes ddefnyddiol ddisgwyliedig asedau treftadaeth eraill mor hir nad yw dibrisiant o bwys.
- Bydd peiriannau, cyfarpar, ffitiadau a gosodiadau'n dibrisio dros 5-10 mlynedd. Yn achos eitemau penodol sy'n destun newidiadau technegol neu lle bo ffactor darfodol uchel, caiff cyfnod o dair blynedd ei ddefnyddio. Mae'n bosibl y bydd gan rai eitemau penodol eraill gyfnod dibrisio hirach.
- Codir tâl am asedau ar brydles ar sail llinell syth dros dymor y brydles.

1.9 Cronfeydd

Mae Cronfeydd Cyhoeddus a Phreifat Anghyfyngedig ar gael i'w defnyddio, yn ôl disgrisiwn yr Ymddiriedolwyr, i hyrwyddo ein hamcanion cyffredinol.

Y Cronfeydd Cyfyngedig Cyhoeddus yw'r Grantiau Cyfalaf a'r Grantiau Caffael Sbesimenau a geir gan Lywodraeth Cymru a chyrrff eraill y llywodraeth.

Cronfeydd sy'n dibynnu ar gyfyngiadau penodol a osodir gan gyfranwyr yw'r Cronfeydd Preifat Cyfyngedig a rhaid eu defnyddio yn unol â'r cyfarwyddiadau a gafwyd wrth eu sefydlu.

Mae cronfeydd ailbriso yn cynrychioli enillion/colledion cronus ar ailbriso asedau sefydlog sy'n codi o 1 Ebrill 2011 ymlaen.

Gellir trosglwyddo arian rhwng cronfeydd ar yr amod mai at ddibenion a bennwyd gan y rhoddwr neu'r corff dyrannu grant yn unig y defnyddir cronfeydd cyfyngedig.

1.10 Stoc

Rydym yn cadw stoc o gyhoeddiadau ac eitemau eraill i'w gwerthu yn ein siopau. Mae'r rhain yn cael eu prisio ar isafswm y gost a'r gwerth gwiredadwy net.

1.11 Buddsoddiadau

Dangosir buddsoddiadau yn ôl eu gwerth ar y farchnad. Ein polisi yw cadw cofnodion prisio yn gyfredol, felly pan fo buddsoddiadau'n cael eu gwerthu, nid oes enillion na cholledion mewn perthynas â blynyddoedd blaenorol. O ganlyniad, nid yw'r Datganiad o Weithgareddau Ariannol yn gwahaniaethu rhwng addasiadau prisio yn ymwneud â gwerthiant a'r rhai yn ymwneud â daliannau sy'n parhau am eu bod yn cael eu trin fel newidiadau yng ngwerth y portffolio buddsoddiad trwy gydol y flwyddyn.

1.12 Croniadau Gwyliau Staff

Rydym yn cydnabod cronladau o hawliau gwyliau staff nas cymerwyd hyd yma ar ddiwedd y flwyddyn, sy'n cael eu cario ymlaen i'r flwyddyn ganlynol.

1.13 Ymchwil a Datblygu

Caiff gwariant ar ymchwil a datblygu ei osod yn erbyn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol ar gyfer y flwyddyn dan sylw.

1.14 Trethiant

Mae Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi wedi rhoi statws elusen i ni, ond codir Treth Gorfforaeth ar Mentrau AOCC Cyf.

1.15 Pensiynau

Caiff cyfraniadau at Gynllun Pensiwn Amgueddfa Genedlaethol Cymru eu codi yn erbyn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol er mwyn gwasgaru cost pensiynau dros fywyd gwaith y gweithwyr. Cyfrifir y gost i'r Datganiad o Weithgareddau Ariannol ar sail y costau gwasanaeth cyfredol fel y'u cyfrifir gan actiwari'r cynllun.

1.16 Asedau a Rhwymedigaethau Amodol

Nid yw asedau a rhwymedigaethau amodol wedi'u cronni yn y datganiadau cyfrifyddu. Cyfeirir at rhwymedigaethau amodol yn achos unrhyw hawliau cyfreithiol lle nad oes yswiriant mewn nodyn i'r cyfrifon, yn yr un modd ag unrhyw asedau a rhwymedigaethau amodol eraill.

1.17 Costau taliadau diswyddo

Caiff taliadau diswyddo a delir yn rhan o'r Cynllun Diswyddiadau Gwirfoddol a'r Cynllun Ymddiswyddo gyda Chytundeb y Naill Ochr a'r Llal eu cydnabod yn y cyfnod cyfrifyddu y cafodd y tâl diswyddo ei gymeradwyo'n ffurfiol ynddo a'i gytuno gyda'r gweithiwr cyflogedig.

2. Datganiad o Weithgareddau Ariannol cymharol

Nodiadau	Cronfeydd cyhoeddus		Cronfeydd preifat		Ailddatganwyd
	Cyfyngedig £'000	Anghyfyngedig £'000	Cyfyngedig £'000	Anghyfyngedig £'000	2016/17 Cyfanswm £'000
INCWM A GWADDOLION:					
Rhoddion a chymynroddion					
Grantiau	6,403	21,915	0	0	28,318
Rhoddion a Chymynroddion	291	0	395	286	972
	6,694	21,915	395	286	29,290
Gweithgareddau Masnachu Eraill	0	2,708	0	0	2,708
Incwm o Fuddsoddiadau	0	0	63	10	73
Incwm Arall	0	1,493	14	2	1,509
CYFANSWM INCWM A GWADDOLION	6,694	26,116	472	298	33,580
GWARIANT AR:					
Godi Arian:					
Gwariant ar Sicrhau Rhoddion a Chymynroddion	0	497	10	66	573
Gwariant ar Weithgareddau Masnachu Eraill	0	2,391	0	0	2,391
	0	2,888	10	66	2,964
Gweithgareddau Elusenol:					
Addysg ac Ymgysylltu	101	2,254	58	1	2,414
Casgliadau ac Ymchwil	784	6,650	181	4	7,619
Datblygu Oriolau a Phrofiad Ymwelwyr	501	16,336	68	4	16,909
Llywodraethu	0	574	0	0	574
	1,386	25,814	307	9	27,516
Arall:					
Costau Cyllid Pensiwn	0	675	0	0	675
CYFANSWM GWARIANT	1,386	29,377	317	75	31,155
Cyfran o Fenter ar y Cyd	(76)	0	0	0	(76)
Enillion(Colledion) Net ar Fuddsoddiadau	0	0	297	47	344
INCWM/GWARIANT NET	5,232	(3,261)	452	270	2,693
ENILLION/(COLLEDION) ERAILL A GYDNABYDDIR:					
Enillion/(Colledion) wrth ailbriso asedau sefydlog (Colledion)/Enillion actiwaraidd y cynllun pensiwn buddion wedi'u diffinio	1,184	5	19	5	1,213
	0	(12,531)	0	0	(12,531)
SYMUDIADAU NET MEWN CRONFEYDD	6,416	(15,787)	471	275	(8,625)
CYSONI'R CRONFEYDD:					
Cyfanswm y Cronfeydd a Ddygwyd Ymlaen	113,274	(12,571)	11,979	1,210	113,892
CYFANSWM Y CRONFEYDD A GARIWYD YMLAEN	119,690	(28,358)	12,450	1,485	105,267

Mae'r penawdau gwariant o dan Gweithgareddau Elusenol wedi'u diwygio yn unol â'n strwythur isadrannol a ddiwygiwyd ar 1 Ebrill 2017. Newidiodd yr is-adran Addysg, Arddangosfeydd a'r Cyfryngau Digidol i fod yn Addysg ac Ymgysylltu a newidiodd Gweithrediadau Amgueddfeydd i fod yn Datblygu Oriolau a Phrofiad Ymwelwyr, gyda rhai adrannau'n symud is-adrannau. Ailosodwyd y cymaryddion ar gyfer 2016/17 yn unol â'n strwythur adrannol newydd, gan gynyddu gwariant Datblygu Oriolau a Phrofiad Ymwelwyr £1,425,000 a lleihau gwariant Addysg ac Ymgysylltu £1,425,000.

3. Grantiau Derbyniadwy

	Cyhoeddus Cyfyngedig £'000	Cyhoeddus Anghyfyngedig £'000	2017/18 £'000	2016/17 £'000
Cymorth Grant Refeniw	0	22,607	22,607	21,239
Cymorth Grant Caffael Sbesimenau	269	0	269	538
Cymorth Grant Cyfalaf	4,289	0	4,289	1,600
Grant arall gan y llywodraeth	491	1,810	2,301	4,941
	5,049	24,417	29,466	28,318

Cawsom gyfanswm o £27,165,000 o gymorth grant gan Lywodraeth Cymru (£23,377,000 yn 2016/17) sy'n cynnwys y Cymorth Grant Refeniw, Caffael Sbesimenau a Chyfalaf.

Roedd grantiau eraill y llywodraeth yn cynnwys £1,682,000 o Gronfa Dreftadaeth y Loteri (£4,210,000 yn 2016/17), gyda £1,593,000 ohono ar gyfer project ailddatblygu Sain Ffagan, gan gynnwys £491,000 a gydnabuwyd dan gronfeydd cyfyngedig cyhoeddus a £1,102,000 dan gronfeydd anghyfyngedig cyhoeddus, yn cyfateb i'r dyraniad gwariant project i'r cronfeydd hynny. Roedd grantiau eraill y llywodraeth yn cynnwys £dim gan Gronfa Goffa'r Dreftadaeth (£341,000 yn 2016/17), £14,000 gan yr Undeb Ewropeaidd (£15,000 yn 2016/17), £90,000 gan Gyngor Caerdydd (£15,000 yn 2016/17) a £515,000 gan Lywodraeth Cymru (£360,000 yn 2016/17).

4. Rhoddion a Chymynroddion

	Cronfeydd Cyhoeddus		Cronfeydd Preifat		2017/18 £'000	2016/17 £'000
	Cyfyngedig £'000	Anghyfyngedig £'000	Cyfyngedig £'000	Anghyfyngedig £'000		
Asedau a Gyfrannwyd	0	0	147	0	147	0
Cymynroddion	0	0	193	0	193	0
Rhoddion eraill	34	0	957	535	1,526	972
	34	0	1,297	535	1,866	972

Roedd asedau a gyfrannwyd yn cynnwys asedau treftadaeth a brisiwyd am £147,000 (gweler nodyn 11 ar ragor o fanylion). Cafodd pob prisiad o asedau a gyfrannwyd (neu a ran-gyfrannwyd) yn ystod y flwyddyn flaenorol eu cynnal gan staff curadol neu staff cymwys eraill, neu drwy gyfeirio at anfonebau/gohebiaeth derbyn 'in lieu'.

Roedd rhoddion eraill yn cynnwys rhoddion gan ymddiriedolaethau a sefydliadau a dderbyniwyd fel cyfraniadau tuag at brynu sbesimenau, project ailddatblygu Sain Ffagan, a phrojectau eraill. Roedd y rhain yn cynnwys £350,000 gan chwaraewyr Loteri Cod Post y Bobl (£275,000 yn 2016/17), £300,000 gan Sefydliad Garfield Weston (£dim yn 2016/17), £200,000 gan Sefydliad Foyle (£dim yn 2016/17), £200,000 gan Sefydliad Moondance (£dim yn 2016/17), £dim gan y Gronfa Gelf (£210,000 yn 2016/17) a £dim gan Sefydliad Wolfson (£100,000 yn 2016/17).

5. Is-gwmni Masnachu

Mae gennym un is-gwmni masnachu sy'n llwyr eiddo i ni, ac sy'n gwmni corfforedig yn y DU. Prif weithgareddau Mentrau AOCC Cyf. yw gwerthu nwyddau yn ein holl siopau, arlwy, parcio, trwyddedu delweddu, llogi corfforaethol, gosod eiddo, archebion trwy'r post, derbyniadau o werthu arddangosfeydd neu eu rhoi ar fenthyg, a hawliau ffilmio. Mae Mentrau AOCC Cyf. yn dychwelyd ei elw i ni ar ffurf cymorth rhodd. Ceir crynodeb o ganlyniadau'r Cwmni isod.

	2017/18 £'000	2016/17 £'000
Trosiant	3,037	2,534
Cost gwerthiant	(2,225)	(2,021)
Elw Gros	812	513
Treuliau gweinyddol	(374)	(363)
Incwm gweithredu arall	206	169
Elw ar weithgareddau arferol cyn treth	644	319
Llog derbyniadwy	7	5
Llog taladwy	(7)	(7)
Elw ar weithgareddau arferol cyn treth	644	317
Treth ar elw gweithgareddau arferol	0	0
Elw ar gyfer y flwyddyn ariannol	644	317
Rhodd Cymorth sy'n daladwy i'r Amgueddfa	(654)	(326)
Elw a gedwir ar gyfer y flwyddyn ariannol	(10)	(9)

Mae'r Datganiad Cyfunol o Weithgareddau Ariannol yn cynnwys trosiant yr is-gwmni, incwm gweithredu arall a llog derbyniadwy fel incwm o is-gwmni masnachu, a chost gwerthiannau, costau gweinyddol a llog taladwy fel costau'r is-gwmni masnachu.

6. Incwm arall

	Cronfeydd cyhoeddus		Cronfeydd Preifat		Ailddatganwyd	
	Cyfyngedig £'000	Anghyfyngedig £'000	Cyfyngedig £'000	Anghyfyngedig £'000	2017/18 £'000	2016/17 £'000
Addysg ac Ymgysylltu	0	281	0	0	281	164
Casgliadau ac Ymchwil	0	651	0	0	651	465
Datblygu Oriolau a Phrofiad Ymwelwyr	0	914	0	0	914	816
Cymorth	0	99	13	4	116	64
	0	1,945	13	4	1,962	1,509

Mae'r penawdau o dan Incwm Arall uchod wedi'u diweddarau ar gyfer 2017/18 yn dilyn ad-drefnu'r is-adrannau, gydag Addysg, Arddangosfeydd a'r Cyfryngau Digidol yn newid i fod yn Addysg ac Ymgysylltu a Gweithrediadau Amgueddfeydd yn newid i fod yn Datblygu Oriolau a Phrofiad Ymwelwyr, gyda rhai adrannau'n symud is-adrannau. Mae rhywfaint o incwm felly wedi'i ailddosbarthu i bennawd gwahanol. Divygiwyd y cymaryddion ar gyfer 2016/17 felly i gynyddu incwm arall Datblygu Oriolau a Phrofiad Ymwelwyr £60,000 ac i leihau incwm arall Addysg ac Ymgysylltu £60,000.

7. Cyfanswm Gwariant

(a) Amgueddfa Cymru

	Costau Uniongyrchol £'000	Dibrisiant £'000	Costau Cymorth			Ailddatganwyd	
			Marchnata, y Wasg a CC £'000	Cyllid £'000	TGCh Adnoddau Dynol £'000	2017/18 £'000	2016/17 £'000
Gwariant ar Godi Ariannol							
Sicrhau rhoddion a chymynroddion	571	0	25	15	30	19	660
	571	0	25	15	30	19	660
Gwariant ar Weithgareddau Elusennol							
Addysg ac Ymgysylltu	2,526	146	63	39	76	49	2,899
Casgliadau ac Ymchwil	5,812	687	179	109	217	140	7,144
Datblygu Oriolau a Phrofiad Ymwelwyr	13,686	724	311	191	379	242	15,533
Llywodraethu	342	0	50	30	61	39	522
	22,366	1,557	603	369	733	470	26,098
Costau Cyllid Pensiwn	867	0	0	0	0	0	867
Cyfanswm Gwariant	23,804	1,557	628	384	763	489	27,625

(b) Cyfunol

	Costau Uniongyrchol £'000	Dibrisiant £'000	Costau Cymorth			Ailddatganwyd	
			Marchnata, y Wasg a CC £'000	Cyllid £'000	TGCh Adnoddau Dynol £'000	2017/18 £'000	2016/17 £'000
Gwariant ar Godi Ariannol							
Sicrhau rhoddion a chymynroddion	571	0	25	15	30	19	660
Is-gwmni masnachu	2,573	33	0	0	0	0	2,606
	3,144	33	25	15	30	19	3,266
Gwariant ar Weithgareddau Elusennol							
Addysg ac Ymgysylltu	2,526	146	63	39	76	49	2,899
Casgliadau ac Ymchwil	5,812	687	179	109	217	140	7,144
Datblygu Oriolau a Phrofiad Ymwelwyr	13,527	724	311	191	379	242	15,374
Llywodraethu	342	0	50	30	61	39	522
	22,207	1,557	603	369	733	470	25,939
Costau Cyllid Pensiwn	867	0	0	0	0	0	867
Cyfanswm Gwariant	26,218	1,590	628	384	763	489	30,072

Mae £42,134 (£44,009 yn 2016/17) wedi'i gynnwys yn yr adnoddau a wariwyd i dalu'r archwilwyr allanol. Mae hyn yn cynnwys £37,184 (£38,934 yn 2016/17) ar gyfer ffi archwilio Amgueddfa Cymru, £4,350 (£4,475 yn 2016/17) ar gyfer ffi archwilio'r is-gwmni masnachu a £600 (£600 yn 2016/17) ar gyfer gwaith arall i'r is-gwmni masnachu.

Costau staff oedd 66.8% o'r holl wariant yn ystod y flwyddyn (73.1% yn 2016/17).

8. Costau Staff

(a) Costau Staff yn ystod y flwyddyn:

	Cyfunol	
	2017/18 £'000	2016/17 £'000
Cyfflogau a Thâl	13,904	16,056
Costau Nawdd Cymdeithasol	1,172	1,528
Costau Gwasanaeth Pensiwn FRS102 (nodyn 18e)	4,007	3,164
Ardoll Prentisiaeth	53	0
Costau Diswyddo	95	1,354
	19,231	22,102
Costau Cyllid Pensiwn FRS102 (nodyn 18e)	867	675
	20,098	22,777

Mae'r costau staffio yn cynnwys £1,270,000 (£1,104,000 yn 2016/17) yn ymwneud â'r is-gwmni masnachu.

Mae'r costau staffio yn cynnwys £569,000 hefyd ar gyfer cynyddiadau cyflog 2017/18 y cytunwyd arnynt yn ffurfiol gan ein hundebau cydnabyddedig a'u talu ar ôl i'r flwyddyn ddod i ben.

Roedd costau staffio'r flwyddyn flaenorol, 2016/17, yn cynnwys £2,880,000 er mwyn prynu taliadau premiwm a chostau cysylltiedig nawdd cymdeithasol ar gyfer gweithio ar benwythnosau, a ddaeth i ben yn ystod y flwyddyn.

Mae'r costau diswyddo yn cynnwys taliadau dan ein Cynllun Diswyddo Gwirfoddol a Chynllun Ymddiswyddiad â Sicrwydd Cydfuddiannol.

Manteisiodd 2 weithiwr ar ein Cynllun Diswyddo Gwirfoddol, gan wella taliadau statudol yn ôl ffactor o 4, yn 2017/18, gan arwain at gostau o £95,000 (£1,332,000 yn 2016/17).

Ni adawodd unrhyw weithiwr cyflogedig Amgueddfa Cymru trwy ein Cynllun Ymddiswyddo â Sicrwydd Cydfuddiannol yn 2017/18 (gadawodd un gweithiwr gan arwain at gostau o £22,000 yn 2016/17). Cyfrifir taliadau diswyddo trwy'r cynllun hwn ar sail cyflog mis ar gyfer pob blwyddyn o wasanaeth parhaus, hyd at uchafswm o 12 mlynedd, ond heb fod yn fwy na £40,000.

(b) Aelodau o Fwrdd yr Ymddiriedolwyr

Nid yw'r Ymddiriedolwyr yn derbyn unrhyw gydnabyddiaeth. Talwyd cyfanswm o £10,000 (£16,000 yn 2016/17) o dreuliau teithio, cynhaliaeth a llety gennym i aelodau'r Bwrdd a phwyllgorau. Nid yw hyn yn cynnwys unrhyw dreuliau a ildwyd gan ymddiriedolwyr gan nad yw hyn yn berthnasol. Ad-dalwyd treuliau i 16 o ymddiriedolwyr yn ystod y flwyddyn (17 yn 2016/17).

9. Cyfran o'r Fenter ar y Cyd

Rydym ni a Dinas a Sir Abertawe yn aelodau cyfartal yn Amgueddfa Genedlaethol y Glannau Abertawe (AGGA Cyf.) (Rhif Elusen 1090512), cwmni cyfyngedig trwy warant. Prif nod AGGA Cyf. yw sefydlu amgueddfa yn Abertawe i gadw ac arddangos (inter alia) casgliad diwydiannol a morwrol Amgueddfa Cymru a Dinas a Sir Abertawe er budd y cyhoedd. Pe câi AGGA Cyf. ei ddirwyn i ben neu ei ddiddymu, mae ei erthyglau a'i femorandwm sefydlu yn nodi y caiff unrhyw eiddo sy'n eiddo i'r elusen neu sy'n cael ei freinio ynddi ei drosglwyddo i elusen neu elusennau eraill ag amcanion tebyg.

Mae ein cyfran o'r symudiad net mewn cronfeydd ac asedau net yn y Fenter ar y Cyd yn cynnwys:

	Cyfanswm Symudiadau Net mewn Cronfeydd		Cyfran o Symudiadau Net mewn Cronfeydd	
	2018 £'000	2017 £'000	2018 £'000	2017 £'000
Rhoddion a Chymynroddion Incwm Arall Cyfanswm adnoddau i mewn	5 0	5 0	2 0	2 0
Gwariant ar weithgareddau elusennol Costau llywodraethu Cyfanswm yr adnoddau a wariwyd	216 5	152 5	108 2	76 2
Ailbrisió Asedau Sefydlog	0	0	0	0
Symudiadau Net mewn Cronfeydd	(216)	(152)	(108)	(76)

	Cyfanswm Asedau a Rhwymedigaethau		Cyfran Asedau a Rhwymedigaethau	
	2018 £'000	2017 £'000	2018 £'000	2017 £'000
Asedau Sefydlog Asedau Cyfredol Rhwymedigaethau dyledus o fewn blwyddyn Rhwymedigaethau dyledus ar ôl mwy na blwyddyn Asedau Net	18,679 2 (2) (45)	18,896 6 (7) (45)	9,340 1 (1) 0	9,448 3 (3) 0
Asedau Net	18,634	18,850	9,340	9,448

	Cronfeydd		Cronfeydd	
	2018 £'000	2017 £'000	2018 £'000	2017 £'000
Cronfa Gyffredinol (anghyfyngedig) Cronfa Gyfyngedig	18,632 2	18,848 2	9,339 1	9,447 1
Cronfeydd	18,634	18,850	9,340	9,448

10. Asedau Sefydlog Diriaethol**(a) Amgueddfa Cymru**

	Tir Rhyd-ddaliad £'000	Adeiladau Rhydd-ddaliad £'000	Eiddo Lesddaliad £'000	Peiriannau a Cherbydau £'000	Ffitiadau, Gosodiadau a Chyfarpar £'000	Cyfanswm £'000
Cost neu Brisiad						
Ar 1 Ebrill 2017	1,577	34,442	61,761	1,598	2,953	102,331
Ychwanegiad yn ystod y flwyddyn	0	219	0	171	2,323	2,713
Ailbrisiad	142	3,088	5,535	0	0	8,765
Ar 31 Mawrth 2018	1,719	37,749	67,296	1,769	5,276	113,809
Dibrisiant						
Ar 1 Ebrill 2017	0	540	485	902	2,272	4,199
Tâl am y flwyddyn	0	521	481	148	407	1,557
Ailbrisiad	0	94	86	0	0	180
Ar 31 Mawrth 2018	0	1,155	1,052	1,050	2,679	5,936
Gwerth Llyfr Net						
Ar 1 Ebrill 2017	1,577	33,902	61,276	696	681	98,132
Ar 31 Mawrth 2018	1,719	36,594	66,244	719	2,597	107,873

(b) Cyfunol

	Tir Rhyd-ddaliad £'000	Adeiladau Rhydd-ddaliad £'000	Eiddo Lesddaliad £'000	Peiriannau a Cherbydau £'000	Ffitiadau, Gosodiadau a Chyfarpar £'000	Cyfanswm £'000
Cost neu Brisiad						
Ar 1 Ebrill 2017	1,577	34,442	61,761	1,598	3,099	102,477
Ychwanegiaid yn ystod y flwyddyn	0	219	0	171	2,376	2,766
Ailbrisiad	142	3,088	5,535	0	0	8,765
Ar 31 Mawrth 2018	1,719	37,749	67,296	1,769	5,475	114,008
Dibrisiant						
Ar 1 Ebrill 2017	0	540	485	902	2,358	4,285
Tâl am y flwyddyn	0	521	481	148	440	1,590
Ailbrisiad	0	94	86	0	0	180
Ar 31 Mawrth 2018	0	1,155	1,052	1,050	2,798	6,055
Gwerth Llyfr Net						
Ar 1 Ebrill 2017	1,577	33,902	61,276	696	741	98,192
Ar 31 Mawrth 2018	1,719	36,594	66,244	719	2,677	107,953

Cafodd ein tir a'n hadeiladau eu prisió'n broffesiynol ar 31 Mawrth 2016 gan y Prisiwr Allanol, Andrew Gardner o Syrffwyr Siartredig Cooke and Arkwright, yn unol â gofynion Prisió Sefydliad Brenhinol y Syrffwyr Siartredig – Safonau Proffesiynol y DU, Ionawr 2014 (diwygiwyd Ebrill 2015) a Safonau Prisió Rhyngwladol 2013, a chyda'r SORP Elusennau (FRS102). Roedd prisiad pob eiddo yn cael ei gyfrif ar Werth Cyfredol y Defnydd Presennol gan gymryd y byddai'r eiddo yn cael ei werthu fel rhan o fusnes parhaus. Yn y cyfamser, mae'r asedau hyn yn cael eu hailbrisió gan ddefnyddio mynegeion. Y fynegai a ddefnyddiwyd ar gyfer tir ac adeiladau yw'r BCIS All in Tender Price Index, wedi'i amcangyfrifo gan Syrffwyr Siartredig Cooke and Arkwright. Tua 316 oedd gwerth y fynegai ym mis Mawrth 2018 (290 ym Mawrth 2017).

11. Asedau Treftadaeth

(a) Polisiâu Rheoli Casgliadau

Casglu sbesimenau yw'r rheswm dros fodolaeth amgueddfeydd, a'r sail i'w gwaith a'u hamcanion. Ni yw'r ystorfia genedlaethol o ddeunyddiau sy'n ymwneud â threftadaeth naturiol Cymru a'i threftadaeth wedi'i chreu a deunyddiau rhyngwladol sy'n helpu i ddiffinio lle Cymru yn y byd. Mae gennym oddeutu 5.2 miliwn o sbesimenau neu grwpiau yn ein casgliadau sydd o bwysigrwydd rhyngwladol. Rydym yn wahanol i amgueddfeydd ac orielau eraill y DU o ran amrywiaeth ein meysydd, ac o ran nifer ac amrywiaeth y safleoedd yr ydym yn eu gweithredu.

Rydym yn cadw ac yn adolygu ein polisiâu ar gaffael, gwaredu, gofal a chadwraeth, dogfennu a mynediad i'r safonau rhyngwladol uchaf. Mae manylion llawn y polisiâu hyn ar gael ar gais gan y Cyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil ym mhencadlys Amgueddfa Cymru: Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, Parc Cathays, Caerdydd CF10 3NP.

(b) Costau Rheoli Casgliadau

	2017/18 £'000	2016/17 £'000
Costau rheoli casgliadau		
Cadwraeth	735	900
Gwybodaeth am gasgliadau	255	225
Gwasanaethau am gasgliadau	288	263
Canolfan Gasgliadau	30	44
	1,308	1,432

Cydnabyddir y costau hyn yn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol.

(c) Crynodeb o'r asedau treftadaeth wedi'u cyfalafu yn y Fantolen

	Celf £'000	Adeiladau Hanesyddol £'000	Arall £'000	Cyfanswm £'000
Asedau a Gyfrannwyd	6,826	160	329	7,315
Asedau a Brynwyd	9,308	5,775	1,077	16,140
Cyfanswm 31 Mawrth 2018	16,134	5,915	1,406	23,455

(i) Asedau Treftadaeth a gyfrannwyd yn ystod y flwyddyn:

	Celf £'000	Adeiladau Hanesyddol £'000	Arall £'000	Cyfanswm £'000
<i>Merlin</i> – Albert Irvin	22	-	-	22
<i>Chanticlear</i> – Gillian Ayres	125	-	-	125
Cyfanswm yr Ychwanegiadau yn ystod y flwyddyn	147	0	0	147
Cyfanswm ar 1 Ebrill 2017	6,679	160	329	7,168
Cyfanswm ar 31 Mawrth 2018	6,826	160	329	7,315

Cynhaliwyd pob prisiad ar asedau a gyfrannwyd (neu a ran-gyfrannwyd) gan staff curadol neu drwy gyfeirio at anfonebau/gohebiaeth a dderbyniwyd 'in lieu'.

(ii) Asedau Treftadaeth a brynwyd yn ystod y flwyddyn:

	Celf £'000	Adeiladau Hanesyddol £'000	Arall £'000	Cyfanswm £'000
<i>For Tyrrau Mawr</i> rhifyn 1 o 3, <i>Writ Stink</i> rhifyn 1 o 3 a lluniadau <i>Writ Stink</i> – Bedwyr Williams	30	-	-	30
Deunyddiau Llys Rhosyr	-	77	-	77
Deunyddiau Tafarn y Vulcan	-	14	-	14
Cyfanswm Ychwanegiadau yn ystod y flwyddyn	30	91	0	121
Cyfanswm ar 1 Ebrill 2017	9,278	5,664	1,077	16,019
Cyfanswm ar 31 Mawrth 2018	9,308	5,755	1,077	16,140

Ni waredwyd unrhyw asedau sydd wedi'u cynnwys yn y Fantolen yn y pum mlynedd diwethaf.

(iii) Gwariant caffael ar sbesimenau cyfalaf dros y pum mlynedd diwethaf:

	2017/18 £'000	2016/17 £'000	2015/16 £'000	2014/15 £'000	2013/14 £'000
Asedau a gyfrannwyd					
Celf	147	0	272	1,240	1,239
Adeiladau Hanesyddol	0	0	0	0	0
Arall	0	0	185	0	25
Cyfanswm Asedau a Gyfrannwyd	147	0	457	1,240	1,264
Asedau a Brynwyd					
Celf	30	678	474	135	1,120
Adeiladau Hanesyddol	91	45	0	0	0
Arall	0	0	13	0	80
Cyfanswm Asedau a Brynwyd	121	723	487	135	1,200
Cyfanswm y Sbesimenau Cyfalaf a Brynwyd	268	723	944	1,375	2,464

(d) Crynodeb o wariant caffael sbesimenau yn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol

Gwariant caffael ar sbesimenau di-gyfalaf dros y pum mlynedd diwethaf:

	2017/18 £'000	2016/17 £'000	2015/16 £'000	2014/15 £'000	2013/14 £'000
Celf	28	54	57	71	25
Gwyddorau Naturiol	47	60	39	33	71
Diwydiant	0	0	1	2	2
Cadwraeth	0	0	15	7	7
Llyfrgell	40	85	75	88	78
Hanes	200	116	123	266	112
	315	315	310	467	295

Mae'r gwariant yn cynnwys caffaeliadau sy'n werth llai na £10,000 (caffaeliadau sy'n werth llai na £5,000 cyn 2014/15), gwaith maes, adnewyddu ac adfer casgliadau.

(e) Rhagor o wybodaeth am asedau treftadaeth yng nghasgliad Amgueddfa Cymru.

Nifer yr eitemau sydd gennym:

Mae tua 5.2 miliwn o eitemau yng nghasgliadau Amgueddfa Cymru

Archaeoleg a Niwmismateg	1,297,722
Celf	46,526
Bioamrywiaeth	2,442,323
Daeareg	428,547
Diwydiant	279,463
Amgueddfa Wlân Cymru	12,000
Llyfrgell	263,908
Bywyd Gwerin	397,730
Cyfanswm	5,168,219

(i) Archaeoleg a Niwmismateg: mae gan yr Adran gasgliad o 810,222 o eitemau yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, yn ogystal â 487,500 yn Amgueddfa Llang Rufeinig Cymru yng Nghaerllion. Mae archaeoleg a niwmismateg (astudiaeth o geiniogau a medalau) yn adrodd hanes ac archaeoleg Cymru ers y defnydd cyntaf o ogofâu 250,000 o flynyddoedd yn ôl tan ddechrau'r chwyldro diwydiannol.

(ii) Celf: Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd yw cartref ein casgliad cenedlaethol o gelfyddyd gain a chymhwysol. Mae'r adnodd unigryw hwn yn cofnodi hanes celf yng Nghymru ers yr unfed ganrif ar bymtheg, ac mae'n gasgliad rhyngwladol o bwys o gelfyddyd Brydeinig ac Ewropeaidd, yn ogystal â gwaith o ddiwylliannau eraill.

(iii) Bioamrywiaeth: casgliad botaneg a sŵoleg o 2,442,323 o eitemau yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd. Rydym yn arddangos sbesimenau yn yr orielau hanes natur, neu gellir eu gweld trwy drefniant. Mae'r astudiaeth o fioamrywiaeth y ddaear a sut mae organebau'n rhyngweithio yn hollbwysig i'n lles yn y dyfodol.

(iv) Daeareg: mae gan yr Adran Ddaeareg gasgliad o 428,547 o eitemau yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd. Mae'r rhain yn cynnwys creigiau, mwynau a ffosilau sy'n ein helpu i ddeall hanes daearegol y Ddaear o'r cychwyn tua 4,600 miliwn o flynyddoedd yn ôl, a'r prosesau sy'n rhan o ffurfio a siapio cramen y ddaear. Maent yn cynnwys tystiolaeth i ddangos sut yr esblygodd Cymru fel y mae heddiw dros 700 miliwn o flynyddoedd.

(v) Diwydiant: mae gan yr Adran 279,463 o wrthrychau yn ei chasgliadau. Maent yng ngofal Amgueddfa Lechi Cymru yn Llanberis, Big Pit Amgueddfa Lofaol Cymru, Amgueddfa Genedlaethol y Glannau yn Abertawe a'r Ganolfan Gasgliadau Genedlaethol yn Nantgarw, lle gellir eu gweld trwy drefniant. Mae'r casgliad yn cynnwys eitemau o'r diwydiannau glo, gweithgynhyrchu, morwrol a thrafnidiaeth. Mae cyfrifiad 1841 yn dangos mai Cymru oedd y wlad gyntaf yn y byd â chyfran uwch o'r gweithlu yn gweithio ym myd diwydiant nag amaethyddiaeth – ac mai Cymru oedd 'gwlad ddiwydiannol gynta'r byd' felly.

(vi) Amgueddfa Wlân Cymru: mae gan yr amgueddfa 12,000 o eitemau yn ei chasgliad.

(vii) Llyfrgell: mae'r brif Lyfrgell, sydd yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, a'r Llyfrgell sydd yn Sain Ffagan Amgueddfa Werin Cymru, yn cynnwys 263,908 o lyfrau a chyfnodolion. Mae'n cynnwys casgliad o lyfrau prin ac argraffiadau arbennig, yn enwedig ym maes hanes natur. Mae hefyd yn ffynhonnell wybodaeth i staff yr Amgueddfa, a gall y cyhoedd weld eitemau yn y Llyfrgell trwy drefniant.

(viii) Bywyd Gwerin: mae 397,730 o eitemau yn y casgliad hwn sydd yn Sain Ffagan Amgueddfa Werin Cymru. Mae'n cwmpasu bywyd y cartref, diwylliant, amaeth a masnach yng Nghymru o'r Oesoedd Canol hyd heddiw. Rydym yn dangos a dehongli'r meysydd hyn trwy gyfrwng deugain a mwy o adeiladau sydd wedi'u hailgodi ar hyd a lled y safle can erw. Mae archifau ffotograffig, ffilm a sain helaeth yn rhan o'r casgliad hefyd.

12. Buddsoddiadau Asedau Sefydlog

	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
	2018 £'000	2017 £'000	2018 £'000	2017 £'000
Ar 1 Ebrill 2017	2,925	2,580	2,925	2,580
Ychwanegiadau i fuddsoddiadau ar sail cost	1,845	417	1,845	417
Gwarediadau yn ôl gwerth y farchnad	(1,845)	(416)	(1,845)	(416)
Enillion Net ar Ailbrisio	20	344	20	344
Gwerth y Farchnad ar 31 Mawrth 2018	2,945	2,925	2,945	2,925

O'r cyfanswm buddsoddiadau o £2,945,000, roedd £2,462,000 (£2,446,000 ar 31 Mawrth 2017) mewn Cronfeydd Preifat Cyfyngedig a £483,000 (£479,000 ar 31 March 2017) mewn Cronfeydd Preifat Anghyfyngedig.

Cost hanesyddol buddsoddiadau ar 31 Mawrth 2018 oedd £2,682,000 (£2,131,000 ar 31 Mawrth 2017). Mae'r portffolio'n cynnwys Buddsoddiadau Cyfunol (Ymddiriedolaethau Unedol) a awdurdodwyd gan y Bwrdd Gwarantau a Buddsoddiadau (cafodd y rhain eu prisio'n broffesiynol gan Barclays, ein rheolwyr buddsoddiadau ac mae'r cyfrandaliadau (cymynroddion) wedi'u rhestru ar Gyfnewidfa Stoc Llundain.

Cadwyd buddsoddiadau yn y dosbarthiadau asedau canlynol:

	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
	2018 £'000	2017 £'000	2018 £'000	2017 £'000
Buddsoddiadau Rhestredig y DU	985	1,672	985	1,672
Buddsoddiadau Rhestredig y tu allan i'r DU	1,949	1,171	1,949	1,171
Arian Parod ac Adneuo	11	82	11	82
	2,945	2,925	2,945	2,925

13. Stoc

	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
	2018 £'000	2017 £'000	2018 £'000	2017 £'000
Nwyddau Siop ar Werth	0	0	248	263
Stoc cyhoeddiadau a gedwir ar wahân	31	23	31	23
Llai: darpariaeth ar gyfer dileu stoc	(17)	(17)	(49)	(67)
	14	6	230	219

14. Dyledwyr

	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
	2018 £'000	2017 £'000	2018 £'000	2017 £'000
Dyledwyr Masnach	103	27	255	135
Swm sy'n ddyledus gan yr is-gwmni masnachu	668	682	0	0
Benthyciad sy'n ddyledus gan yr is-gwmni masnachu	301	301	0	0
Dyledwyr eraill	2,638	1,364	2,555	1,286
Rhagdaliadau	210	211	247	249
	3,920	2,585	3,057	1,670
Balansau gyda'r canlynol:				
Cyrrff llywodraeth ganolog	2,354	1,312	2,356	1,313
Cyrrff GIG	0	0	0	1
Awdurdodau lleol	2	2	10	5
Is-gyfanswm balansau rhynglywodraethol	2,356	1,314	2,366	1,319
Cyrrff y tu allan i'r llywodraeth	1,564	1,271	691	351
Cyfanswm	3,920	2,585	3,057	1,670

15. Credydwy: Symiau sy'n ddyledus o fewn blwyddyn

	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
	Ailddatganwyd		Ailddatganwyd	
	2018	2017	2018	2017
	£'000	£'000	£'000	£'000
Benthyciadau	306	22	306	22
Credwyr Masnach	0	1	0	26
Croniadau ac Incwm Gohiriedig	2,057	2,822	2,219	2,930
	2,363	2,845	2,525	2,978
Balansau gyda'r canlynol:				
Cyrrff llywodraeth ganolog	445	226	445	226
Awdurdodau leol	27	59	27	59
Is-gyfanswm balansau rhynglywodraethol	472	285	472	285
Cyrrff y tu allan i'r llywodraeth	1,891	2,560	2,053	2,693
Cyfanswm	2,363	2,845	2,525	2,978

Mae'r Croniadau ac Incwm Gohiriedig yn cynnwys £646,000 o incwm grant heb ei wario a ohirwyd tan y flwyddyn ganlynol (£711,000 ar 31 Mawrth 2017), a £96,000 (£107,000 ar 31 Mawrth 2017) ar gyfer taliadau premiwm am adael sy'n ddyledus o fewn llai na blwyddyn.

Mae benthyciadau o £306,000 yn ddyledus o gronfa Buddsoddi-i-Arbed Llywodraeth Cymru (£22,000 gan yr Ymddiriedolaeth Garbon ar 31 Mawrth 2017).

16. Credydwy: Symiau sy'n ddyledus ar ôl blwyddyn

	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
	Ailddatganwyd		Ailddatganwyd	
	2018	2017	2018	2017
	£'000	£'000	£'000	£'000
Benthyciadau	1,746	1,757	1,746	1,757
Croniadau ac Incwm Gohiriedig	154	250	154	250
Cyfanswm	1,900	2,007	1,900	2,007

Mae benthyciadau o £1,746,000 (£1,757,000 ar 31 Mawrth 2017) yn ddyledus o gronfa Buddsoddi-i-Arbed Llywodraeth Cymru, gyda £1,669,000 (£1,721,000 ar 31 Mawrth 2017) ohono i'w ad-dalu o fewn 2 i 5 mlynedd a £77,000 (£36,000 ar 31 Mawrth 2017) mewn dros 5 mlynedd.

Mae Croniadau ac Incwm Gohiriedig yn cynnwys £154,000 (£250,000 ar 31 Mawrth 2017) ar gyfer taliadau premiwm am adael sy'n ddyledus ar ôl mwy na blwyddyn.

17. Darpariaethau

	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
	2018	2017	2018	2017
	£'000	£'000	£'000	£'000
Darpariaethau	569	0	569	0

Gwnaed darpariaeth o £569,000 ar gyfer cynyddiadau cyflog yn 2017/18 y cytunwyd arnynt yn ffurfiol gan ein hundebau cydnabyddedig a'u talu ar ôl diwedd y flwyddyn.

18. Pensiynau

Mae gennym gynllun pensiwn â buddion wedi'u diffinio yn y DU, sydd wedi'i warantu gan Warrant y Goron a gyhoeddwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru. Cyflawnwyd prisiad actiwariad llawn ar 31 Mawrth 2015. Cafodd ei ddiweddarau ar 31 Mawrth 2018 gan actwari annibynnol cymwys gan ddefnyddio canllawiau Trysorlys Ei Mawrhydi.

Roedd y prisiad FRS102 ar 31 Mawrth 2018 yn dangos cynnydd yn y diffyg o £32,581,000 i £37,441,000.

£3,576,000 oedd ein cyfraniad at y cynllun yn ystod y flwyddyn hyd 31 Mawrth 2018 (£3,738,000 hyd 31 Mawrth 2017). Mae'n cynnwys cyfraniadau ar gyfradd o 21.3% o'r Tâl Pensiynadwy, a chyflog a ildwyd gan aelodau dan drefniadau aberthu cyflog, yr ydym yn ei dalu i'r Cynllun.

Rydym yn disgwyl cyfrannu £3,627,000 at y Cynllun yn 2018/19. Cyfanswm y tâl a ragwelir i'r Datganiad o Weithgareddau Ariannol yn 2018/19 yw £1,530,000, ac felly'r diffyg a ragwelir ar 31 Mawrth 2019 yw £38,971,000.

(a) Symiau yn y fantolen:

	2018	2017
	£'000	£'000
Gwerth teg asedau	128,815	125,738
Rhwymedigaeth buddion wedi'u diffinio	(166,256)	(158,319)
(Diffyg)	(37,441)	(32,581)

(b) Dadansoddiad o newidiadau yng ngwerth teg asedau:

	2018	2017
	£'000	£'000
Gwerth teg asedau agoriadol	125,738	108,771
Incwm llog	3,501	3,881
Cyfraniadau'r cyflogwr	3,576	3,738
Cyfraniadau'r aelodau	293	279
Treuliau'r cynllun	(375)	(430)
Enillion/(colledion) profiad actiwariad	1,007	14,122
Buddion a dalwyd	(4,925)	(4,623)
Gwerth teg asedau i gloi	128,815	125,738

(c) Dadansoddiad o newidiadau yng ngwerth cyfredol rhwymedigaethau buddion wedi'u diffinio:

	2018	2017
	£'000	£'000
Rhwymedigaeth buddion wedi'u diffinio agoriadol	158,319	128,720
Cost gwasanaeth cyfredol	3,632	2,734
Cyfraniadau'r aelodau	293	279
Cost llog	4,368	4,556
Colledion/(enillion) profiad actiwariad	4,569	26,653
Buddion a dalwyd	(4,925)	(4,623)
Rhwymedigaeth buddion wedi'u diffinio i gloi	166,256	158,319

(d) Enillion/(Colledion) actiwariad a godwyd ar y Datganiad o Weithgareddau Ariannol:

	2018	2017
	£'000	£'000
Enillion/(colledion) profiad actiwariad – gwerth teg asedau (nodyn 18b)	1,007	14,122
(Colledion)/enillion actiwariad – gwerth cyfredol rhwymedigaethau (nodyn 18c)	(4,569)	(26,653)
(Colledion)/enillion actiwariad	(3,562)	(12,531)

(e) Symiau a godwyd ar adnoddau a wariwyd:

	2018		2017	
	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost bresennol y gwasanaeth Treuliau'r cynllun	3,632		2,734	
	375		430	
		4,007		3,164
Incwm llog Cost llog	(3,501)		(3,881)	
	4,368		4,556	
		867		675
Cyfanswm a godwyd ar adnoddau a wariwyd		4,874		3,839

Mae'r symiau uchod a godwyd ar adnoddau a wariwyd wedi'u cynnwys mewn costau staff, a nodir yn nodyn 8a i'r cyfrifon hyn.

(f) Prif gategoriâu asedau'r cynllun fel canran o gyfanswm asedau'r cynllun:

	2018	2017
Ecwiti	39.7%	41.9%
LDI	25.1%	24.0%
Aml-ased	20.4%	20.0%
Eraill	14.8%	14.1%

(g) Prif ragdybiaethau actiwaraid:

	2018	2017
Cyfradd gostyngiad	2.55%	2.80%
Chwyddiant – RPI	3.45%	3.55%
Chwyddiant – CPI	2.45%	2.55%
Ailbrisiad CARE	2.45%	2.55%
Cynnydd taliadau pensiwn – cyn 2000	3.45%	3.55%
Cynnydd taliadau pensiwn – ôl 2000	2.45%	2.55%
Cynnydd pensiwn gohiriedig	2.45%	2.55%
Rhagdybiaeth disgwyliad oes cyfredol 65		
Dynion	86.8	86.9
Menywod	88.7	88.7
Rhagdybiaeth disgwyliad oes cyfredol 45		
Dynion	87.8	88.0
Menywod	89.9	90.0

(h) Dadansoddiad sensitifrwydd – Newid mewn rhwymedigaeth buddion wedi'u diffinio fel ar 31 Mawrth 2018:

Cynnydd/gostyngiad mewn cyfradd disgownt o 50 bps	-9% / +10%
Cynnydd/gostyngiad yn y gyfradd llog dybiedig o 50 bps	+10% / -9%

19. Datganiad Cronfeydd**(a) Symudiadau mewn Cronfeydd**

	1 Ebrill 2017 £'000	Adnoddau i mewn £'000	Adnoddau a wariwyd £'000	Symudiadau eraill yn y flwyddyn £'000	31 Mawrth 2018 £'000
Cronfeydd Cyhoeddus					
Cyfyngedig – Incwm Cyfalaf	95,307	4,694	(1,779)	(108)	98,114
Cyfyngedig – Incwm Sbesimenau	14,085	389	(295)	0	14,179
Cyfyngedig – Ailbrisiad	10,298	0	0	8,429	18,727
Cyfanswm Cyfyngedig	119,690	5,083	(2,074)	8,321	131,020
Anghyfyngedig – Incwm	4,197	29,612	(26,547)	0	7,262
Anghyfyngedig – Ailbrisiad	26	0	0	32	58
Cronfa Bensiwn	(32,581)	0	(1,298)	(3,562)	(37,441)
Cyfanswm Anghyfyngedig	(28,358)	29,612	(27,845)	(3,530)	(30,121)
Cyfanswm Cronfeydd Cyhoeddus	91,332	34,695	(29,919)	4,791	100,899
Cyfanswm Preifat					
Cyfyngedig – Incwm	12,287	1,376	(47)	16	13,632
Cyfyngedig – Ailbrisiad	163	0	0	96	259
Anghyfyngedig – Incwm	1,438	552	(106)	4	1,888
Anghyfyngedig – Ailbrisiad	47	0	0	28	75
Cyfanswm Cronfeydd Preifat	13,935	1,928	(153)	144	15,854
Cyfanswm	105,267	36,623	(30,072)	4,935	116,753

Cofnodwyd £116,652,000 o gronfeydd yn ein cyfrifon anghyfunol ar 31 Mawrth 2018, gyda £101,000 wedi'i briodoli i Mentrau AOCC Cyf.

Mae'r Cronfeydd Cyfyngedig Preifat yn cynnwys dau falans cronfa mawr, sef: Cronfa Project Ailddatblygu Sain Ffagan a Chronfa'r Adran Gelf.

£19,119,000 oedd cyfanswm y cronfeydd ailbrisiad ar 31 Mawrth 2018. Mae'r rhain yn cynrychioli enillion/colledion cronedig drwy ailbrisiad asedau sefydlog yn deillio o 1 Ebrill 2011 ymlaen.

(b) Dadansoddiad o'r Asedau Net rhwng Cronfeydd

	Cronfeydd Cyhoeddus		Cronfeydd Preifat		2018 £'000
	Cyfyngedig £'000	Anghyfyngedig £'000	Cyfyngedig £'000	Anghyfyngedig £'000	
Asedau Sefydlog	131,286	2,979	8,628	800	143,693
Asedau Cyfredol	106	8,267	5,263	1,163	14,799
Rhwymedigaethau Cyfredol	(372)	(1,457)	0	0	(1,829)
Rhwymedigaethau Hirdymor	0	(1,900)	0	0	(1,900)
Darpariaethau	0	(569)	0	0	(569)
Asedau Net (cyn rhwymedigaethau pensiwn)	131,020	7,889	13,891	1,963	154,194
Rhwymedigaethau pensiwn	0	(37,441)	0	0	(37,441)
Asedau Net (ar ôl rhwymedigaethau pensiwn)	131,020	(29,552)	13,891	1,963	116,753

20. Cysoni'r Incwm/Gwariant Net i'r Llif Arian Net o Weithgareddau Gweithredu

	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
	2017/18 £'000	2016/17 £'000	2017/18 £'000	2016/17 £'000
Incwm/Gwariant Net	6,473	2,696	6,463	2,687
Cyfran o'r Fenter ar y Cyd (Enillion) heb eu gwredu ar fuddsoddiadau gwerth y farchnad	108	76	108	76
Asedau a Gyfrannwyd	(20)	(344)	(20)	(344)
Dibrisiant	(147)	0	(147)	0
Lleihad mewn Asedau Sefydlog	1,557	1,336	1,590	1,360
(Cynnydd)/Gostyngiad mewn Stociau	0	(454)	0	(454)
(Cynnydd)/Gostyngiad mewn Dyledwyr	(8)	3	(11)	103
(Gostyngiad)/Cynnydd mewn Credydwyd	(1,335)	3,812	(1,387)	3,763
Cynnydd mewn Darpariaethau	(547)	761	(518)	714
Costau pensiwn blwyddyn gyfredol FRS102	569	0	569	0
Mewnlif Arian Parod Net o Weithgareddau Gweithredu	1,298	101	1,298	101
	7,948	7,987	7,945	8,006

21. Dadansoddiad o Arian Parod a Chyferwerth ag Arian Parod

	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
	2017/18 £'000	2016/17 £'000	2017/18 £'000	2016/17 £'000
Arian mewn llaw	10,593	5,526	11,423	6,412
Adneuron rhybudd tymor byr	785	780	785	780
Cyfanswm arian parod a chyferwerth ag arian parod	11,378	6,306	12,208	7,192

22. Ymrwymadau Cyfalaf

	2018 £'000	2017 £'000
Ar ddyddiad llunio'r fantolen roedd ymrwymadau cyfalaf o	666	505

Roedd y prif ymrwymadau ar 31 Mawrth 2018 yn ymwneud â ffioedd ymgynghori cynllunio ac adeiladau ar gyfer y rhaglen waith gynnal a chadw wrth gefn hanfodol. Roedd y prif ymrwymadau ar 31 Mawrth 2017 yn ymwneud â phroject aildatblygu Sain Ffagan.

23. Gwarantau ac Atebolwydd Amodol

Ar 31 Mawrth 2018, roedd chwe hawliad yn ein herbyn yn ymwneud ag anaf personol a ddigwyddodd yn honedig yn ein hamgueddfeydd. £46,650 yw'r cyfanswm posibl ar gyfer tri o'r rhain, ond nid yw uchafswm yr atebolwydd ar gyfer y tri hawliad arall yn hysbys. Rydym yn parhau i wrthwynebu unrhyw atebolwydd yn yr achos hwn, ac yn rhagweld y bydd ein hyswiriant yn talu am unrhyw atebolwydd arall.

Pe bai Big Pit Amgueddfa Lofaol Cymru yn cau, mae gwarant i ddiogelu siafft y pwll a'r cyffiniau. Mae dadgomiynu yn debygol o gostio tua £1 miliwn ac mae'r swm wedi ei warantu gan Lywodraeth Cymru.

24. Trafodion Partion Cysylltiedig

Rydym yn Gorff a Noddir gan Lywodraeth Cymru. Felly, ystyrir bod Llywodraeth Cymru yn barti cysylltiedig. Yn ystod y flwyddyn, cawsom gyllid gan Lywodraeth Cymru ar ffurf Cymorth Grant Refeniw, Cyfalaf a Chaffael Sbesimenau, a grant arall y cyfeirir ato yn nodyn 3 i'r Cyfrifon. Cawsom £4,520 mewn perthynas â gweithgareddau gwasanaeth gan Lywodraeth Cymru hefyd. Cyfeirir at fenthyciadau sy'n ddyledus gyda Llywodraeth Cymru yn nodiadau 15 ac 16 y cyfrifon.

Gwnaed y taliadau canlynol i bartion cysylltiedig eraill yn ystod 2017/18:

- £999 i ICOM UK. Mae Janice Lane, Cyfarwyddwr Datblygu Oriolau a Phrofiad Ymwelwyr, yn aelod o fwrdd ICOM UK.
- £128,107 i Brifysgol Caerdydd. Mae Dr Carol Bell, Is-Lywydd yr Amgueddfa, yn aelod o Gyngor Prifysgol Caerdydd. Derbyniwyd £10,986 o incwm hefyd a derbyniodd ein his-gwmni masnachu Mentrau AOCC Cyf incwm o £27,337 yn ystod y flwyddyn.
- Mae Dr Carol Bell yn aelod o Fwrdd Canolfan Mileniwm Cymru. Derbyniodd ein his-gwmni masnachu Mentrau AOCC Cyf incwm o £210 yn ystod y flwyddyn.
- £2,303 i Prysgr Cyf. Mae chwaer Glenda Jones, Ymddiriedolwr, yn un o Gyfarwyddwyr Prysgr Cyf.
- £1,750 i Wyl Hanes Cymru i Blant. Mae Rheon Tomos, Aelod Annibynnol o'r Pwyllgor Archwilio, a Carys Howell, Ymddiriedolwr yn gyfarwyddwyr yr Wyl.
- Mae Rheon Tomos yn un o ymddiriedolwyr Urdd Gobaiith Cymru. Derbyniodd ein his-gwmni masnachu Mentrau AOCC Cyf incwm o £290 yn ystod y flwyddyn.
- £110 i Pedal Power. Mae Carys Howell yn un o gyfarwyddwyr Pedal Power.
- Mae Carys Howell yn un o gyfarwyddwyr RSPB Cymru. Derbyniodd ein his-gwmni masnachu Mentrau AOCC Cyf incwm o £1,000 yn ystod y flwyddyn.
- £545 i'r Sefydliad Materion Cymreig. Mae Eurfyl ap Gwilym, Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio, yn un o ymddiriedolwyr y Sefydliad Materion Cymreig.
- Mae Keshav Sinhgal, Ymddiriedolwr, yn un o gyfarwyddwyr Cymdeithas Ddiwylliannol Hindwaid (Cymru). Derbyniodd ein his-gwmni masnachu Mentrau AOCC Cyf incwm o £800 yn ystod y flwyddyn.
- Mae'r Farwnes Kay Andrews yn un o ymddiriedolwyr y Gronfa Dreftadaeth y Loteri. Mae grantiau a dderbyniwyd gan y Gronfa wedi'u nodi yn nodyn 3 i'r cyfrifon.

Cafwyd cyfanswm o £11,800 mewn rhoddion gan yr Ymddiriedolwyr (£3,380 yn 2016/17).

Yn ystod y flwyddyn gwasanaethodd Elisabeth Elias, Llywydd (tan 31 Rhagfyr 2017), Laurie Pavelin, Trysorydd, a Glenda Jones, Ymddiriedolwr, fel cyfarwyddwyr AGGA Cyf. y cyfeirir ato yn nodyn 9 i'r Cyfrifon. Nid yw'r un o'r cyfarwyddwyr yn cael cydnabyddiaeth ariannol gan y cwmni hwn.

25. Offerynnau Ariannol

Nid oes gan Amgueddfa Cymru unrhyw fenthyciadau ac eithrio benthyciadau di-log o Gronfa Buddsoddi-i-Arbed Llywodraeth Cymru. Rydym yn dibynnu'n bennaf ar gymorth grant Llywodraeth Cymru a dderbynnir yn fisol ar gyfer ein gofynion arian parod sy'n cyfyngu ein risg hylifedd. Mae'n holl asedau a'n rhwymedigaethau mewn sterling ac felly nid ydym yn agored i risg arian cyfredol. Rydym yn lleihau'r posibilrwydd o fod yn agored i risg y farchnad drwy amrywio'n portffolio buddsoddiadau, a reolir gan Barclays.

26. Addasiadau'r flwyddyn flaenorol

Fe wnaethom ni ddiwygio'n strwythur adrannol ar 1 Ebrill 2017, ac rydym wedi newid y penawdau o dan Gwariant ar Weithgareddau Elusennol yn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol, a'r penawdau o dan Nodyn 6 Incwm Arall yn unol â'r strwythur newydd. Mae cymaryddion y flwyddyn flaenorol ar gyfer 2016/17 felly wedi'u hailddatgan yn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol ar gyfer y penawdau o dan Gwariant ar Weithgareddau Elusennol, ac ar gyfer y penawdau yn Nodyn 6, Incwm Arall. Mae rhagor o wybodaeth am effaith yr ailddatgan yn Nodyn 2 a Nodyn 6. Nid oes unrhyw effaith ar wariant cyffredinol nac ar incwm a adroddir nac ar gronfeydd a ddygir ymlaen.

Rydym hefyd wedi ailddatgan cymaryddion y flwyddyn flaenorol ar gyfer 2016/17 ar y Fantolen ac ar gyfer Croniadau ac Incwm Gohiriedig yn Nodyn 15 a Nodyn 16 i gynnwys cronïadau ar gyfer taliadau premiwm gadael a delir mewn rhandaliadau sy'n ddyledus ar ôl mwy na blwyddyn o dan Symiau sy'n ddyledus ar ôl mwy na blwyddyn.

27. Digwyddiadau ar ôl y Fantolen

Cafodd y datganiadau ariannol hyn eu hawdurdodi gan y Swyddog Cyfrifyddu i'w cyhoeddi ar 12 Gorffennaf 2018. Ni fu unrhyw ddigwyddiadau eraill ar ôl y fantolen.